

II,
38374

PROF. V. KERMAJNER

Latinsko-slovenske Vaje

za

I. in II. gimnazijski razred.

Izdélal po

Jed. Alb. Dönnebier-ju in po Iv. Aleks. Rožek-u

S. ŽEPIČ,

kralj. profesor gimnazijski.

(S tremi slovarji).

NOVOMEŠTO.

Založil Deželni odbor Kranjski. -- Natisnil V. Bohan.

1875.

38374, VII, X, f

I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII

LATINSKO-SLOVENSKE VAJE

za

II. gimn. razred.

Izdélal po Ivanu Aleks. Rožeku

S. Žepić,

profesor gimnasijski.

NOVOMESTO.

Založil Deželni odbor kranjski. — Natisnil Vincenci Boben.

1875.

Dopolnitva pravilnega oblikoslovja. Nepravilnosti v sklanjanju, spolu in spreganju. Kar je naj važnejše iz skladnje.

Verba anomala.

[Sl. §§. 130—136.]

1.

Possum.

1. *Viri probi sumus, si prosūmus, quibus possūmus, nocemus nemini.* 2. *Nec virtūtes sine beāta vita cohaerere possunt, nec illa sine virtutibus.* 3. *Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit.* 4. *Eloquentia efficit, ut ea, quae ignorāmus, discere et ea, quae scimus, alios docere possimus.* 5. *Laedere qui potuit, prodesse aliquando poterit.* 6. *Necessitas plus posse quam pietas potest.* 7. *Omnēs mundi partes ita constitutae sunt, ut neque ad usum meliōres potuerint esse, neque ad speciem pulchriōres.* 8. *Omnēs adversariōrum contentiōnes Caesaris potentiam imminuere non poterant.* 9. *Amor cum timore misceri non potest.* 10. *Justitia sine prudentia multum poterit, sine justitia nihil valēbit prudentia.* 11. *Nunquam populo Romano servitutis jugum imponi potuisset, si posteri majōrum virtutes conservavissent.* 12. *Nulla re conciliare facilius benevolentiam multitudinis possunt ii, qui rei publicae praesunt, quam abstinentiā et continentiā.*

1. Caesar je mnogo zmogel s (svojo) veljavo. 2. Govoril bom, kakor bom mogel. 3. Ljudje ljudem naj bolj morejo i koristiti i škoditi. 4. Srca velikrat več more v orožju, nego preudarek (= um). 5. Živite vedno tako, da o (*gen.*) svojih* dejanjih morete odgovor dati. 6. Ulkses uči, kaj da vstrajnost (potrpljenje) in modrost premore. 7. O da bi (mi) ravno tako lahko mogli resnico najti, kakor neresnico dokazati! 8. Dumnoriks je po (svoji) ljubljenosti in darežljivosti pri Sekvancih vrlo veliko more imel (= vrlo mnogo mogel). 9. Ako ste vero izgubili, ne morete nič več izgubiti. 10. Znano je, da vrlo velika vojska Persijanska majhenemu številu Macedoncev ni mogla upreti se. 11. Antisthenes vprašan, kako (=ktero) da je korist pozajel iz filozofije, odgovoril je: „(To) da

morem s seboj govoriti“. 12. Mithridátes se je bil jezika 22 plemén, ki so bila (*imperf.*) pod (=v) njegovo oblástjo, takó naučil, da je z vsémi, kterim je kraljeval, brez tolmáča mogel govoriti.

* Svoj se latini z *meus*, ako je subjekt jaz; s *tuus*, ako ti; s *suus*, ako on -a -o in oni -e -a (ali kak substantiv); z *noster*, ako mi; a z *vester*, ako vi. Ravno tako se izražuje različno tudi refleksiv sebe po različnosti osebe subjektove: *mei* (*mihi etc.*), *tui* (*tibi etc.*), *sui*, *nostri*, *vestri*.

2.

Volo; nolo; malo.

1. *Non solum nobis divites esse volumus, sed liberis, propinquis, amicis maximèque rei publicae.* 2. *Avaritiam si tollere vultis, mater ejus est tollenda luxuria.* 3. *Turpe est nihil velle discere.* 4. *Malo indisertam prudentiam, quam stultitiam loquacem.* 5. *Adolescentes quum relaxare animos et dare se jucunditati volent, caveant intemperantiam, memores sint verecundiae.* 6. *Antoninus Pius hanc celebratam Scipionis sententiam saepe in ore habebat; malle se unum civem servare quam mille hostes occidere.* 7. *Contra hominem justum dolis noli contendere.* 8. *Assyrii Sardanapalo regi, qui femina quam vir esse malibat, diutius parere noluerunt.* 9. *Qui veram gloriam adipisci volet, justitiae satisfaciat officijs.* Quod nimis miseri volunt, hoc facile credunt. 11. *Legi divinae parerunt, qui secundum naturam vivere volent.* 12. *Apud Xenophontem moriens Cyrus major haec dicit: Nolite arbitrari, o mei carissimi filii, me, quam a vobis discessero, nusquam aut nullum fore.*

1. Pravičen óče bo pri dobrih sinóvih z migljajem opravil (storil), kar bóde hotel. 2. Themistokles je hotel rajši od nehvaležne domovine daleč biti, nego v nepravični ostati. 3. Rajši hóčemo se po izglédih drugih (ljudí) učiti, nego po svoji nevarnosti. 4. Samnitje so hoteli Kúrija z veliko množjó zlatá podkupiti; toda on ni odstópil od poštenosti. 5. Pésniki hočejo i koristiti i zabavljati (=razveseljevati). 6. Darius je hotel Aleksandru (*genit.*) morivca kupiti za (*abl.*) 1000 talentov. 7. Nikari (=ne hoti) si obetati dolgosti (=dolg čas) življenja; (kajti) kamor kóli stópaš, za teboj gre smrt, sénca telésa. 8. Dobri ljudjé rajši hočejo sovraštva pozabiti kakor (jih) osetiti (=pomašćevati). 9. Ako (si) bodete htéli srea razveseliti, várujte se nezmérnosti (*acc.*), spominjajte se poštenosti (=sramožljivosti). 10. Hvale vrédno (=hvala) je, škódití móči, ali ne hotéti. 11. Boga se bój in ljubi (*ga*), ako hóčeš ljubljen biti od bóga. 12. Žívite, kakor mórete, ako ne sméte (=ni dopušćeno) živéti, kakor hóčete.

3.

O nesebičnosti Epaminondovi.

Diomedon Cyzicēnus Epaminondam aliquando pecuniā corrupere voluerat. Magno igitur cum pondere auri Thebas venit et Micythum adolescentulum, quem Epaminondas tum plurimum diligebat, quinque talentis ad suam perduxit voluntatem. Micythus Epaminondam convenit et causam adventus Diomedontis ostendit. At ille coram Diomedonte: Non, inquit, opus est pecuniā: nam si Diomedon ea vult, quae Thebanis sunt utilia, gratis facere sum paratus; sin autem contraria, non habet auri atque argenti satis; namque orbis terrarum divitias accipere nolo pro patriae caritate. Tu quod me incognitum tentasti, non miror tibi que ignosco; sed egredere cito, ne alios corumpas, quum me non potueris;* et tu, Micythe, argentum huic redde, aut, nisi id confestim facis, ego te tradam magistratui.

* *Quum causate* (vzročni, slov. = ker) sklada se zmirom s konjunktivom; kedar (*quum*) poménja ko, kedar (v pripovedovanju) večidel s konjunktivom *imperfecti* ali *plusquamperfecti*; v glavnem stavku stoji ondaj *perfectum*.

4.

Fero in composita njegova.

1. *Ut agri non omnes frugiferi sunt, qui coluntur: sic animi non omnes culti fructum ferunt.* 2. *Quod male fers, assuesce; feres bene. Multa vetustas lenit.* 3. *Ferre laborem consuetudo docet.* 4. *Obscero vos, ferte misero atque innocenti auxilium, subvenite inopi.* 5. *Omnia, quae a nobis geruntur, non ad nostram utilitatem, sed ad patriae salutem conferre debemus.* 6. *Fortuna opes auferre non animus potest.* 7. *Fugiendum est illud, ne offeramus nos periculis sine causa.* 8. *Non convalescit planta, quae saepius transfertur.* 9. *De civili jure innumerabiles leges sunt latae.* 10. *Aristides sua effecit aequitate, ut summum imperium a Lacedaemoniis transferretur ad Athenienses.* 11. *Perfer et abdurā, labor hic tibi prodērit olim.* 12. *Conferto nostram longissimam aetatem cum aeternitate, brevissima reperietur.* 13. *Lycurgus auri argentique usum velut omnium scelērum materiam sustulit.* 14. *Quae hodie facere potestis, nolite in crastinum diem differre.* 15. *Quum Alexander Magnus postulasset, ut se Lacedaemonii in deorum numerum referrent: „Age,“ inquit rex eorum Agis, „quoniam Alexander deus esse vult, esto!“*

1. Modri ravnodušno prenāša (= nōsi) nezgodo (= hudo srēčo). 2. Ennius je nōsil vrlo potrpežljivo dvé bremeni, ubóztvo in starost. 3. Kar bo sódbina (=srēča) prinēsla, (to) bomo ravnodušno nosili. 4. Afrānius je znosil vēs denar in vse dragocēnosti

iz svetišča Hérkulovega v Gade. 5. Epikúrus zmérno hrano obilni predpóstavlja. 6. Da je Kroesus kdaj sréčen bil, bil bi sréčno življenje obderžal tje do smrti (*obitus, us, m.*). 7. Verres je bil vse zlató in srebró, kar ga (= ktero) je bilo v méstih Sicilijanskih, odnésel. 8. Neápoljski poslanci so štiridésset zlatih žrtvenih čas (= skléd) zeló težkih (= velike téže) v rimsko svetováhnico prínegli (*inferre; pass.*) 9. Kraljevanje (= kraljestvo) se je izprva naj pravičnišim in naj modréjšim možém izročevalo. 10. Aristíppus vprašan, káko (= ktéro) korist da bóde izobraženje sinu njegovemu prinášalo (*conjugat. periphr.*), rékel je: Ako ne druge, vsáj to, da (*quod*) v gledišču ne bo kámen na kamenu sedel. — Ta isti je rékel služabniku (= k služabniku), ko ga je jedenkrat na pótu bréme (= téža) zlatá tiščálo (= tláčilo; *pass.*): „Odvzri (= zaženi), kar je prevéč (*nimius, 3.*) in nòsi, kar móreš.“

5.

O mòči naváde.

Consuetudinibus magna vis est. Pernocant venatores in nive, in montibus. Gladiatores excipiunt plagas et ferunt silentio. Exercitatus ille et vetus miles ex acie effertur saucius, nullos edit ploratus; ne ingemiscit quidem, nec vultum mutat, medicum modo requirit, ut obligetur ab eo. Tantum exercitatio, consuetudo valet.

6.

Fio in edo.

1. Pars magna bonitatis est velle fieri bonum. 2. Duobus modis, aut vi aut fraude fit injuria. 3. Dum civitates erunt, judicia fient. 4. Si fortuna volet, fies de rhetore consul. 5. Sine ratione nihil recte fieri potest. 6. Per somnum, vinum, insaniam multa saepe patefiunt. 7. Qui noxium adiuvat, ipse fiet socius culpae. 8. Nemo ignavia immortalis factus est. 9. Solis exortus, cursus, occasus nemo admiratur, propterea quod cotidie fiunt; at eclipses solis miramur, quia raro accidunt. 10. Aegritudo et maeror animum hominis excedit planeque conficit. 11. Quae unquam moles tam firma fuit, quam non exessent undae? 12. Poetae fabulantur Saturnum liberos suos comedisse. 13. Pars epigrammatis, quod Marcus Cicero in Archimedis monumento indagavit, exesa erat. 14. Prometheus ad Caucasum clavis ferreis alligatus est aquilaeque apposita, quae cor ejus excederet. Quantum vero interdum excederat, tantum noctu crescebat.

1. Kar (*plur.*) se zgoditi nemóre, velikrat se želí. 2. Dogája se, ne vém kakó, da bòlj pri (= v) drugih nego pri sebi samih vídimo, ako se kaj (nápačnega) stori. 3. Kar je storjéno, to ne more

postati nestorjeno. 4. Ko bi se vse godilo po naključju (= sódbini) bila bi vsa previdnost zastónj (= brezkoristna). 5. V vinu (pijanosti) se je užé mnogo (skrivnosti) odkrilo. 6. Naj več zléga se dogaja človeku od (= iz) človeka. 7. Kolikrat da iz neprijateljev, postájajo prijatelji, mórete sami sprevideti. 8. Po srepósti (= grozovitosti) tridesetih tiránov se je stóriło (= zgódilo), da so mnogi Athenci raji hoteli bédo (= révo) pregnanstva prenášati, nego stráh v domovini (= domáči stráh). 9. Zmérno jéjte in pijte. 10. Človek naj jé, da žíví, (a) naj ne žíví, da jé. 11. Kdor iz oréha jédro jésti hóče, naj óreh stólče. 12. Kralju Ptolomaeju, Lágovemu sinu, ko so bili jedenkrat v néki kolibi (= kóči) črnega krúha podáli (*pass.*), ní mu se zdélo nič slastniše od (*abl.*) ónega krúha; kajti níkóli popréd ní bil jédel lačen.

7.

Eo in composita njegova; queo, nequeo.

1. *Vir fortis omni pericúlo intrepídus it obviam.* 2. *I, quo te pedes rapiunt et aurae.* 3. *Tu ne cede mális, sed contra audentior ito.* 4. *Abeunt hirundines aliaeque aves hibernis mensibus.* 5. *Diffugere nives, redeunt jam gramína campis arboribusque comae.* 6. *Quocunque ibis, umbra te persequetur.* 7. *Abiit ad deos Hercules; nunquam abiisset, nisi, quum inter homines esset, eam sibi viam munivisset.* 8. *Fides, ut anima, unde abiit, eo nunquam redit.* 9. *Lynx arbóres conscendit ex usque irruit in bestias praetereuntes.* 10. *Quod Apollo Pythius oracúlo edidit Spartam nullá re aliá nisi avaritiá perituram, id videtur non solum Lacedaemoniis, sed etiam omnibus opulentis populis praedixisse.* 11. *Qui ipse sibi sapiens prodesse non quit, nequicquam sapit.* 12. *Barbári et immánes ferro saepe decertare acerrime queunt, aegrotare viriliter non queunt.* 13. *Decóri ea vis est, ut ab honesto non queat separári.* 14. *C. Antonius, quod práelio adesse nequibat, M. Petreio legato exercitum permisit.* 15. *Quod ratio nequit, saepe sanavit mora.* 16. *Solem adversum intueri nequimus.* 17. *Non omnia veneunt, quae ad mercátum veniunt.* 18. *Cajus Caesar, Agrippae filius, quum provincias obiret, cum rege Parthórum in insúla, quam amnis Euphrátes ambiébat, coit.*

1. Pojdite, kamor vás zaslúge vaše kličejo! 2. Sréni in podvzétni možjé bódo vsegdar brez stráha (= neprestrášeni) šli proti nevarnostim. 3. Tudi iz nizke kolibe móre iziti velik človek. 4. Velik dél vojske Kambysa, Persijskega kralja, poginil je v Libijskih pústínjah. 5. Kopljenki so začénjali (*inire*) bitko prvi (izmed) vséh. 6. Duša človeška ne bó poginila. 7. Žerjávi, štrki in (*que*) druge ptice odletfjo v (*abl.*) jeséni, na (*abl.*) pomlad se (*pa*) vrnejo.

8. V povésti je vse, kar se preskočiti more, preskočiti (*conjug. periph. pass.*) 9. Za blágor domovíne mórajo se vse nevárnosti prestáti (*subeo*). 10. Oktaviánus se ní mógel udeležeti bitke Philippske, kér je bil bolán. 11. Tebi (= k tebi) in naši Túlliji ne morem pisati brez zeló mnogo solzá. 12. Phaléreus piše, da Demósthén písména *rho* ni izrèči mógel.

8.

O poštenosti Fabrícijevi.

Pyrrhi* bello maxímo exemplum justitiae in hostem a Romānis constitútum est. Quum enim rex Pyrrhus populo Romāno bellum ultro intulisset, cumque de imperio certāmen esset cum rege generoso ac potente, perfuga ab eo venit in castra Fabricii, ei que est pollicitus, si praemium sibi proposuisset, se clam in Pyrrhi castra reditūrum et eum venēno necatūrum. Hoc tam scelerātum consilium Fabricius aversātus est imperavitque, ut perfuga ad Pyrrhum reduceretur.

* V vojski (boju) s Pyrrhom.

9.

Ponavljanje (od §. 1—8).

1. Dobri državlján blagor držáve predpostavlja svojim dobíckom. Krepósti so med sebjó takó zvezane (*copulatus 3.*), da se druga od druge (= od sebe) ne mórejo ločiti. 3. Negotovo je kaj da večér nósi. 4. Stárost (dolgot časa) izgólje vse spomenike. 5. Telésa naša bódo jedenkrat pogínila; ali dúše náše ne mórejo poginiti. 6. Nikdor ne biva po naključju dober. 7. Z nesebíčnostjo (si) bomo blagohotnost sodržavljánov lahkó mógli pridobiti. 8. Ne godí se vse po (*ex*, ali *de*) naši volji. 9. Dobrota (dobro délo) se ne more prodati. 10. Kar móreš učiniti danes, (tega) nikári (= ne hòti) odkládati na jútrišnji dán.

Congruentia

(skladanje praedikata s subjektom). [Sl. II. §§. 5—10.]

1. Subjekt stavku je ali substantiv, ali izraz, ki je naméstnik substantívu. 2. Praedikat stavku je ali glagol, ali *nomen* (samostavnik, pridévník) z glagolom. 3. V vsakem stavku mora se praedikat s subjektom v pádežu, in ~~stoji~~ če je mógóče, túdi v spolu in bróju zlágati.

10.

1. *Felicitas est superba.* 2. *Virtuti omnia parent.* 3. *Pulchrum est bene facere rei publicae.* 4. *Peccare est tamquam transire lineas.* 5. *Non esse cupidum pecunia est; non esse emacem vectigal est;*

Contentum vero suis rebus esse maximae sunt certissimaeque divitiae.

6. Nihil est tam regium, tam liberale, tamque munificum, quam opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis homines. 7. Omnis ars naturae imitatio est. 8. Animi mollitia est inopiam ferre non posse. 9. Rerum omnium magister usus est. 10. Pompejus imperii populi Romani decus ac lumen fuit. 11. Lex est civilis societatis vinculum. 12. Roma victrix fuit multarum gentium. 13. Athenae omnium artium inventrices fuerunt. 14. Historia est testis temporum, lux veritatis, magistra vitae, nuncia vetustatis. 15. Vita rustica parsimoniae, diligentiae, justitiae magistra est.

1. Početki vséh rečí so májheni. 2. Hudòbneži so bédni (ne-srèčni). 3. Nasládnosti se podáti je počétek vsega zla (*plur.*). 4. Naučenje (*inf. perf.*) svobodnih umétnosti (*acc.*) ublaží nráve. 5. Vladar¹ in kralj² vséh rečí je úm. 7. Nuja (potreba) je zadnje i naj véce oróžje. 8. Stárost je mrák (sómrak), ki ne bode dolgo-trájen. 9. Věji so bili starodavno mésto Etrúrijsko. 10. Athéne so so bile ostrog (branilo) Grškega. 11. Pobóžnost je vse krepósti začétek. 12. Vodníca in ravnáteljica³ élověškega življenja je duša. 13. Láskanje (prilizovanje) je podpirávec napák. 14. Solnce je vladávec létnih časov in zvézd, duša svetá (in) gospodár prirode (narave).

1) *dominus?* ali *domina?* 2) *rex?* ali *regina?* 3) *moderator, moderatrix.*

Pri dvéh ali véč subjektih stojí praedikát v plurálu. Za več subjekti raznih oséb stavlja se praedikát v plurál imenitniše osébe; za več živimi subjekti stavlja se praedikát v plurál imenitnišega spóla, a za več neživimi subjekti *neutrum pluralis.*

11.

1. *Harmodius et Aristogito interfectores Hipparchi fuerunt.* 2. *Octavia et Livia, altera soror Augusti, altera uxor, amiserunt filios iuvenes.* 3. *Herculanium et Pompeii terrae motu interiierunt.* 4. *Jus et aequitas vincula civitatum sunt.* 5. *Erratis, Rulle, vehementer et tu et nonnulli collegae.* 6. *Et ego et tu, Crasse, cum magna rei publicae salute auspiciis praesumus.* 7. *Si tu et Tullia, lux nostra, valetis, ego et suavissimus Cicero valetus.* 8. *Omnes pueri et puellae, qui a Romanis in Hispania capti erant, Scipionis ducis sanctitate suis restituti sunt.* 9. *Neque cibus, neque potus, neque somnus, nec vigiliae nobis salutaria esse possunt, si modum excedunt.* 10. *Apollo et Diana in Delo insula nati sunt.* 11. *Catilinae ab adolescentia bella intestina, caedes, rapinae, discordiae civiles grata fuerunt.*

1. Ninjus in Semirárida sta Babylón sezidála. 2. Karthágino, Korinth (in) Numántijo razsúli so (*pass.*) Rimljáni. 3. Neumnost, nespremišljenost, krivičnost (in) nezmérnost imájo se izbegávati

(*conj. periphr. pass.*). 4. Ako mí in ví védno slóžno živímo, bómo varni od krivíc neprijateljских (= neprijátelja). 5. Veselím se, ka (da) sta se tí in brat tvoj s (= od) póta sréčno (= zdrava) vrnila. 6. Po (*post*) razdejanju Théb bili so možjé, žene (in) déca gnani v sóžnost. 7. Philémon in Baúcida sta se v drevési (drevésa) pretvóрила (preménila). 8. Jaz in Tullija moja ljúbiva te, Attikus, neizrečeno. 9. Lépa postáva, velíko bogástvo, jákost telésa so minljive (reči), ali (nego) duhá izvístna déla so, kakor duša, brezsmrtna.

12.

Izgledi izredne pámeti (spomína).

Quantum naturā studiōque valeat memoria, vel Themistōcles testis est, qui unum intra annum optime loqui Persice didicit, vel Mithridātes, cui duae et viginti linguae, quot nationibus imperabat, notae fuerunt, vel Crassus ille dives, qui quum Asiae praesesset, quinque Graeci sermōnis differentias percēpit, vel Cyrus, qui omnium militum tenuit nomina.

Verba defectiva.

[Slovnica §§. 137—141.]

13.

Coepi; odi; memini; novi.

1. *Perge, ut coepēras.* 2. *Oderunt hilārem tristes, tristemque jocōsi.* 3. *Petendum est a vobis, ne oderitis ingenium, ne inimici sitis industriae.* 4. *Quem metuimus, odimus.* 5. *Quum est, somno sevocātus animus a societate et a contagiōne corpōris, tum meminit praeteritōrum, praesentia cernit, futūra praevīdet.* 6. *Quod nimium est fugito, parvo gaudēre memento.* 7. *Quamquam Catilīna contra patriam agere coepērat, tamen consulātum petere non erubuit.* 8. *Germāni Quintilii Vari superbiam non minus quam saevitiam odisse coepērant.* 9. *Non ita amāre debēmus, ut si aliquando osūrī simus.* 10. *Timotheus quum magistrātus gerere desisset bello Athenienses undique premi sunt coepti.*¹ 11. *Deum colit, qui novit.* 12. *Opērae pretium est nosse naturam.* 13. *Quam noris artem, in hac te exerceas.* 14. *Illud vide, ut Deum noris.* 15. *Legati Samiorum, quum poscērent auxiliū a Spartānis, longam oratiōnem habuerunt. Tum Spartani: Prima oblitī sumus, postrēma non intelleximus, quia prima non meminērāmus.*

1. Hudòbni ljudjé sovražijo same sebe, (a) bojé se vséh. 2. Pól ima storjènega, kdór je dobro začél. 3. Dobri ljudjé se za neprijáteljstvom ne spomínjajo jéze. 4. Gléjte (= ne pozabite meminisse) tudi neznánim koristiti. (Kar je) zóperno (to) smo vájeni

lahkó pozabiti, dobrega se (pa) s (*cum*) veseljem in rádstjjo spominjati. 6. Ne pozábite (= spomenite se), da se ima pravičnost tudi proti naj nižim izpolnjevati (ohraniti). 7. Petélija mestó Brut-tijsko, bila je nekóliko mesecev (*abl.*) potem, ko se je začela ob-légati, od Himilkóna, podvojvode Hannibalovega, z orožjem dob-ljena. 8. Káj je naj téže? Sebe samega spoznati. 9. Sramotno je, réč počéto dobro slábo dokončáti. 10. Kdo bi znal Héktorja, da je (= ako bi bila) Troja sréčna bila? 11. Kakó silno da so Rim-ljáni sovražili Hánnibala, vsém je znáno. 12. Demónaks ko je bil vprašan, kdaj da je začél filosofováti, rékel je: „Ondaj, kedar sem začél sebe samega spoznavati“.

1) Namesti *coepi, coeperam*, veli se večidel *coeptus sum — eram*, ako je poleg njega stoječi infinitiv v passivu. 2) Glagol *inquam, is etc.* (velim, iš itd.) često se v lat. izpušča, a v slovénkem ne.

14.

Aio, inquam, fari, quaeso, cedo, ave, salve, apáge.

1. *Non male ait Callimachus, multo saepius lacrimasse Priamum quam Troilum.* 2. *Quasi ego id curem, quid Epicurus aiat aut neget.* 3. *Demosthenes dolere se ajebat, si quando opificum antelucanā victus esset industriā.* 4. *Cato mirari se ajebat, quod non rideret haruspex haruspicum cum vidisset.* 5. *Quid de auguribus loquar? tuae partes sunt, Quinte frater, tuum, inquam, auspiciorum patrociniū debet esse.* 6. *Quae est, inquires, spes in armis?* 7. *Magna, inquis, bella gessi; magnis imperiis et provinciis praefui! frenā igitur etiam animum tuum.* 8. *In morbo corporis saepe animum errare videmus et delira fari.* 9. *Aenas custodem ad sese vocat et fidam sic fatur ad aurem: Vade et Ascanio dic, ducat^o avo turmas et sese ostendat in armis!* 10. *Urbis amatorem Fuscum salvare jubemus.* 11. *In epistolis tuis nullum dicis ave.* 12. *Cedo istud consilium!* 13. *Vale et salve et me amare perge.* 14. *Apáge istum a me nebulonem!* 15. *Scipio praetor Siculo curam patrum causae dabat hospitem suum, hominemobilem, sed admōdum stultum: Quaeso, inquit, praetor adversario meo da istum patrum, deinde mihi neminem dederis.*

1. Ne brígamo se (za to), káj da Epikùroveci trdíjo, ali nikajo. 2. Físiki (prirodoslovci) trdíjo, da je mésec suho z (*gen.*) mnógimi mésti in gorámi. 3. Epikúr je trdil, da ni nič izvrstniše (*ga*) od brezdélnega življénja. 4. Hánnibal ko je bratovo glavo, ki so jo bili v tabor njegov vrgli (*projicere pass.*) bil zaglédal, rékel je: „Spoznávam hudo sréčo KartháGINE!“ 5. V knjigi, ki ima naslov „o prijateljstvu“, navájata se Scaevola in Laelij od Ciceróna govor-

éča, da ne bi se „dejál sem“ in „dejál je“ prevèčkrat (med govor) vlágalo. 6. Píšíte, prósimo (vas), češče nam (= k nam). 7. Nu govori, zakáj da si prišel (= prihájaš). 8. Attika, naj ljubšega prijátelja svojega, dajem pozdraviti. 9. Sèm desníco! 10. Proč (pobéri se) s tem našim Sekstom Servilijem! 11. Zdravo (pozdravljeni bódite), moji prijátelji! 12. Zdravi ostanite in bódite sréčni.

* = ut ducat.

15.

Ostroumen odgovor.

Thales ko je bil vprašan, káj da je (od) vsega naj starše (*vetustus*), odgovoril je: „Bog, kér ní nikoli začel biti.“ Kaj naj lepše? „Svét, kájti je délo Bogá, od (*abl.*) ktérega nič lepše(*ga*) ni.“ Káj náj véče? „Prostor, kájti vse obséga (v se jemlje).“ Káj naj hitréjše (*velox-ocis*)? „Duh (*mens*), kájti vse preléta (*discurrere per c. acc.*).“ Kaj naj jače? „Nuja (*potréba*); kájti nadvláda vse (*neutr. plur.*)“ Kaj naj modréjše? „Čas, kájti vse najde.“

Dvoji nominativ

(*subjecti et praedicāti*). [Sl. II. §. 21.]

5 Ta stoji pri glágolih: 1. *sum; fio; evado; existo; nascor; maneo; videor; appareo*; 2. imenovati se, zvati se (*nominor, appello, vocor, dicor*); 3. za kaj postavljen — za káko slúžbo izvóljen biti (*fio, efficior, creor, eligo, declaror*); 4. za kaj (v mislih) držan biti (*putor, habeor, judico, existimor*). des,
quis,

16.

1. *Graecia semper eloquentiae princeps esse voluit.* 2. *Virtute ipsa multi non tam praediti esse quam videri volunt.* 3. *Hercules et Romulus ex hominibus dii facti sunt.* 4. *Permuli, qui eloquentiae laudem concupiverunt, oratores evadere non potuerunt.* 5. *Multi in calamitate ex amicis inimici existunt.* 6. *Nisi Horatius, Mucius, Cloelia in annalibus essent, hodie fabulae viderentur.* 7. *Rebus in angustiis animosus atque fortis apparere.* 8. *Te, Minerva, custos urbis, quae semper adiutrix consiliorum meorum exististi, precor atque oro!* 9. *Locus, qui in media est insula situs, umbilicus Siciliae nominatur.* 10. *Socrates parens philosophiae jure dici potest.* 11. *Titus imperator amor et deliciae generis humani appellatus est.* 12. *Fossa Clivia ab nomine ducis per aliquot saecula appellata est.* 13. *Adversus Hannibalem dux a Romanis electus est Q. Fabius.* 14. *Servius Tullius magno consensu rex est declaratus.* 15. *Decius Sillanus, qui erat consul designatus, primus de his, qui in custodiis tenebantur, sententiam tulit.* 16. *Zeuxis Heracleates optimus sui tem-*

pōris pictor existimabātur. 17. Omnia, quae nunc vetustissima creduntur, nova fuere. 18. Fortes et magnanimi sunt habendi, non qui faciunt, sed qui propulsant iniuriam. 19. Qui non habebunt iustitiam, iniusti habebuntur.

1. Brez krepōsti nikdor ne mōre biti blāžen. 2. Po lenōbi (še) nikdor brezsmrten ni postal (*fin*). 3. Bogāti Korinth bil (= postal) je plén Rimljánov. 4. Povést (zgodovina) nam pominja veliko mōž (*acc.*), kteri, ubōgi in od nizkega rodú rojèni, postali (= *evado*) so po svoji vrlíni prváki držáve. 5. Smrt se mnogim dozdéva, biti veliko zlo. 6. Nikdor ne mōre brez božánskega nádiha postáti velik pésnik. 7. Modri zaničuje mnogo (reči), ki se nespámetnemu zdíjo zaželne (želenja vrédne). 8. Krepōst ostaja zmirom čista in nepokvárjena. 9. Philippus, Macedónski kralj, postal je bōlj po zlátu nego po oróžju mogóčen. 10. Cicero je imel toliko (*tam bene*) zaslúg za držávo Rimsko, da je bil imenován otec domovíne. 11. Fabius Kunktator (obotavljač) bil je od národa imenován ščit in branilo držáve. 12. Miltiades je óne otóke, ki se zovéjo Cyklade, spravil pod oblást Athénsko. 13. Cicero je bil od vséga (skup) národa za kónsula proglašèn. 15. Demóstheneš je z goréčnostjo in trúdom vse zadržke naráve premágal, ter učinil, da se je po právici razglásil za naj večega govorníka. 15. Mnogo je po (*abl.*) naših običajih pristójno, kar se pri drugih národih drži za sramótno. 16. Chryso réko držali (*pass.*) so prebivavci (otoka) Sicilije za božanstvo (= boga) in znaj véčim spoštóvanjem častli (*pass.*) 17. Caesar je bil zbog darežljivosti držán za velíkega, (a) Kato zavoljo poštènosti (nevskrunjenosti) življenja; óni je po blagósti in krotkósti glasovit postal, (a) ta po (svoji) óstrósti. 18. Národ Grški (= Grkov) držal se je za naj izobraženiši; radi česa Grkov Rimljani nikdar zvali (*pass.*) niso barbarjev.

Posébnosti in izjéme v sklánjanju in spólu.

Prva in drúga deklinácija.

[SI. 22. N. 25.)

17.

1. *Diis deabusque multa templa antiquitus exstruebantur. 2. In testamento Ptolomaei (Auletae) heredes erant scripti ex duobus filiis major, ex duabus filiabus ea, quae aetate antecederat. 3. Atticus non minus bonus pater familias erat quam civis. 4. Magnam, mi Dolabella, ex tua gloria capio laetitiam. 5. Annum jam, Marce fili, audis Cratippum; quamobrem disce, uti debes, a principe huius aetatis philosophorum, ut proficias. 6. O dii boni, quid est in vita hominis diu! 7. Ipsi tui satellites, Tibéri, erant tui interfectores!*

8. *Magne Geni, cape tura libens votisque favēto!* 9. *P. Volumnius fuit praefectus fabrūm Antonii.* 10. *Romāni dicēbant triumvirūm, non virōrum, sestertiūm numūm, non numōrum.*

1. Komú je pravljica o hčérlih Dánajevih i sinóvih Aegyptovih neznana? 2. Gospodarji (hišni očétje), ki imajo otrók (*acc.*) želé, da jim (= njihovi=*suus*) se sinóvi posvetijo gospodarstvu ter trúd in marljivost obrnejo* na poljedélstvo. 3. O dobri Bog, kaj je v našem življenju stalno? 4. Tebe, moj Brutus ljúbim, kakor sem dolžan. 5. Samosílniku Dionysiju so hčeri brado odsmojevale (*pass.*). 6. Bódi poslušen, moj sinko, zapóvedim božjim (=božanskim). 7. Tebe samega (jedínega), Laelius, imenújemo modrega možá. 8. O kakó pogubna (nezgodonosna), Kájus Caesar, bila je tvója smrt! 3. O da bi (ti), Knéjus Pompéjus ali nikdar zavéze s Caesarjem ne bil sklēnil, ali nikdar (ne) razdr.

* *operam et studium consumere in re.*

18.

Na dalje. *Izjeme v spolu*

1. *Amisit verum Albula vetusta nomen.* 2. *Ad Alliam, quae influit in amnem Tiberinum, Romani a Gallis victi sunt.* 3. *Canopus luxuriā famosus erat.* 4. *Bosphorum Thracium nautae Phoenicium perhorrescunt.* 5. *Delphi siti erant sub monte Parnasso.* 6. *Veji a Romanis circumsessi et delēti sunt.* 7. *Epaminondas ad Leuctra superavit Lacedaemonios.* 8. *Praeneste altum vocat Vergilius, Horatius frigidum.* 9. *Vulgus est mobile, nunc huc, nunc flectitur illuc.* 10. *Non ferocissima tantum, sed ignavissima quoque animalia timeantur ob virus malum.* 11. *Quid tu, Egilia? quando ad nos venies cum tua colo et lana?* 12. *Platanus gaudet vite, populus undā, canna palustris humo limosā.*

1. Baktra je stala pod goro Paropamisom. 2. Pri Arbéli je Darija Aleksander Véliki zmagal (*pass.*) 3. Leuktra je slula zaradi zmage Epaminondove, ki jo je on (*ille*) nad Lacedaemonci obdržal. 4. Brali smo, da so Delphe Gallijanci oblegli in oplénili (*pass.*) 5. Pénavo morje (*pelagus*) valovi tepéjo (*pass.*) 6. Namešana zemlja pokriva mrtvece. 7. Perioda je ali prósta (nesestavljena) ali sestavljena; zove se latinski sedaj „*ambitus*“ sedaj „*circumscriptionis*“. 8. Modri in stanovitni (*constans*) móž prezíra omahljivo in zlobno drhál (ljudstvo). 9. Pòl (plávnica) je iz prótja (viter). 10. Ogromna (silno velíka) trebušina lesénega konja krila je (v sebi) naj hrabréjše možé. 11. V grščini razpoznávajo se posebno štiri naréčja: Jonsko, Attiško, Aeolsko (in) Dorsko.

19.

O Spúriju Karvíliju.

Spurius Carvilius Romānus ex vulnere, quod ob² rem publicam in bello acceperat, graviter claudicabat et hanc ob causam in publicum prodire verecundabatur. Huic mater: *Quin prodis, mi fili? Quotienscunque enim gradum facies, totiens tuarum virtutum recordaberis.*

1) od, vsled; 2) zavoljo, t. j. v službi.

20.

O starih (nekdanjih) Athenah.

Inter Graeciae regiones nominis claritate eminet Attica, quae etiam Acte vocatur. Ibi Athenae, de qua urbe dii inter se certarunt. Certum est nullam unquam urbem tot poetas tulisse, tot oratores, tot philosophos, totque in omnis virtutis genere claros viros. Res autem bello eas gessit, ut hanc solam gloriam appetere videretur; pacisque artes ita excoluit, ut hac laude magis etiam quam belli gloria splenderet. Arx ibi sive Acropolis, unde latus in mare prospectus patet. Per Propylaea ad eam adscenditur, splendidum Periclis opus. Cum ipsa urbe per longos muros conjunctus est portus Piraeus, post bellum Persicum secundum a Themistocle munitus. Tutissima ibi statio navium.

Apposicija (pristávek).

Apposicija se z besédo, na ktéro se nanáša, zmirom skláda v pádežu, a v števílu in spólu, kedar je mogóce. Praedikát se ravná tukaj po pravem subjektu; le pri iménih mést se praedikát večkrat ravná po apposiciji. — *Cato senex* (= *quum senex esset*, kot starec, na svoje stare dni) *historias scribere instituit*. (Adveraijalna apposicija, prislovni pristavek).

21.

1. *Quid dicam de thesauro rerum omnium, memoria?* 2. *Thebas, clarissimam Boeotiae urbem, Alexander funditus delevit.* 3. *Delphos, commune quondam humani generis oraculum, Galli spoliaverunt.* 4. *Adriaticum mare ab Adria, Tuscorum colonia, vocaverunt Italicae gentes.* 5. *Volsinii, oppidum Tuscorum opulentissimum, concrematum est fulmine.* 6. *Corinthum, Graeciae lumen, Romani deleverunt.* 7. *Capitolium, arx urbis Romae, a Gallis obsesum est.* 8. *Cato adolescens confecit orationes, senex historias scribere instituit, quarum sunt libri septem.* 9. *Cicero consul Catilinae conjurationem detexit.*

1. *Kartháginu*, tekmičo Rimu (*gen.*), razdejál je (*pass.*) *Scipio Aemiliánus*. 2. *Sinópa*, rojstno mésto *Diógena*, zeló glasovítega

filosofa, stala je poleg Črnega mörja. 3. Korirole, staro mésto Volkovsko, osvojil je (*pass.*) Kájus Március. 4. Klazómene, rojstno mésto filosa Anakságore, stalo je pri morju. 5. Syrakúse, naj znamenitiše mésto na (*gen.*) Siciliji, Korinthjani so sezidáli (*pass.*) 6. Túllijo, jedíno toláž našo ugrábila (*vzela, pass.*) nam je smrt. 7. Kato je kot censor vrlo ostró obskrbljeval službo (*potestas*). 8. Márcus je ko déček zarad ubožtva svinje pasel. 9. Scipio je bil (*še*) mlád za kónsula izvóljen in v Afriko poslán.

Trétja deklinácija.

a) Izjéme v fleksiji (sklánjanju).

[Sl. 34. 35.]

22.

1. *Pellit sitim simplicis aquae humor.* 2. *Febrim quicte et abstinentiã mitigãmus.* 3. *Folia lauri tussim levant.* 4. *Incidit in Scylam, qui vult vitare Charybdim.* 5. *Ibes magnam vim serpentium interficiunt et consument pestemque ita ab Aegypto avertunt.* 6. *Tiberim fluvium poetæ etiam Thybrim vocabant.* 7. *Apud Heraclæam et fluvium Lirim Romani cum Pyrrho pugnãrunt.* 8. *Tantalus mento aquam attingit et tamen siti enecatur.* 9. *Gubernator clavum tenet et quietus sedet in puppi.* 10. *Antipater Sidonius poeta omnibus annis die natali suo febrî corripiebatur.* 11. *Vi vincitur vis, virtute opprimitur audacia.* 12. *A celeritate Tigri nomen est inditum, quia Persae linguã suã Tigrim sagittam appellant.* 13. *Appius in Sarmãtas usque pervenit; Lucullus ad terminum gentium Tanaim lacumque Maedim.* 14. *Manlius Torquatus consul filium suum, quod contra edictum patris pugnaverat, securi percussit.* 15. *Cibus famem sedat, potio sitim extinguit, vestis frigus arcet.*

1. Kakó lahkó je žejo ugasi! 2. Daríus je mimo Arbéle tje do Tigra prodrł. 3. Arion je na krmo stópil in zapél ganljívo pésem. 4. Za (= proti) hripo, kãselj (in) mrzlico imãjo se rabiti primérna srédstva (pomóčki). 5. Morivci se bojé srepe (*ostre / saevus*) sekíre. 6. Drús je ob (*per c. acc.*) Labi in Víseri strãže porazstãvil. 7. Na otóku Pharú sezidáli so Aegyptovski kralji turen, ki je od otóka imé dobíl (prejél). 8. Mesopotámija (Medréčeje) se omejáva z rékama Euphrátom in Tigrom. 9. Réke Scythijske tekó (*decurrere*) v Azovsko (morje) in Črno morje. 10. Goré ustãvljãjo (krotíjo) sílo vetróv. 11. Samosílnik Dionysius z visókegega turna govoréval je narodu (*concionari solere*). 12. Služãbniki so prinéslí mazí v srebrni plítvici (medenici) ter so namázali noge okoli mize ležečim (*genit.; in convivio accumbere*).

23.

O piramidah aegyptovskih.

Multa in Aegypto mira sunt et artis et naturae opera. Inter ea, quae manibus hominum facta sunt, eminent pyramides, quarum maximae sunt et celeberrimae in monte sterili, inter Memphim oppidum et eam partem Aegyp̄ti, quae Delta vocatur. Amplissimam earum trecenta sexaginta sex hominum milia annis viginti extruxisse tradunt scriptores. De earum consilio diu multae et variae fuerunt hominum eruditorum sententiae. Erant autem, ut nunc omnium fere est opinio, sepulcrorum monumenta.

24.

1. Apud Helvetios ad mortem condemnati igni cremabantur. 2. Apes liquido nectare distendunt cellas. 3. Cibi sale, saccharo, pipere aliisque aromatibus condiri solent. 4. Aurigae in declivi ac praecipiti loco incitatos equos sustinent et moderantur et flectunt. 5. A Juvenale, satirarum scriptore, Romanorum vitia acerbe perstringuntur. 6. Aurelius Victor narrat Remum a centurione Fabio Celere palam esse occisum. 7. Et in impubere et in pubere aetate displicet immodestia. 8. Ibi flava sere farra, ubi prius sata erant legumina. 9. Vetera Macedoniae fata cecinerant, sub uno ex Amyntae filiis florentissimum fore Macedoniae statum. 10. Ad Epaminondae corporis firmitatem plura etiam animi bona accesserant. Erat enim modestus, prudens, gravis, continens, clemens patiensque admirandum in modum.

1. Markus Manlius, ki je bil Kapitólj od Gallov osvobodil, bil je zavóljjo junaštva pohvájen in od vojakov z žitom (*far*) obdarjen. 2. Mesece decembra (*abl.*) so dnévi kratki in temni (=žalostni). 3. Nauke starca mladénič često v nemár púšča (*pass.*). 4. ^{juvene} Aedil je napravil javne igre. 5. ^{avile} Krepóst je vsém odprta; vse k sebi pripúšča: svobodnjake, soznje, kralje (*in*) izgnánce; ne izbira bogatínov in imenitnikov, tudi z ubógim (*abl.*) in nizkim (človekom) se zadovoljáva. 6. Ostrov Kréta je bil često z mečem (*ferum*) in (*que*) ógnjem pokončan. 7. Od módrega in hváljenega možá hvaljen biti je častno (= hvala). 8. Odvážnemu (srénemu) niso nobédne skále strmé, nobédne pečine visóke. 9. Bogú in rodíteljem dolgujemo več dobrot (*acc.*), nego drugim ljudém. 10. V Jndiji je porazdelil Aleksander Véliki vojakom novega orožja, z zlatom in srebrom vložnega, a staro (*vetus*, orožje) je sežgal.

25.

1. Magna erat apud veteres vatum auctoritas. 2. Apum sunt duo genera: silvestres et urbanae. 3. Venatores magnum numerum

canum alere solent. 4. Orgetoria habuit magnam familiam, magnum clientum obaeratorumque numerum. 5. Thales, qui fuit unus de numero septem sapientum primus solis defectionem praedixit. 6. Eloquentia augetur litium numero. 7. Non condunt homines murium aut fornicarum causa frumentum, sed conjugum et liberorum et familiarum suarum. 8. Epaminondas in juventute non tam magnitudini virium servivit quam velocitati. 9. Varia sunt bestiarum genera vel cicurum vel ferarum. 10. Supplicum lacrimis animi iudicum non semper commoventur. 11. Ut ager Arpinas Arpinatium (ager) dicitur, sic Tusculanus Tusculanorum. 12. Magnum est scelus in conspectu deorum penatium necare hospitem. 13. Canes sunt custodes boum, suum, ovium. 14. M. Claudius Marcellus spolia optima Jovi Feretrio tertius a Romulo consecravit. 15. Saepissime et in poematis et in oratione peccatur. 16. Beati praedicantur, qui procul negotiis publicis paterna rura bobus exercent suis.

1. Golóbje se boje zalezovanja grabežljivih jástrebov. 2. Vsi ljudje so smrti podvrženi in brez razložka se gomilajo trupla (*funus, -eris, n.*) stareev in mladencev. 3. Čudovite so zglébe (sklepi, *commissura, -ae*) kostí v človeškem telésu. 4. Zarad veličine snegov so mnogi kraji nepristópni. 5. V nektérijh krajih se nahájajo (= so) velike trope (roji, *examen, -inis*) miši in polhov. 6. Achilles je bil glasovit po brzonogosti (= po hitrini nóg). 7. Velika je bila veljáva Rimskih boljárjev. 8. Narod Samnítski (= Samnitov) bil je vrlo junáški (bojeváven). 9. P. Décius je bil zavóljo posébné hrábrosti z zlatim véncem in sto volmí nadarjèn. 10. Nekdánji Rímljani častili so pred (vsémi) drugimi bogóvi poséбно Jova.

Nemško nedolóčno zaimé „man“ (slov. véasih = človek, večidel pa kakor v latinščini). Man lobt mich = ich werde gelobt, *laudor*; man lobt die Tugend, *virtus laudatur, virtutem laudamus, virtutem laudant*. — Man muss schreiben, *scribendum est*.

26.

1. Non beate vivitur, nisi recte et honeste vivitur. 2. Maxime admirantur eum, qui pecuniā non movetur. 3. Polykratem Samium felicem appellabant. 4. Posteriorcs cogitationes, ut dicunt, sapientiores esse solent prioribus. 5. Tullum, regem Romanorum, tradunt fulmine ictum esse. 6. Quae volumus, libenter credimus. 7. Vulgo ex oppidis gratulabantur Pompejo. 8. Platōnem ferunt, ut Pythagorēos cognosceret, venisse in Italiam. 9. Ad Alliam flumen Fabius consul tam foede victus est a Gallis, ut hujus cladis diem anniversarium atrum in fastis notarent. 10. Est templum Dianae in Chersoneso Taurica, in quod per quadraginta gradus itur. 11. In exercitu Scipionis nemo, quo irētur, sciebat praeter Laelium. 12. Faciendum est, quod leges divinae praecipunt.

1. Drugáče živí člověk (= se) s samosílňikom, (a) drugáče s prijáteljem. 2. Ribe jajca, kedar so (jih) znésle, kakor pravijo, (ajo) zapúščajo. 3. Zvést (*certus*, 3.) prijátelj se spozná v nadlógi (*res—incertus*, 3.). 4. Filosofijo po pravíci zovemo učíteljico življenja. 5. Kar je právo in prósto (iskreno), (to) hváľite. 6. Kásnega čestítanja (vošéľla) člověk nima naváde grájati. 7. Naj bóľje je (to) nositi, kar prenárediti (= zbóljšati) ne móremo. 8. Níkjér ne živí člověk ugódnije (priléžňije) nego domá. 9. Pravi in hinjávski prijátelj se ne móreta lahko razločíti. 10. Velíkrat se zgodí, da člověk ne more izréči, kar misli. 11. Večerí se, domú se gre; tudi mi pójdemo (bomo šľi). 12. Móra se čúti in déľati.

b) Izjéme v spólu.

27.

1. *Brennus, Gallórum dux, suo se interēmit pugióne.* 2. *Scipio Masinissam aureā coronā, aureā paterā, sellā curúli et scipiōne eburneo, togā pictā et palmātā tunicā donāvit.* 3. *Galli magnum numčrum scalárum et harpagónum (ferreórum) effecerunt mediāque nocte ad campestrés Romanórum munitiōnes accesserunt.* 4. *Ecstat praecľára sententia apud Xenophontem, ordńnem esse ad usum commodissimum pulcherrimumque.* 5. *Vespertiliōnes, qui sero a vespere trahunt nomen, nocte volant.* 6. *Quid tam planum videtur quam mare? a quo etiam aequor illud poētae vocant.* 7. *Cerēbrum, cor, pulmōnes, jecur domicilia vitae Cicero appellat.* 8. *Tempus dolorem minuit maestāque corda levat.* 9. *Ex marmóre Pario varias statuas statuárii antíqui faciēbant.* 10. *In capite cerēbrum est, in ore lingua, in ossibus medulla.* 11. *Apud Parthos mortui aut ab avibus aut a canibus laniabantur; nuda demum ossa terrā obruebantur.* 12. *Narbo Marcius colonia fuit Romāna.* 13. *Dos est magna parentum virtus.* 14. *Aristidis filiabus dotes sunt ex aerario publico datae.* 15. *Attus Navius cotem in comitium allatam coram rege et popúlo novaculā discidit.*

1. Divjáčina bila je hrana (živež) siróvim Gaetúlom (*gen.*). 2. Scipio je kralju Masinissi zľát vénee in slonokoščéno páľico podáril. 3. Pisani metúľji so naj lépši. 4. Tečáji so želézni. 5. Parški mrámor je bil na glásu (slovéc). 6. Dolgóst časa ból in zálostno (otóžno) srce olajšáva (*pass.*) 7. Nil réka izľíva se na (*per*) sédem ústij v mórje. 8. Skáľe so, bi dejál (= kakor) kostí zémlje. 9. Hčéram Perillovim dal je Aleksander Véliki obilno odprávo (*dóto*).

Na dalje.

1. *Catilina longe a suis inter hostium cadavēra repertus est.* 2. *Longum est iter per praecepta, breve et efficacē per exempla.* 3. *Famūli solent, cum verbēra saeva verentur, tendēre ad domīnum submissas manus.* 4. *Puēros matres et magistri castigare solent non verbis solum, sed etiam verberibus.* 5. *Violae sunt flores veris, papavēra aestātis.* 6. *Camēlus Bactriānus bina habet tubēra in dorso.* 7. *Prodigi et luxuriōsi saepe premuntur aere aliēno.* 8. *Equa non semper partum ad ubēra admittit.* 9. *Spes etiam validā compēde vinctum solatur.* 10. *Somnus gratam requiētem corporibus suppeditat et medicīnam quasi labōrum.* 11. *Virtus nullam mercēdem labōrum periculorumque suorum desidērat praeter laudis et gloriae.* 12. *Ex summa lasciviā, quam diuturna quies parēre solet, repente interdum tristitia oritur.* 13. *Segētes fecundae et ubēres herbas interdum fundunt frugibus inimicissimas.*

1. Rimljāni so kosti sežganih (*cremāre*) mrtvecev zbirali (*sotēre c. inf.*) in shranjevāli. 2. Ljudsko živiljenje je mnógokrat pótovanje kratko, spremenljivo (in) težavno. 3. V zlātem vėku, veli (*inquam*) Ovidius, bila je vėčna pomlād, in rėke so tekle (*manāre*) z mlėkom in nėktarjem. 4. Grbe velblōdje so grde (nepravilne). 5. Slōna ukrotijo glād in udarci. 6. Pōper je ali bėl ali ěrn. 7. Korinthska mėd (ruda) zeló se je hvalila. 8. Poglėd zelenih in rumenih žit (= sėtev) je kaj ugóden. 9. Tācitus piše, da je narodu Germānskemu (= Germanov) pokoj bil neprijėten. 10. Vino, veli (*inquam*) Tibullus, podaja pókoj tudi v (*abl.*) trdó želėzje vklėnjenim smrtnikom.

Na dalje.

1. *Filius regis Antiōchi habuit vas vinarium ex una gemma pergrandi cum manubrio.* 2. *Vas appellatus est, qui pro altēro vādimonium promittēbat.* 3. *Nisi vas sincērum est, quodcunque infundis, acescit.* 4. *Nubentes vetēri lege Romanā asses tres ad maritum solēbant portare, unum, quem in manu tenēbant, aliū, quem in pede habēbant, tertium, quem in sacciperio condidērant.* 5. *Terra duplicem habet motum; ea enim non tantum intra viginti quattuor horas ab occāssu ad orientem versus circum axem movetur suum, sed etiam intra trecentos sexaginta quinque dies et horas sex circum solem.* 6. *Ne frangas tenēros caules aliēni horti.* 7. *Berėnīce crinem*

suam Venēri vocit. 8. Duc imperāvit, ut castra milītes in exiguum orbem contrahērent. 9. Famem bene lenit cibarius cām sale panis. 10. Mors est certus finis malōrum et miseriarum. 11. Fuit initio apud Romānos anni novi primus mensis Martius. 12. Germania multos et magnos amnes habet; maximus omnium Danuvijs est. 6

1. Rímski as imel je dvanájst únec. 2. Démant je vrlo trd. 3. Mésec apríl bil je Véneri posvečen. 4. Tratnik (zapravljivec) se rad (*soleo c. inf.*) prispodoblja z razpókano posódo. 5. Ribja kri je mrzla. 6. Pésniki pripovedújejo, da Srde namésti (*pro*) lás hudé kače (na glavi) imájo (*gestare*). 7. Zavoljo sramòtnega iz boja (= boj-nega reda) béga s trdo pálico topli so (*pass.*) stótnika Vibellija. 8. Vráta (*plur.*) Jánova zapíralo je sto* mēdnih (brónastih) zapáhov (*vectis*). 9. Aleksander (si) je hotel ves svét podvréči (podjar-miti). 10. Mál ogenj često napravi (vzbudi; *pass.*) vélik požár. 11. Ako je mnogo prahú na črévljih kakega človeka, sklépamo iz téga, da je s (*ex*) potovanja prišel (= prihája).

* Lat. *numeralia cardinalia* (do *millia*) ne zahtévajo genítiva, kakor v slov., nego substantiv in *numeralia* se skladata v pádežu: pet měst, *quinque urbes*.

30.

Na dalje.

1. *Cortex tiliac tenuis est, robōris crassus. 2. Adpārent fructices in montis vertice rari. 3. In nonnullis Graciae insulis bombyces nascuntur, qui primo sunt papilionēs parvi nudique. 4. Qui domum intravērit, nos potius mirētur quam supellectilem nostram. 5. Avidus lupōrum grex diram minātur timīdis ovibus necem. 6. Neptūnus agnoscitur imprīmīs tridente, quem manu gerit. 7. Tigris non aquas solum multōrum torrentium, sed etiam saxa secum trahit. 8. Horatius Cocles pro ponte sublicio stetit et aciem hostium sustinuit solus. 9. Avido dente laniant viscēra lupi. 10. Vultūres rapāccs etiam oves abducunt. 11. Inter murem et furem triplex est similitudo: soni, morum, exitus. 12. Aestāte agricōla raro pectīne verrit agros demessos. 13. Pausanias, Lacedaemoniōrum dux, in eo est reprehensus, quod ex praeda tripodem aureum in templo Dēphico posuisset. 14. Hic, ubi nunc Roma est, olim arbores et herbae et paucae pecūdes et casae rarae fuerunt.*

1. Stisnjen pálec je bil pri Rimljanih známenje blagovólja. 2. V knjižnici Vatikánski je vélik brōj naj bóljih rokopísov. 3. Naj više goré krije (*pass.*) véčen snég. 4. Svilci (svilne gosénice) so zeló koristni, (a) bagrénke (škrlatni polži) vrlo dragocéne. 5. Jèklo, kí je in se zòve jèdro želéza, je namóc trdo. 6. Vodo pi-

jěmo naj rájši iz studěna samega. 7. Hudourniki so derěči. 8. Bojěća grlica grúli na visókem (zračnem) brěstu. 9. V Planinah in proti (*ad*) séverju nahája se tudi bėlih zájecev (*nom.*). 10. V zlátem véku niso se še slišale (bojne) tróbe, in rožljáli še niso postávljeni na trdo náklo měči (*ensis*).

31.

O nekdanjih Indih.

De veteribus Indis haec nobis Curtius Rufus tradidit: Indi corpóra usque pedes carbáso velant, soleis pedes, capita linteis vinciunt; lapilli ex auribus pendent; brachia quodque et lacertos auro ornant, qui inter populáres aut nobilitáte aut opibus eminent. Capillum pectunt saepius quam tondent; mentum semper intonsum est. — Regum luxuria super omnium gentium vitia. Quum rex in publicum prodit, turibúla argentea ministri ferunt totumque iter, per quod aureá lecticá fertur, odoribus complent. Brevíora itinéra equo interdum conficit: longior ubi expeditio est, elephanti vehunt currum, et tantarum beluarum corpóra tóta contēgunt auro.

§. 32.

Ponavljanje (od §. 9—29).

1. Sólnčnemu vozu podeljujejo (*attribuere*) pėsniki zláto ós, zláto ojé, zláta kolésa (*in*) srėbrno napéro (špice). 2. Dober gospodár hišnemu gospodarstvu posvečuje vėlik trůd. 3. Ládje Antijske so Rimljáni zapalili (*pass.*). 4. Poslušajte radi, predragi mladěniči, náúke roditeljev in módrih (pámetnih) stárcev. 5. Tebe, Pomponius, ljúbim kakor brata. 6. Sreca jelénja so velíka. 7. Mnogi staro (*plur.*) zmírom hválíjo, (a) za novo (*recens*) ne márajo. 8. V vséh rečéh je méra, so stanovíte (*certus*) měje. 9. Izmed (*in*) dvéh zěl imá se (ktero je) manje izbráti. 10. Otec, jaz in bratje moji nosili smo oróžje za domovino. 11. Ennius je nősil dvé breměni, kteri se držíta za naj vėči, ubožtvo in starost. 12. Neda bi se dólgo živėlo, mora se skrběti (*consulere*), nego da se dobro in poštěno živí. 13. Hrbet in plěča govéd so tako ustvarjena. (*figuráre*), da sicer plůg vlěči mórejo ali ne tovůrov nositi (*portare*). 14. Pisánder in Alcibiades bila sta prijátelja (*fautor*) boljárjev a neprijátelja moči (*potentia*) národa. 15. Sopróga in otróci se objėli Koriolána. 16. Steblà zělí so s počėtka néžna; a sčasoma se ojájčijo. 17. Ves (*cėli*) ta svėt drží se po pravici za jedno (samo) ob-

čino človeško (= ljudi). 18. Bčelni ròji so od (*abl.*) naráve družni. 19. Sila mrázov in plóh pobrála je (*pass.*) mnogo* vojníkov Ha-
n nibala (*gen.*).

* *multus*, *quot*, *tot* ne zahtévaajo genitiva v lat., kakor mnogo (veliko) koliko, toliko (njih) v slov. Gl. 29.

Passivum

namésti slov. (in ném.) refleksiiva in glágola dati (*lassen*). *Delector*, razveseljujem se; *ungimur*, dajemo se mazati.

33.

1. *Quid est tam absurdum, quam delectári multis inanibus rebus, ut gloriá, ut aedificio, ut vestitu cultúque corpóris, animo autem virtúte praedito non admódu delectári?* 2. *Sanguis per venas in totum corpus diffunditur.* 3. *Non omnes ad id rapiuntur, quod bonum videtur.* 4. *Omnes trahimur et ducimur ad cognitiónis et scientiae cupiditátem.* 5. *Spe quaestus aut gloriá facíle homines commoventur.* 6. *Cum fortuna plerumque etiam mores immutantur.* 7. *Vir bonus facíle exoratur et placatur.* 8. *Mare neque redundat unquam neque effunditur.* 9. *Imperium iis artibus retinetur, quibus partum est.*

1. Stari so vérovali, da se bogóvi naslanjújejo z néktarjem in ambrósijo. 2. S prošnjami in solzami damo se lahkó ganiti na (= k) usmíljenje. 3. S sréčo vred so se tudi običáji Rimljanov proménili (*immutare*). 4. Dobri ljudjé, ako se razzálijo,¹ lahko se bodo dali preprosi in ublažiti. 5. Upu (*abl.*) dobička dajo se ljudjé velíkrat na goljuffjo zvabiti. 6. Na nébu se zbírajo (*cogère*) obláki, plóhe (in) vetróvi. 7. Večina² rék Hispánijskih izliva se v ócean. 8. Po izgédih drugih (ljudi) dajo se ljudjé naj bòlj ganiti (*trahere*) na déla.

1) Dóvršni glágoli v odvisnem stavku latínijo se s *fut. exact.*, ako stoji v glavnem stavku glágol v *fut.* ali v *imperat.* 2) *Plurimum* in *plerique* ne zahtéva genit., kakor v slov. večina, večidel. Gl. 32.

Četrta in peta deklinacija.

34.

1. *Saepe oratóres, quum dictári sunt, exalbescunt et tota mente atque omnibus artibus contremiscunt.* 2. *Locum quercibus consitum Romani quercetum appellabant.* 3. *Urbs Syracusae portibus cincta erat, ornata aedificiis privatis, templis, curiá magnificá et porticibus elegantissime structis.* 4. *Acus magnetica semper ad septemtrió-*

nem spectat. 5. Multo gratius venit, quod facili, quam quod plenā manu datur. 6. Homo mundum ut unam omnium domum spectat. 7. Non ebur, neque aureum meā renidet in domo lacunar. 8. In Gallia non solum in omnibus civitatibus atque in omnibus pagis, sed paene etiam in singulis domibus factiones erant. 9. Quo in discrimine versetur salus mea et honorum omnium atque universae republicae, ex eo cognosces, quod domos nostras reliquimus. 10. Dio die festo Proserpinae domi* se tenuit atque in conclavi edito recubuit. 11. Tullia quum reverteretur domum, super patris corpus carpentum egit. 12. Numa Pompilius pontifices, augures, Salios ceteraque populi Romani sacerdotia instituit, annum quoque in duodecim menses, fastos dies nefastosque descripsit.

1. Nekdaj so bili vojniki z lókom in strelicami oboroženi. 2. Pod pečnami (= v špiljah) in pod košátimi hrasti radi počivamo. 3. Enna, mésto Sicilijansko, bila je obdana z mnogimi jézeri in lógi. 4. (Na) čiste roke, (a) ne (na) pólné gléda bóg. 5. V bitki Leukterski je bil Pelópidas vodja izbránega krdela. 6. Psi úvajo hiše naše. 7. Méstne tribue so se pogósto prepírale s sèlskimi. 8. Dekléta z véščo roko vódi jo špicasto iglo. 9. Mésto Syrakúse krasila so lépa poslópja in v rlo ukusno sezídani trémi (skloníce, arkáde). 10. Sténe híš velíkrat poškodujejo (*pass.*) plòhe. 11. Epaminondas, dokler (= kakor dolgo) je trpélo (*fieri*) klanje med (*gen.*) méščani, držal se jo domá, da ne bi (si) rók s krvjó svojih oskrunil (= okrvavil). Agesiláus ko je užé (v) duši mislil na Persijance iti in kralja samega napasti, prinèslí (*pass.*) so mu glás z dóma, da so Athénci in Boeótje Lacedaemoncem vojskó napovèdali; zarad česa da (*imperf. conj.*) naj nebi odlašal, domú priti.

* domi = slov. domá; domum = slov. domú; domo = sl. od dóma.

35.

O nékdanjih Némcih.

Scriptores veteres de antiquissimorum Germanorum moribus haec nobis tradiderunt: Trans Rhenum Germani habitant usque ad Vistulam, quae finis est Germaniae ad Orientem. Ad meridiem terminatur Alpibus, ad septentrionem mari Britannico et Baltico. Incola corporum proceritate excellunt. Animos bello, corpora laboribus exercent. Hanc ob causam crebro cum finitimis bella gerunt; mites tamen et boni sunt erga supplices et hospites. Urbes moenibus non cingunt, fossis aggeribusque muniunt. Ipsas domos ad breve tempus struunt, non lapidibus aut lateribus coctis, sed lignis, quae frondibus tegunt. Agriculturam liberi non exercent, sed servi et feminae;

nec agri modum certum aut fines proprios singuli habent. Lacte vivunt et casco et carne. Ubi fons, campus nemusve vis placuerit, ibi domos figunt, sed mox alio cum conjugibus et liberis migrant. Interdum etiam hiemem in subterraneis specubus transigunt.

Nominativus cum infinitivo.

Ta stoji pri glágolih passivnih, ki poménjajo govoriti, praviti, pripovedovati, misliti, verjéti (*dicor, trador, perhibeor, feror, putor etc.*) in pri *videor, jubeor* (zapoveduje mi se) in *vetor* (prepoveduje mi se). Misljio, da blódim (sem blódil, sem preslepljen bil), *putor errare (erravisse, deceptus esse)*; pripoveduje se (pravijo), da je sovražnik premagan (sovražnik je bajò premágan), *hostis dicitur victus esse*; zdí (dozdéva) se, da vidim, *videor videre*.

36.

1. *Comes, benigni, suaves homines esse dicuntur, qui erranti comiter monstrant viam.* 2. *Atilius prudens esse in jure civili putabatur.* 3. *Aesculapius primus specillum invenisse primusque vulnus dicitur obligavisse.* 4. *Augustus bello Mutinensi in maxima rerum mole et legisse et scripsisse et declamasse cotidie dicitur.* 5. *Romulus ad deos transisse creditus est.* 6. *Mihi quidem videntur, qui utilitatis causa fingunt amicitias, amabilissimum nodum amicitiae tollere.* 7. *Non ita generati a natura sumus, ut ad ludum et ad jocum nati esse videamur.* 8. *Videris homo liberalis esse et ingenuus, quamquam dicunt te esse avaram et inhonestum.* 9. *Consules jubentur scribere exercitum.* 10. *Zeuxis Heracleotes longe inter ceteros suae aetatis pictores excellere existimabatur.* 11. *Segesta est oppidum pervetus in Sicilia, quod ab Aenea fugiente conditum esse dicitur.* 12. *Multos scriptores rerum suarum Alexander Magnus secum habuisse perhibetur.* 13. *Ambos mihi consules et universum senatum intueri videor, cum te, Marcelle, intueor.*

1. Zoroaster, kralj Baktrijanski, pravijo, da je prvi premikanja zvézd (= zvézdij) opaževal. 2. Anakságoras se néki (= bajò) nikdar ní zasméjal v (svojem) življenju. 3. Sédem (jih) je bajò v jednem (ter istem) času pri Grkih bilo, ki so bili za módre držani in (tudi tako) imenovani. 4. Pisistratus je néki (= bajò) prvi knjige Homérjeve takó razrèdil, kakór (jih) sedaj imámo. 5. Ubežíšee (od) vseh trudov in skrbi zdí se (biti) sèn (spanje). 6. Vérovalo se je, da so Rómula starešine ubili (*pass.*) in skrivaj zagrebli (*pass.*). 7. Trúдите se, da se ne bóte samo zdéli (*praes.*) biti dobri ljudjé, nego da túdi (dobri) bote (v resnici). 8. Caesar Diokletíanus, pripoveduje sé, da je bil sin (nékega) pisárja. 9. Vídi se (dozdéva se), da ví drugače sóдите o miru nego (kakor, ac) mí. 10. V Athénah je bilo glúmecu (glediščenemu igráču) prepovedano potrése (ganjènja) srca vzbujati. 11. Enemu (*alter*) kónsulu bilo je naloženo (zapovedano) z Bóji se vojskováti.

O Sóphoklu na 1) sódbi.

Sophocles ad summam senectutem tragoedias fecit. Quod² propter studium quum rem negligere familiarem videretur, a filiis in iudicium vocatus est, ut quasi desipientem a re familiari removerent iudices. Tum senex dicitur eam fabulam, quam in manibus habebat et proxime scripserat, Oedipum Colonem, recitasse iudicibus quae-sisseque, num illud carmen desipientis videretur. Quod³ quum recitavisset, sententia iudicum est liberatus.

1) in. 2) Relativ *qui* v početku stavka je za slov. velikrat = *et is, is vero, is igitur* ali *is enim*. 3) sc. *carmen*.

Defectiva in abundantia vséh deklinácij.

1. *Iraci patriae summum est nefas.* 2. *Romulus centum homines electos, quos Patres appellaverat, instar habuit consilii publici.* 3. *Chabrias sua sponte bellum in Aegypto gessit.* 4. *Cotylam aedilem jussu Antonii servi publici loris in convivio ceciderunt.* 5. *Plebei quondam injussu consulum in Sacrum montem secesserunt.* 6. *Jugurtha Hiempsalem, filium Micipsae natu minorem, interfecit.* 7. *Dissentio ab iis, qui pecudum ritu vivunt et ad voluptates omnia referunt.* 8. *Galli, cum jam obsidio Romae eos fatigasset, mille pondo auri recessum suum venditarunt.* 9. *Eme, quod opus est.* 10. *Piscis nequam est, nisi recens.* 11. *Homo frugi et temperans ab omnibus diligitur.* 12. *Sardus habebat ille Tigellius hoc: noctes vigilabat ad ipsum mane; diem totum stertebat.* 13. *Bos in Aegypto numinis vice colitur; Apim vocant. (sc. eum).*

1. Rimljani so sezidávali gradóve (hiše) in pristáve na podóbo měst. 2. Caesar je odpótoval z ónimi ládjami, ktére so bili Gadijáni na povělje Varrónovo zgradili (stesáli). 3. Okusiti zájeca, ali kokoš, ali gós, držalo se je pri nékdanjih Britannih za gréh; véndar so jih hranili (redili, *pass.*) za (*causa*) veselje in kratek čas. 4. Národ Rimski je premágani Karthágini fúnt srebrá na (*in*) pétdeset lét (ko) letnino nalóžil, (a) nič zlatá. 5. Právedni (postěni) ne dá se niti s prošnjo, niti denárjem, niti z blagovóljem, niti s sovrášt-vom od právednega póta ukloniti* (odvrniti). 6. Prósimo vas, da pomagajte (= pomoč násite) ubogim in nesréčnim. 7. Róbjje (sóž-nji) so dóstikrat prekanjeni (zviti) in malopridni. 8. Kolikor* ljudí, toliko mnénj. 9. Vrédni ljudjé (sami) iz svoje volje izvršújejo (*colere*) in izpolnjujejo dolžnóst.

* Gl. 32.*

Na dalje. § 53.

1. *Diligentiā comparantur divitiæ, negligentia corrumpitur animus.* 2. *Lacrimis multi insidias struunt.* 3. *Virtus etiam in tenebris splendet.* 4. *Indutias sine dolo conservare debemus.* 5. *In cunis pressit manibus duos Hercules angues.* 6. *Exequias concedere etiam inimici solent.* 7. *Athenae erant veluti templum litterarum.* 8. *Darius moriens superum inferumque numina precabatur, uti Alexandro terrarum omnium contingeret imperium.* 9. *Mater liberos non monere solum, sed etiam castigare solet.* 10. *Aestiva, sive aestiva castra loca erant, in quibus milites Romani aestatem transigebant.* 11. *Saepe duces Romani depugnare non audebant, quia cetera prohibebant.* 12. *Nullae sunt occultiores insidiae, quam quae latent in simulatione officii.* 13. *Tacitæ magis et occultae inimicitiae timendae sunt, quam inditae et apertae.* 14. *Dio praeterobilem propinquitatem generosamque majorum famam multa alia ab natura habuit bona.* 15. *Magna erat Tarquini auctoritas inter Latinorum principes.* 16. *Adversus tonitrua et minas coeli subterraneae domus et alti specus remedia sunt.*

1. Prezírajte (zametujte) skrbí bogátstva. 2. Zòra razžene tmíno nočí. 3. Žénitva Antónija in Kleopatre bila je vzrok krváve vojske (boja). 4. Thébe, domovino pésnika Pindarja, razsúl je (*pass.*) Aleksander Véliki. 5. Athéne so bile pod (*in*) varstvom (okriljem) Minèrvinim. 6. Premírje, ki ga je bil Tissaphérnes od Agesilája zapròsil, držal (*conservare; pass.*) je ta brez goljufije. 7. Kralj Kserkses ako se je tudi nesréčno bojeval (*etsi male rem gerere*), imèl je véndar tólike ostanke (od) krdél (vojákov), da bi bil mogel tudi (*s*) témi sovráznike obládati. 8. Ariovistus se je ne daleč tá-bora Rimskega pod (néko) goró ustanil. 9. Gade, mésto v (*gen.*) Hispaniji, Tyrjani so sezidáli (*pass.*). 10. S pravičnimi očmi glé-dajo bogovi (= gornji, *supcrus* 3.) človeške reči (= smrtno). 11. Zanamci bodo o nas brez mržnje in ljubezni sodili. 12. V trumfu se je odvzèto oróžje (= plén) sprédej nosilo, (*a*) ujéti pésci in kónjniki se napréj vodili.

Na dalje.

1. *Aedes Romulo in colle Quirināli constituta est, ipse pro deo cultus et Quirinus est appellatus.* 2. *Materfamilias primum locum tenebat aedium apud Romanos atque in celebritate versabatur, quod multo aliter erat apud Graecos.* 3. *Tarentini auxilium contra Ro-*

mānos a Pyrrho rege petivērunt. 4. Bello Numantino Micipsa populo Romano equitum atque peditum auxilia misit usque praefecit Jugurtham. 5. Nascitur in Britannia plumbum album in mediterraneis regionibus, in maritimis ferrum; sed ejus exigua est copia. 6. Helvetii per angustias et fines Sequanorum suas copias transduxerant, et in Haeduorum fines pervenerant eorumque agros populabantur. 7. Tyrus, condita ab Agenore, multa maria suae ditionis fecit, et si famae licet credere, haec gens litteras prima aut docuit aut didicit. 8. Demosthenes impedimenta naturae diligentia industriaeque superavit. 9. Nuncii ad Nervios pervenerunt atque eis demonstrarunt inter singulas Romanorum legiones impedimentorum magnum numerum intercedere. 10. Multa tentamus in dulci juventa. 11. Martius Rufus magistris navium imperat, ut primo vespere omnes scaphas ad litus appellent. 12. Sales Plauti, poetae latini, sunt jucundi. 13. Apud Indos feminae epulas parant. 14. In oratione ut in herbis, saepe reperitur luxuries. 15. Avaritia est quasi materies omnium malorum. 16. Duo milia jugerum campi Leontini Sexto Clodio rhetori assignata sunt.

1. Numa Pompilius je Věsti hrám sezidal in Věstinih devic (Vestálk) izbrál (*legere*). 2. Kornélius Nepoš pripoveduje, da se je sin Diónov z gornjega déla hiše zagnal ter tako poginil. 3. Caesar je imel veliko množ plemenitih Haeduancev v táboru, med (*in*) témi Liska in Divitiáka. 4. Vojsko (= krdela) Perseja, kralja Macedónskega, pokončal je (*pass.*) konsul Aemilius Paulus. 5. Pisména so se izprva v (*in c. abl.*) kámene vrezovala ali v leséne deske (*table*). 6. Bogatstvo Kroesa, kralja Lydijánskoga, bilo je neizmérno. 7. Prijétni kraji (*locus*) Asijski bili so vojsko Rimsko pomehkušili (*póbabili*). 8. V knjigah starih piscev nahája se (*je*) mnogo temnih (*nerazumljivih*) mést (*locus, nom.*). 9. Sovrážniki so skrili (*abdere*) prtljágo v gòzde in (*svoja*) krdela razvrstili na griču. 10. Ne skládamo se z ónimi, ki se (*lé*) z mrámornimi hišami (*tectum*), od (*abl.*) zlatá in slónove kosti bliščéćimi, s kipi, malarijami in srébrnimi posódami naslájújejo, in veselje (*nasládno*) za naj véče (= naj više) dobro držíjo.

41.

O pésniku Antímachu in Platonu.

Antímachus, clarus poeta, quum convocáritis ^{orib} auditus legeret volumén suum, et eum legentem omnes praeter Platonem reliquissent: Legam, inquit, nihilo minus; Plato enim mihi unus instar est milium.

O Hállnibalú v Kápui zimujočem.

Capua, nobilissima Campaniae urbs, prona semper in luxuriam fuit non ingeniorum modo vitio, sed affluentia copia voluptatum, quas longa indulgentia fortunae et loci amoenitas subministrabant. Eo iter flexit Hannibal post pugnam Cannensem ibique majorem hie-
 mis partem exercitum, adversus omnia humana mala saepe ac diu duratum, in tectis habuit. Itaque, quos nulla mali vicerat vis, perdidere nimia bona ac voluptates immodicae. Somnus enim et vinum et epulae et otium enervaverunt corpora animosque viresque ademerunt; vere itaque Metellus dixit: Capuam Hannibali Cannas fuisse.

§. 43.

Ponavljanje (od §. 31—41).

1. Malo komu (= rédkim) je pošènost draža od bogatstva. 2. Kaj naj drugi govoré, ní v naši mðči (= róki). 3. Vrli ÷lovek (sam) iz svoje vólje izvršuje dolžnost svójo. 4. Italija ima obilno jézer. 5. Mnogo* ljudi prebiva v podzémeljskih hišah (*domus*) in globòkih špiljah. 6. Tyrjani so néki (= bajò) prvi pismena učili. 7. Natúra hoče (tirja) pokoj, spanje, kruha, vode. 8. S pomoçjo magnétne igle našli so (*pass.*) Ameriko. 9. Na zapóved Verrovo so v Messáni Rimskega méšçana šibali (= s šibami topli; *pass.*). 10. Darius je umirajoç nebéške in podzémeljske bogove molil, da bi Aleksandru gospódstvo nad (*gen.*) vsémi zemljámi podélili. 11. Za (*per*) premirja počiva (= je tiho) oróžje. 12. Skritega nepri-
 játelja bojimo se bòlj nego očitnega (= odprtega). 13. Servius Tullius, govoré, da je bil sin róbinje (sóžnice). 14. Micipsa je Rimljanom pomoçnih polkov v Hispanijo poslàl (*pass.*). 15. Žálostno je svoje dni (= življenje) v temi (tmíni) prebiti. 16. Znáno je, da je Vergilius zelò veliko mést Homérjevih ponarédil (= posnél). 17. Desetíca se gubi (*obscurari*) v bogatstvu Kroesovem, ali je vendar dél bogátstva.

* Gl. 32, *)

Adjectiva z genitivom na *-ius*, a dativom na *-i*.

(Sl. §§. 26. 83.)

1. Homines populariter annum tantummodo solis, id est, unus astri reditu metiuntur. 2. Nullius boni sine socio incunda possessio est. 3. Is mihi videtur amplissimus, qui sua virtute in altiore loco pervenit, non qui ascendit per alterius incommòdum et calamita-

tātem. 4. Non unius terrae, sed totius naturae interpretēs sumus. 5. Ex vitio alius sapiens emendat suum. 6. Aliud est laborāre, aliud dolere. Cum varices secabantur Cajo Mario, dolēbat; cum aestu magno āgmen ducēbat, laborābat. 7. Gravior et validior est decem virorum bonorum sententiā quam totius multitudinis imperitae. 8. In causis judicialibus alia est conjectūra accusatoris, alia defensōris et tamen utriusque credibilis. 9. Solis candor illustrior est quam ullius ignis. 10. Principis unius vitā totius saepe reipublicae salus continētur. 11. Datum est Neptūno, altēri Jovis fratri, maritimum omne regnum. 12. Animantium uni homīni luctus est datus, uni luxuria, uni ambitio, nulli rabies acrior, nulli vita fragilior, nulli pavor confusior.

1. Utika in Hippon sta bila nékdaj naj jáči (*valens*)-mésti céle Afrike. 2. Garje jedne (same) ovce so pogubne za (*dat.*) célo črédo. 3. I vsákemu odpuščati je srepóst i nikómur. 4. Vse (= célo) življenje človéče ní nič drugega (= drugo) nego pótovanje k smrti. 5. Bogú jedínemu (samemu) pripádá (*gre*) véčna slava. 6. Neúmnost je od (*abl.*) smrti drugega rešítev pričakovati (= upati). 7. Hiša pravdoznanca je orakul (proročišče) céle obéine. 8. Odpuščaj često drugemu, (*a*) sebi (samemu) nikóli. 9. Níčije (= níjedenega človeka) življenje ni brez vse krivnje. 10. Obéma i očetu i máteri dolgújemo mnoge in velike dobróte. 11. Ne verjami níjedenemu (obéh), ni laskátelju (prilizovaveu), ni lažníku. 12. Kdor zgodovíno (= reči) naroda Rimskdga číta, (*ta*) se ne učí dél jednega (samega) naroda, nego vsega (célega) rodú človéškega.

45.

O Philippovi sodbi.

a Philippus, rex Mācedōnum, iudex inter duos homīnes malos constitutus, altēri, ut e Mācedoniā fugēret, alteri, ut persequerētur eum, imperavit.

46.

O Aleksandru in poslancih Korinthskih.

Alexandro Mācedōni, Orientis victōri, Corinthii per legātos gratulāti sunt et civitatē illum suā donavērunt. Cum risisset Alexander hoc officii genus, unus ex legatis: Nulli, inquit, civitatē unquam dedimus alii quam tibi et Hercūli. Tum vero Alexander libens accēpit honōrem neque tam eos respexit, qui sibi civitatē darent, sed cui dedissent.

Raba konjunktiva

za vezníki (konjunktejami): *ut, ne, quo, quomínus.*

Ut da, da bi, da naj razun drugih znanih slučajev (namér, poslédié) stojí tudi za glágoti: *fit, accidit, contingit, evénit.*

47.

1. *Accusatio crimen desidērat, rem ut definiat, homínem ut nolet, argumento probet, teste confirmet.* 2. *Nero urbem incendit, ut captae Trojae imaginem cernēret.* 3. *Rem ita debes narrāre, ut veri similis narratio sit, ut aperta, ut brevis.* 4. *Romani colonias sic idoneis in locis contra suspiciōnem pericūli collocārunť, ut esse non oppida Italiae, sed propugnacūla imperi viderentur.* 5. *Tanta vis est honesti, ut speciem utilitātis obscurēt.* 6. *Omne animal id agit, ut se conservet.* 7. *Sic vita homínem est, ut ad maleficiū nemo conētur sine spe atque emolumento accedēre.* 8. *Fit plerumque, ut quasi coram adesse vidēre, quum scribo epistolam ad te.* 9. *Fit nescio quomodo, ut magis in aliis cernamus quam in nobismet ipsis, si quid delinquitur.* 10. *Accidit, ut ea nocte, qua Alexander Magnus natus est, templum Diānae Ephesiae conflagrāret.* 11. *Antipatro Sidonio contigit, ut ipso natāli die suo mortuus sit.* 12. *Soli hoc contingit sapienti, ut nihil faciat invitus.* 13. *Persaepe evénit, ut utilitatem homines honestati praefērant.* 14. *Accidit Conōni, quod ceteris mortalibus, ut inconsideratior in secunda quam in adversa esset fortuna.*

1. Natura sama nás nagánja, da (kar je) ugodno želímo, (a) nasprótnega se ogíbljemo (= bežímo). 2. Rimljani so namésti jednega králja izbráli dva kónsula, ako bi jeden zél (malopriden) bil, da bi ga drugi úzdal (brzdál). 3. Délati (storiti) je tréba, da se želje umu podlagajo. 4. Ní samo (na tó) glédati (vídeti), da latinski govorímo, ampak da se tudi s tákimi izrazi slúžimo, ki jih nikdor nemóre grájati. 5. Zahteva se od vás, da se posébnó téh napák vzdržujete, zavóljo ktéríh ste (kakega) drugega grájali. 6. Toliko je Pylades Orésta ljúbil, da je bil zanj umréti pripravljén. 7. Mnogi ljudjé prenášajo (*tolerāre*) tako potrpežljívo mráz, da (si) nikóli glave né pokrívajo. 8. Često se je pripétilo, da so se naj bóli méščani iz Athén izgnáli. 9. Ko so se v Athénah pripravljali na vojsko (= pripravljala se je vojska) zoper Syrakúšane, prigódilo se je, da so v jedni nóči vse Herme (s stebróv) pometali (*pass.*). 10. Timótheju se je dogodíla část, da so Athénci ne lé njegovému očétu, temúč tudi (njemu) samemu sote (štátue) postavili. 11. Kaj (= zeló) pogosto se priméri, da se želje z umom bojujejo. 12. Velíkrat se zgodí, da nam po življenju strežejo óni, ki se zdíjo, da so nam naj bólj nágnjeni.

O veljavi Pythágorovi.

Pythagōrae philosophi tanta fuit apud discipulos suos auctoritas, ut, quae ab eo audivissent, ea in dubitationem adducere non auderent. Rogati autem, ut causam redderent eorum, quae dixissent, respondēbant ipsum dixisse. Ipse autem erat Pythagōras.

§. 49.

O Juliju Drusu.

Stan (hiša) Julija Drusa je bil od (*ex*) več strani odprt, tako da so sosédje vanj videti mógli. To nepriliko (*incommodum*) obétal je néki tesár, akó mú dá (*conj. plusquamperf.*) pet taléntov, da bo póprazil (*corrigere*) in storil, da nobeden dél hiše, očém (= pogledu; *prospectus, us*) sosédov ne bo (*imperf.*) izložen. Ondaj je rékel Drúsus: Dam (= dál bom) ti rad pét talentov, ako mi (= moja) híšo takó (= takšno) napráviš (*reddere; fut. ex.*), da ne bodo samó sosédje, nego i vsi méščani videli (*praes.*), kako da v njej živim.

Ne, da ne, da ne bi (ne prohibitivum, nikavna naméra). Ut, da, da ne bi, ne, da, za izrazi bojazni: timere, metuere, vereri etc. periculum est (bàti se je). Ut poménja tukaj, da želím, da se zgodi, a ne, da želím, da se ne zgodi.

50.

1. *Aqua marina salsa est, ne putrescat.* 2. *Omnes homines niti debent, ne vitam per desidiam transigant.* 3. *Superatus est Philippus rex a T. Quinctio Flamínio apud Cynoscephálas, paxque ei data est his legibus: ne Gracciae civitatibus, quas Romani contra eum defendērant, bellum inferret; ut captivos et transfugas redderet; quinquaginta solum naves haberet; reliquas Romanis daret; mille talenta praestaret, et obsidem daret filium Demetriūm.* 4. *Cavendum est, ne assentatoribus aures patefaciāmus.* 5. *Gallinde avesque reliquae pennis fovent pullos, ne frigore laedantur.* 6. *Hannibal Carthaginem, patriam suam, metu, ne Romanis traderetur, reliquit.* 7. *Pavor cepērat milites, ne mortiferum esset vulnus Scipionis.* 8. *Metuēbant Romani, ut Germanōrum impētum sustinerent.* 9. *Intermissionem eloquentiae deplorārem, ni verērer, ne, de me ipso vidēri queri.* 10. *Cicero ad Terentiam suam scribit: Mihi ante oculos dies noctesque versāris, omnes labores te excipere video, timeo, ut sustineas. Quare servi valetudini.*

1. Prósimo vás, ne déljajte (= da ne délate), kar jéza své-
tuje. 2. Véjice so mehke, da očésa ne tiščéjo. 3. Izbegávati je
tréba napáko, da ne držímo neznanega za (*pro*) znano, in temu
brez premísleka (ne) pritrjujemo. 4. Kdor se váruje, da ga ne
goljufájo (*pass.*), zove se váren (previden). 5. Cúvajte se, da se
ne vnámejo spét domače vojske (boji). 6. Vrlo vélik stráh bil je
obšel starešinstvo, da ne bi se tribúni národni (= ljudstva) iz-
(med) ljudstva volili. 7. Lákonnik se védno bojí, da nima dosti.
8. Zli ljudjé mnogih napák ne storíjo, ker se bojé, da bodo kaž-
njeni (*praes.*). 9. Po (*post*) zmagi, ki jo je bil Agesiláus nad
Athénci in Boeoti pri Koronéji obdržal, báli so se óni, da bodo
dejáni (*imperf.*) v prejšnji stan robstva (hlapčestva). 10. Stráh
nas je bilo (strašili smo se), da ód zased (zalezovánj) neprijáteljskih
nismo varni (zaklonjeni). 11. Laskátelji (prilizovavci) govoré, ke-
dar nas hválíjo, da se bojé, da naših dél (činov) ne bodo mogli
izreči (= doséči) z besédami. 12. Silno vélik stráh bil je v Rimu,
da ne bi se spét Gallijáni v Rim vrnili.

* Iz strahú, boječi se.

51.

Isókrat na sodbi.

Isocrates, celeberrimus orator, vocatus in jus anno aetatis octogesimo secundo, orationem habuit, in qua his verbis ostendit, quam alienus a libris semper fuisset: „Sic adhuc vixi, ut nemo unquam me ullius injuriae aut contumeliae accusaverit. Semper enim cavi, ne factis aut dictis cives meos offenderem. Mihi vero si facta fuit injuria, non pro tribunali quaesivi vindictam de inimicis, sed eorum amicos, ut dirimerent controversiam, rogavi.“

Quo (= ut eo), da s tem, da tem (damit dadurch, damit desto), zlasti pred komparativom. — *Quominus* (za izrazi oviranja) da ne bi, da ne; ali pa infinitiv (brez negacije).

52.

1. *Catilina properavit ad urbem accedere, quo ceterorum conjuratorum animos reficeret.* 2. *Arborum trunci cortice obducuntur, quo sint a frigoribus et caloribus tutiores.* 3. *Leges breves sunt, quo facilius ab imperitis teneantur.* 4. *Solon, quo tutior vita ejus esset et plus aliquando republicae prodesset, furere se simulavit.* 5. *Ager non semel aratur, sed novatur et iteratur, quo meliores fetus possit et grandiores edere.* 6. *Si vultum tibi, si incessum fingeres, quo gravior viderere, non esses tui similis.* 7. *Pompejus, quo facilius im-*

pētum Caesāris tardāret, portas obstruxit, vicos plateasque inaedificāvit. 8. Ut Caesar animadvertit undīque se strictis pugionibus peti, togā caput obvolvī, simul sinistrā manu sinum ad ima crura deduxit, quo honestius cadēret. 9. Quid obstat, quominus Deus sit beātus? 10. M. Valerius Laevinus cum navibus missus est, ut regem Macedōnum impediret, quominus copias in Italiam trajicēret. 11. Aetas non impēdit, quominus litterārum studia teneamus usque ad ultimum senectūtis tempus. 12. Non obstabat veteribus Romanis superbia, quominus aliēna instituta, si modo proba erant, imitarentur. 13. Si te dolor corpōris tenuit, quominus ad ludos venīres, fortunāe magis tribuo, quam sapientiae tuae.

1. Dobri djāki vēs trūd in marljivost (na to) obráčajō, da bi tem bolje naprédovali (bolje naprédkje činili) v znanostih. 2. Časih lék za trenótek bolno teló okrepi, da skorej pade v tem véčo bolézen. 3. Caesar je vse učitelje lepih umétnosti, da bi tem rajši ostáli v méstu, z državljánstvom nadaril. 4. Agesilája, ki je bil v Afriki umrl, so prijátelji, da bi ga tém lágglje v Sparto sprāvili, ker medú niso imeli, z voskom oblili, ter (ga) tako domú názaj prinesli. 5. Srd ovira dúha, da resnice (resničnega) videti ne móre. 6. Demósthena hibe (napáke) narave niso odstrašile, da sene bi posvētil učenju govornosti. 7. Raznovérstvo mnoge ljudí ovíra o božánstvu práv misliti. 8. Cicerónu nizki ród ni bil na pótu, da ne bi prišel (*pervenire*) do najviših časti.

53.

Multum legendum est, non multa.

Repetenda est saepius et subtiliter tractanda librōrum lectio, et ut cibos mansos ac prope liquefactos demittimus, quo facilius digerantur, ita lectio non cruda, sed multa iteratiōne mollita memoriae tradātur. Lectio enim auctōrum multorum et omnis genēris voluminum distrahit animum discentemque onērat, non instruit; satius igitur est paucis te auctoribus tradēre, quam errāre per multos.

Nepravilna komparácija (stopnjevánje).

[Sl. §§. 65—70].

54. 65-67

1. Timaeum et Theopompum appellat Cornelius Nepos historicōrum maledicentissimū. 2. Locus scribae multo honorificentior erat apud Graecos quam apud Romanos. 3. Titus imperātor naturā fuit benevolentissimus. 4. Saepe amīcus improvidus plus mali efficit quam inimīci malevolentissimi. 5. Senātus de Planco honorificentis-

simam dixit sententiam. 6. Nihil magnificentius est quam caeli templum, solis, lunae, stellarum cursus, terrarum amplitudines et varietates plantarum et animalium. 7. Nulla unquam res publica nec clarior, nec sanctor, nec bonis exemplis ditior fuit quam Romana. 8. Ariobarzanes, Cappadociae rex, dicitur fuisse egentissimus. 9. Id age, ut frugalior sis, quam vult pater. 10. Homines ex tota Asia (inquit Cicero), sunt frugalissimi, sanctissimi, a Graecorum luxuria et levitate remotissimi.* 11. Apud Helvetios longe nobilissimus et ditissimus fuit Orgetorix. 12. Comites Antonii homines erant saepe nequissimi.

1. Kdó je dobrodéljni od Bóga? 2. Lukúllus je imél naj krasnéjše (velikolepnéjše) vile (prístáve). 3. Pogléd nebá je neizmérno veličánstven. 4. Naj bolji ljudjé imájo često naj zlohónise mrzítelje. 5. Nobeden cesárjev Rímskih ní bil blagotvórniji in dobrohótniji od Tita Vespasiána. 6. Naj bogatéjsi ljudjé so pogosto naj nesréčniši (bednéjsi). 7. Nič ní grše(ga), nič malovédniše(ga), nego pomehkúžen človek (= móž). 8. Tiro je bil nezáno postèn (*probus*) in neznáno vréden ròb (sóženj) 9. Horténsij je Verra, človeka neizrečeno hudobnega in neizrečeno spridenega, zagovarjal. 10. Nobeno imé ní ljubezníviše in néžniše (miléjše) od materinskega. 11. Káka (= ktéra) slást more biti za (*dat.*) omikanega človeka, ako slabega (slabotnega) človeka vrlo jáka (*validus*) zvér razmrevari (*pass.*).

* Tudi *partic. praesentis* in *perfecti* imájo komparativ in superlativ, ako so se čisto poadjektivili.

55.

Na dalje.

1. *Tunica propior pallio est. 2. Cum parè contendere anceps est, cum superiore furiosum, cum inferiore sordidum. 3. Interiores incolae veteris Britanniae frumenta non serébant, sed lacte et carne vivebant. 4. Fulmina summos plerumque feriunt montes. 5. Deo mundus paret, Deo oboediunt maria terraeque et hominum vita jussis supremae legis obtempèrat. 7. Mors ultima linea rerum est. 7. Historiã etiam infimi homines delectantur. 8. Luna planetarum terrae est citima. 9. Deterrimum est, quod est optimo dissimillimum. 10. Ino de gradu tollit saepe fortuna homines. 11. Juniores a senioribus consilia pctere debent. 12. Omnes Graecorum artes vetustiores sunt quam Romanorum. 13. Summa saepe ingenia in occulto jacent. 14. Mors civibus Romanis potior fuit servitute.*

1. Mésec je zemlji bliži nego Vénera, 2. Naj bólji ljudjé so Bogú naj bliži. 3. Tudi proti (*adversus*) naj nižim (naj dolenjim)

dolžni smo izpolnjeváti (= ohraniti) pravičnost. 4. Krepóst je ali naj više ali jedíno dobro. 5. Naj zadnji (*superl. ad postērus*) Rimskih kraljev je bil Tarkvinius Ošábni. 6. V onostráni Galliji je Caesar bil mnoge bõje. 7. Belgijanci se začénjajo (*oriri*) na (=od) naj skránjih méjah Gallije in ségajo (*pertinēre*) tje do dolnjega déla réke Rhéna. 8. Gallija je bila razdeljena v tostranko in onostranko. 9. Laskátelji so mnogo (*abl. mensurae*) hujši in nevárníši kakor neprijatelji. 10. Vérovalo se je, da je Néro naj boljše (naj vrléjše) izmed (*gen.*) osvobojevencev (svojih) otróval (= s strupom usmrtil).

56.

Jelka.

Abiētes omnium arbōrum sunt rectissimae et propter altitudinem et levitatem ad navium málos et antennas utilissimae. Inferior et terrae proximae abiētis pars est enōdis, superior nodōsa duriorque. Ut omnium arbōrum ita abiētis etiā aquiloniae partēs sunt robustiōres. Deteriōres sunt abiētes ex humīdis opacisque locis, spissiōres et diuturniōres ex aprīcis. Laudatissimae omnium sunt in Alpibus et Apennīnis, bonae etiā in Gallicis montibus Jura et Vogēso, in Corsīca, Macedonia, Bithynia, Ponto, deteriores in Arcadia, pessimae in Parnasso monte.

Raba konjunkcij: ut non, quin, [quod.]

Ut non, da ne 1. Kedar se nika poslédica = tako da ne; 2. kedar se negacija nanaša samo na en zaimek (besédo). — *Quin* 1. = *qui non* (ki ne) in *ut non*, da ne (dass nicht, túdi: ohne dass, ohne zú) za negativnim stavkom; 2. splòh = da za izrazi: ne dvomiti, ne opustiti (zanemariti), ne manjkati.

57.

1. *Ita vivēre, ut non sit vivendum, miserrimum est.* 2. *Socrātes ita in iudicio capītis pro se ipse dixit, ut non supplex aut reus, sed magister aut dominus viderētur esse iudicum.* 3. *Nulla est tanta vis tantāque copia, ut non ferro debilitāri frangique possit.* 4. *Apud Lacedaemonios puēri pubēres non in forum, sed in agrum deducebantur, ut primos annos non in luxuria, sed in opēre et laboribus agērent.* 5. *Nemo est tam fortis, quin rei novitatē perturbetur.* 6. *Nunquam accēdo ad magistrum, quin ab eo discēdam doctior.* 7. *Timoleontem post fratris necem nunquam aspexit mater, quin eum fratricidam impiūque compellāret.* 8. *Non est dubium, quin animi homīnum sint immortāles.* 9. *Quis dubitat (nemo dubitat), quin in virtute divitiāe positae sint?* 10. *Quis est, quin cernat, quanta vis*

sit in sensibus? 11. Cicero nihil praetermisit, quin Pompejum a Caesaris conjunctione avocaret. 12. Non multum abfuit, quin Ismenias ab exsulis interficeretur. 13. Non abest suspicio, ut Helvetii arbitrantur, quin Orgetorix ipse sibi mortem consciverit.

1. Ko je Sókrates užé smrtno čašo (v) roki držal, tako je govóril (*disserere*), da se ni zdélo, da ga vléčejo (*pass.*) na (= k) smrt, nego da gre na nébo. 2. Mnogo reči je takih (*ejusmodi*), da njih konca (izhoda) ne moremo predvídeti. 3. Nijedna hiša ni takó trdna, da je ne bi mógle neslóge (razpóri) podreti (*pass.*). 4. Mnogi so takó nepremišljeni, da sami ne délajo, kar drugim predpisújejo. 5. Kdó je tako brezúmen, da, ako k (*in*) nebu pogleda,* ne bi uvídel, da je Bóg. 6. Nič ní takó svetó, kar se nebi po predrznosti skrúnilo. 7. Ni (ga) bilo na Siciliji dragéga kámena (*nom.*), ne bisera, ki ga Verres ne bi bil poiskál, oglédal, ugrábil. 8. Ne dvómimo, da se bóte délom (*acc.*) nekdanjih Rimljanov vedno čúdili. 9. Nima se dvomiti, da je bilo pred Homérjem pesnikov (*nom.*). 10. Ne manjka se súma (*nom.*), da je Nero sam mésto Rim zažgál. 11. Dòstikrat ní mnogo mánjkało, pa (= da) bi bili Rimljani premágani od sovráznikov. 12. Kdó je kdaj dvómil, da je prvo mésto (*partes, -ium*) v državi zmiórom iméla (= držala) govórnost, (a) drugo znanje práva (védnost pravice)?

* gl. 33. 1.

58.

Alcibiades se iz prognanstva vraća.

Alcibiades ob inimicum in patriam animum pulsus erat in exsiliu; sed mox populiscito restitutus et absens simul cum Theramene et Thrasymbulo imperio praefectus est. Horum in imperio tanta commutatio rerum facta est, ut Lacedaemonii, qui paullo ante victores fuerant, perterriti pacem peterent. Tum Alcibiades simul cum collegis recepit Joniam, Hellespontum, multas praeterea urbes Graecas, quae in ora sitae sunt Asiae. Postrimum praeda onusti Athenas venerunt. Hic ut e navi egressus est Alcibiades, quamquam Theramenes et Thrasymbulus simul venerant in Piraeum, tamen unum omnes illum persequabantur, et quod nunquam antea evenerat, coronis aureis taenisque donabant. Ille lacrimans talem benevolentiam civium suorum accipiebat reminiscens pristinae acerbitatis. Postquam in urbem venit*, concionem advocavit sicque verba fecit, ut nemo tam ferus fuerit, quin ejus casum miseratus sit inimicusque iis fuerit, quorum opera ex civitate pulsus fuerat.

* Za konjunkcijami *ut* (kakor, pokler), *ubi, ubi primum, simul ac* (*simul atque, brž ko, kakor*), *postquam, posteaquam* (potem ko, pokler), stoji v lat. splòh *perfectum*.

Quod, da, ka, ker, tolmači ali pa obrazložuje (z razlogi podpira) popréjšnji stavek, v katerem se navadno nahajajo demonstrativa to, v tem itd. ali pa v mislih dodati morejo. Konjunktiv tukaj rabi, ako govornik razlog navaja kot ptuje mnénje (*quod* slov. = češ da, češ ker).

59.

1. *Multae terrae partes incultae sunt, quod aut frigore rigent aut uruntur calore.* 2. *Fecisti mihi pergratum, quod Serapionis librum ad me misisti.* 3. *Pulchritudo corporis apta compositione membrorum movet oculos, et delectat hoc ipso, quod inter se omnes partes consentiunt.* 4. *Inter hominem et beluam hoc maxime interest, quod haec ad id solum, quod praesens est, se accommodat, homo autem causas rerum videt earumque progressus.* 5. *Quanta est benignitas naturae, quod tam multa, tam varia, tamque jucunda gignit!* 6. *Magnum beneficium est naturae, quod necesse est mori.* 7. *Qui benigniores esse volunt, quam res patitur, primum in eo peccant, quod injuriosi sunt in proximos.* 8. *Falso queritur de natura sua genus humanum, quod fortuna potius quam virtute regatur.* 9. *Demetrius Phalereus Periclem vituperat, quod tantam pecuniam in praeclara illa propylaea conjecerit.* 10. *Siciliae amissum et Lacedaemoniorum victorias Athenienses suae culpae tribuebant, quod Alcibiadem, virum insignem et ducem egregerum, e civitate expulissent.*

1. Samó v tem (= s tém jedinim) se naj bòlj pred živàlimi odlikújemo (*praestare alicui*), da se med sebjó razgovárjamo. 2. Jako ste nam ugódili, ka (da) ste nam pisali. 3. Nápačno je, da mnogi prevèè velíko pomnǝjo in (prevèè) veliko truda obračajo (*conferre in rem*) na reči témne in težke in ob jednem ne potrebne. 4. Velíko je dobrodélje (dobrota), ka (da) se v javnih šolah podučújete. 5. V tem mnogi ljudjé grešijo, da bòlj opazújejo napáke drugih nego svoje. 6. Lacedaemonci so poslali v Athéne poslánce, ki naj bi Alcibiáda tožili, češ da je s Persijanskim kraljem sklenil zvézo proti Grški zemlji. 7. Níkokles je lécnike sréčne imenovál, češ da njihove vspéhe solnce gléda, pogróske (pomóte) (pa) zemlja pokriva. 8. Poglávárji Persovskega kralja pritožili so se po poslánceih pri Athénjanih, češ da se Chábrijas zoper kralja z Aegyptčani, vojskuje. 9. Aristides je bil zató iz domovíne izgnán, ker je bil érez méro pravičen.* 10. Philippus se je tožil (*accusare aliquem*) na sina Alexandra, češ da išče (*consectari*) z darežljivostjo (pridobiti si) dobrohótnost Macedóncev.

* Tako so namreč mislili.

Srčnost (= drzno srce) Tita Manlija Torkváta.

L. Manlio dictatōri M. Pomponius, tribūnus plebis, diem dixit, quod is ultra praescriptum dictatūrā gessisset. Criminabatur cum etiam, quod Titum filium, qui postea est Torquātus* appellātus, ab hominibus relegasset. Igitur quum filius audivisset pericūlum patri intendi, occurrit Romam et cum prima luce in Pomponii domum venit. Id quum esset nuntiatum Pomponio, illico surrexit e lectūlo, arbitros remōvit, adolescentem ad se vocavit, putans illum ad se aliquid contra patrem adtulisse. At is, ut ingressus est, confestim gladium dēstrinxit juravitque se illum statim interfectūrum, nisi jus jurandum dedisset, se patrem missum esse factūrum. Juravit hoc terrōre coactus Pomponius; rem ad populum detulit, docuit cur sibi causā desistere necesse esset; Manlium missum fecit.

* Od torquis (ovratna verižica), ki jo je bil v dvoboju odvzél nekemu Gallijānu.

Konjunkcija quum (cum).

1. Quum causāle (vzročni) = slov. ker, zahteva zmirom konjunktiv. — 2. Quum concessivum (dopustni) = slov. dasiravno, dasi, ako ravno, zahteva zmirom konjunktiv. — 3. Quum causāle in temporāle ob jednem = slov. ko, kedar, zahteva splòh konjunktiv imperfecti in plusquamperfecti (gl. vaj. 3.). — 4. Quum temporāle (časorni) = slov. kedar, takrat (ondaj) kedar (ko), dokler, kar, sklada se zmiron z indikativom.

1. Quum solitudo et vita sine amicis insidiarum et metus plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare. 2. Sapienter fecisse videtur Solon, quum de eo nihil sanxerit, quod antea commissum non erat. 3. Phocion perpetuo pauper fuit, quum divitissimus esse posset propter honores potestatesque summas, quae ei a populo dabantur. 4. Socratis sermōnes immortalitati Plato tradidit, quum ipse litteram Socrates nullam reliquisset. 5. Chabrias multa in Europa bella administravit, quum dux Atheniensium esset; in Aegypto sua sponte gessit. 6. Timoleon quum aetate jam proventus esset, sine ullo morbo lumina oculorum amisit. 7. Quum e Thebanis militibus unus, qui viderat Lacedaemonios per angustias montium adventare, dixisset ad Pelopidam incidere sese in hostes: „Dic potius, inquit, illos in nos.“ 8. Quum sol oritur, lucescit. 9. Facile omnes, quum valemus, recta consilia aegrotis damus.

1. Phocion ker je bil zavóljo (propter) stárosti užé slab pešec, bil je (na) vòzu v temnico odpravljen (portare). 2. Kaj bi oménjal

(*praes.*), da so Knid, Kolophon in (*que*) ina Města gusárji (morski razbojnik) osvójili (*pass.*), pokler (= ker) veste, da so vaše pristáni v njihovi oblasti bile? 3. Ko je bil Cyrus odrastel, bil je od Hárpaga opoménjen, da naj (si) prisvoji dédovo gospódstvo. 4. Ko se je bil Therámenes ótrova kakor žejen nasrkal, vrgel (ga) je (kar je) ostalo (*reliquus*) iz čaše ter rékel: To na zdravje (= napijam) lépemu Kritiji! 5. Ko je bil Timóleon umrl, pokopali so (*pass.*) ga Syrakúsani o državnem štrosku v gymnasiju, ki se zóve Timoleontéj. 6. Kedar solnce zahája, večerí se. 7. Děcki naj molcé, kedar staréjši in památniší (ljudjé) govoré. 8. Kedar žita (= sétve) dozoríjo (*perf.*), s kosami se pokosé in se zvózijo v skédnje. 9. Ondaj, ko (kedar) so Rimljani še pravične in nesebične oblastníke iméli, raji so hoteli mnogi narodi (*natio*) narodu Rimskemu biti podlózni (= služiti), nego inim (drugim) gospodovati.

62.

O zvitosti Hannibalovi.

Hánibala je, ko je v Italijo pótoval (marširal), zapústilo tri tisoč Karpetáncev. Vendar da ne bi i ostáli barbarji njihovega izgleda posnémali (= sledili), izrékel je, da jih je on (*sui*) odpustil (*pass.*), za (*in*) potrdbo te réči poslal je nazáj domú vrh tega še (*etiam*) drugih (inih), kterih zvestóba mu se je zdéla sumljiva.

63.

Ponavljjanje (od §. 42—62).

1. Česar nimaš, inemu dati ne móreš. 2. Vrlega možá nič ne bo odvrnilo (= odstrašilo), da nebi dolžností izpolnjeval (= storil). 3. Ni dvóma (= dvomno), da človek brez krepósti ne móre sréčen biti (postati). 4. Mnogo jih (= mnogi) greší v tem, ka (da) to délajo sami, kar pri (= v) drugih grájajo. 5. Bojíš se da ti nisem zvést? Ne bó se zgódilo, da bi brat brata tako zvestó (= s to zvestóbo) ljubiti mógel. 6. Sovrážnike, ki so bili iz boja (bitke) pobégnili, mráz je in glád pomoril (*consumere; pass.*); tako je prišlo (zgodilo se), da v kratkem času od (*ex*) tolike vojske nikdor ni živ ostal. 7. Kedar se bodo sovrázniki naši bližali, ondaj bomo v Epír šli. 8. Měščani so bili pri Rimljánih veljávniší od ptujcev (*peregrinus*). 9. Treverjáni so se pripravljali Labiéna napásti, in uže niso bili daleč od njega ko (kar) so zvédeli, da sta dvé legiji prišli na zapóved Caesarjevo. 10. Ko (ker) Haeduanci sebe in svojih (stvarí) od Helvéčanov braniti mogli niso, posláli so poslance do Caesarja, da (= ki) bi ga za pomoč prosili (*rogare auxilium*) 11. Parmenion se je bál, da bodo (*imperf.*) pešéico (*pau-pass; citas*) njegovih (vojakov; *suus*) sovrázniki prezirali. 12. Sréča mnoge povzdigne, da tém huje padejo (= s težim padom padejo).

Pronomina.

Idem in pronomina indefinīta.

Mãnj navádne oblike pronominálne.

64.

Sermo hominum mores et celat et indicat idem. 2. Omnes una eademque lege naturae continentur. 3. In veris amicis eadem studia sunt, eadem voluntates. 4. Maxima pars hominum morbo jactatur eodem. 5. Aqua marina salsa est et amara; eadem de causa gravior est quam fluvialis et multo majora onera sustinet. 6. Idem dies, qui finis hujus est vitae, erit initium aeternae. 7. Quidquid est illud, quod sentit, quod sapit, quod vivit, quod caeleste et divinum est. 8. Male vivit, quisquis non vivit honeste. 9. Bonum appellat Cicero, quidquid secundum naturam est, quod contra, malum. 10. Audio te studiose et quaecumque rebus iis, de quibus hic sermo est, nomina imponis, memoriae mando. 11. Quascumque controversias inter se milites habebant, sua sponte ad Caesarem in judicium veniebant. 12. Terra salubres herbas nutrit eademque nocentes, et urticae saepe rosa proxima est. 13. Dicam, quoquo animo me auditurus es.

1. Ne rája (rodí; parěre) edna ter ista zemlja vséga; taje prikladna za (*convenire ad*) trsje, óna za maslíne (oljke), na tej vspévajo (*virere*) žita (*far*). 2. Prave prijátelje vodijo (*pass.*) té iste téznje (prizadéve), ta ista mišljenja (želje). 3. Otròci téh istih roditeljev velikrat so čisto (= zeló) različnega značája (*abl.*) 4. Lahkoumni ljudjé / eni ter isti réči mísljijo sedaj óvo, sedaj óno. 5. Niso za (*dat.*) vse (ljudi) te iste reči pristojne; ovo je za me (*dat.*) prikladno, (a) óno za te. 6. Dvá kedár delata isto, ni isto. 7. Solnce ne vshaja in (ne) zahája zmirom na enem ter istem méstu. 8. Kar koli délaš (*agere*), déljaj prevídno in oziraj se na konec. 9. Kdor kóli krepóst v bogástvu išee, on ni sréčen. 10. Vsako dobro telesa in sréče, kolikoršno je koli, neizvéstno (*negotovo*) je in krhko. 11. Kar kóli z duhom vídimo, to vse izvira (*oritur — orior, 4.*) od čútov. 12. Kakor koli (= na kteri koli náčin) je (= ima se) réč, ne zdite mi se prosti biti vsake krivnje.

65.

Scire aliquid laus est. 2. Gloria est frequens de aliquo fama cum laude. 3. Hereditas est pecunia, quae morte alicuius ad quempiam pervenit jure. 4. Nec melior fuit Africano quisquam nec clarior. 5. Ad altiora quaedam et magnificentiora, mihi crede, Torquate, nati sumus. 6. Tibi potius quam cuivis sis amicus. 7. Deus quae-

dam munera universo humano generi dat, a quibus excluditur nemo. 8. Athenienses quondam ab Euripide postulabant, ut ex tragodia sententiam quandam tolleret. Ille autem in scenam progressus est et dixit se fabulas componere solere, ut populum doceret, non ut a populo disceret. 9. In suo quisque negotio hebetior est quam in alieno. 10. Omnes artes, quae ad humanitatem pertinent, habent quoddam commune vinculum, et quasi cognatione quadam inter se continentur. 11. Ea animi affectio, quae suum cuique tribuit, justitia dicitur. 12. Suum cuique placet, et quocumque itur, fabula eadem reperitur. 13. Quales in republica principes sunt, tales reliqui solent esse cives. 14. Tanto brevius omne tempus, quanto felicius est. 15. Quod hominum linguae, tot nomina deorum. 16. Tantas habuit Xerxes copias, quantas nemo ante. 17. Eo minor est arcus, quo altior est sol. 18. Omnia vetustate labuntur nec quicquam tutum a senectute est.

1. Lesá (nom.) vsake vrste bilo je v nekdanji Britaniji razum (practer) bukke in jele. 2. Teló je, djal bi, neka posóda ali neka správa duše. 3. Niti vsákemu ne verjemimo, niti ni jednemu. 4. Pogléd (obraz) je neki tih govor duše. 5. Nič dolgo ne trája, v čemer je kaj (= nekáj) prenapétega. 6. Nahaja se (= je) vrsta ljudi, in to² vrlo plemenita (maxime ingenuus), ki ne iščejo ni plóskanja (pohvale) ni dobička. 7. Vsaka (= ktera hočeš) umétnost je (sama) po sebi velíka. 8. Lákomnik niti ljúbi kóga, niti je sam ljúbljen od koga. 9. Vsakdo ima koga (= nekoga), kteremu tóliko zaupúje, kolikor se je njemu záúpalo. 10. Vsakoga vleče (trahère) svoja sljà (veselje). 11. Kólikor³ ljudi, toliko misli (mnenj). 12. Čim več (plur.) ljudje imajo, tem več želijo. 13. Bólj ko je zrak čist, bolj je zdráv. 14. Kár večí je bil boj, to večá je bila zmaga Konónova. 15. Bilo je nékoliko³ knjig (nom.) Hannibalovih, ki so bile v grškem jeziku sestavljene (sermo — conficere). 16. Pričakujem pismo (literae) od tebe (= tvoje) moj Tiro, in to tako, kakoršno naj bolj želím.

¹ quisque se zaimenom sui in suus, pak superlativu in ordinalu (vrstivnemu števniku) z njim v tem istem pádežu stoječemu neposredno zapostavlja. — ² in to, in sicer = isque, eaque, idque. — ³ gl. 32. *).

66.

1. Si quis etiam culpā vacuus in amicitiam Catilinae incidērat, quodiāno usu atque illecēbris facile par similisque ceteris efficebatur. 2. Hoc in dolōre maxime est providendum, ne quid serviliter muliebriterve faciāmus. 3. Uter ex duōbus Gracchis fratribus Cajus an Tiberius tibi vehementior vidētur? 4. Cave, ne cui falso adscitiāris, 5. Hosce homines vobis dedo. 6. Numquid de filio meo audi-

visti, Chremes? 7. *Ecquis est perfecte sapiens?* 8. *Quinam homo hic ante aedes conqueritur?* 9. *Nihil est turpius quam cum eo bellum gerere, quicum familiariter vivimus.* 10. *Multum interest, quos quisque audiat cotidie domi, quibuscum loquatur a puero.*

1. Ako je bil kdó pri Théblijanih povéljstvo dálj (časa) zadržal, nego se je bilo z zakonom naprej ustanóvilo, s smrtjo je bil kažnjen (*multare*). 2. S čim je kdo (*quisque*) bolji, s tem je skromnejši (pohlevniši). 3. Várujte se, da ne bi česa nepremišljeno (brez premisleka) rekli ali storili proti mogóčnežem. 4. Praša se, kateri izmed (*ex*) dveh da je vredniši, kateri izmed (*ex*) več (ljudi) naj vredniši. 5. Ničesar (= nič) mi sedaj bólj ne mánjka, nego človeka (= človek), kateremu bi priobčeval vse, kar mi kàko skrb dela (= me s kàko skrbjó napolnjuje; *afficere*). 6. Jeli bóte kóga imenovali resnično módrega? 7. Ktere ljudi pa imenújete srečne? 8. Athenci so vprašali boga Delphskega za svét, kaj li naj bi zastran svojih rečí stóрили. 9. Od teh-le rečí srce in misli odvráčajte. 10. Kakó je (= dogaja se), da so le redki (malokteri) ljudje zadovoljni s sódbino svojo? 11. Smrt, s katero je spanju velika podobnost, modrim možém ní strašna.]

67.

Zasoljèn odgóvor.

Orator quidam malus quum in epilogo misericordiam se movisse putaret, postquam adsedit, rogavit Catulum, videreturne misericordiam movisse: „Ac magnam quidem“, inquit, „neminem enim putto esse tam durum, cui non oratio tua miseranda visa sit“.

68.

Diógen in sofista (modrijaš).

Sophista quidam, ut ostenderet apud Diogēnem acūmen ingenii, ita ratiocinatus est: Quod ego sum, tu non es. Quum adnuisset Diogēnes: „Ego“, inquit, „sum homo, tu igitur non es“. Tum Diogēnes: „A me“, inquit, „incipē et recte collegēris.“

Vprašavne partikule (členki).

69. Slov. št. 116.

1. *Videsne,¹ ut in proverbio sit ovorum inter se similitudo?* 2. *Num imperatorum scientia nihil est, quia summus imperator interdum fugit?* 3. *Num vates melius conjiciet, quae tempestas impen-*

deat, quam gubernātor? 4. *Canis lupo nonne similis est?* 5. *Utrum de imperatōre pōpūli Romani, an de Hannibāle loquimur?* 6. *Virtus suamne propter dignitatem, an propter fructus certos expetitur?* 7. *Uter est ditior, cui deest, an cui sup̄erat? qui eget, an qui abundat?* 8. *Quid? Ino, Cadmi filia, nonne Leucothea nomināta est a Graecis?* 9. *Num te illa terrent, triceps apud inf̄eros Cerb̄erus, Cocyti fremitus, transvectio Acherontis?* 10. *Utrum tu pro ancilla me habes, an pro filia?*

1. Ne želé li p̄sniki po (*post*) smrti slāvljeni biti? 2. Je-li kaj bolj nápačno nego vérovati, da je bogástvo potrebniše za (*ad*) bláženo življenje nego krepóst? 3. Kaj (= ali) ni Bóg zemlje z vsém dobrim (*plur.*) napolnil? 4. Ali ni módiri blažen (*a*) bedák nesr̄ečen? 5. Si li brál Serapiónovo knjigo, ktero sem ti ónidan poslal? 6. Je-li je solnce véče ali manje od zemlje? 7. Jeden li je sv̄et ali več svetóv? 8. Ali je sv̄et postál po naključju ali po božanski mogočnosti? 9. Je-li to vaša ali naša krivnja? 10. Dela-li te denár ošabnišega ali (*to*), ker te pov̄eljnik za sv̄et vprašuje? 11. Jeli je govorjenje o naših zapovedniških ali o Rimskih? 12. Agesiláus ko je slišal, da Persijskega kralja zov̄ejo (*pass.*) velikega, dejal je: Kaj je (= ali je mar) véči od mene, ako ni pravičniši in vzdržniši?

¹ Na *ně* (naglášeni bes̄edi vselej pritaknjeno) se pričakuje ali trd̄iven ali nikáven odḡovor, na *nonne* vs̄ejej trd̄iven (*affirmativen*), a na *num* vs̄ejej nikáven (*negativen*). V disjunktivnih (*ločivnih*) vprašanjih uvaja (*začenja*) se prvi člen z *utrum* ali pritaknjem *ne*, a drugi z *an*; — slov.: li (*jeli*, ali, kaj itd.) — ali.

70.

Indirektni (odvisni) vprašavni stavki.

1. *Dubito, num id tibi suadere debeam.* 2. *Num ad vesp̄eram victuri simus, Deus solus scit.* 3. *Diu, quid facias, cogita et quid loquāre.* 4. *Quam carus P. Scipio civitat̄i Romanae fūerit, maerore fun̄eris indicatum est.* 5. *Augustus cum amicis consultabat, utrum imperium servaret, an deponeret.* 6. *Quaeritur, sintne dii necne.* 7. *Themistocles interrogatus est, utrum bono viro paup̄eri, an minus probato diviti filiam collocaret.* 8. *Antigonus nondum statūerat, servaret Eum̄enem necne.* 9. *Aristoteles interrogatus, quid esset amicus: „Unus“, inquit, „animus in duobus corporibus.“* 10. *Thales rogatus, quid maxime commune esset hominibus: „Spes“, respondit; „hanc enim et illi habent, qui aliud nihil.“* 11. *Bias interrogatus, quod esset animal omnium maxime noxium? „Si de feris“, inquit, percentaris, tyrannus; si de cicuribus, adulator.“* 12. *Quum legati Caesaris ad*

Ariovistum dicērent: „Veni ad Caesarem“: „Quis est autem Caesar“, inquit; „si placet, ad me veniat. Quid ad illum (attinet), quid agat nostra Germania? Num ego me interpōno Romanis?“

1. Željen sem (*avēre*) védeti, kaj da o krepósti misliš. 2. Neizvéstno (neznáno) je, na ktérem méstu da nas smrt čáka. 3. Vsak dán se spominjajte (*recordāri*), kóliko da imate Bogu in rodíteljem zahvaliti. 4. V vojski (boju) je velike vážnosti (*abl.; nomentum*), kaj da sovražniki, kaj da zavézniki mislijo o naših zapovedníkih. 5. Lahkó se spoznáva, kaki (= kteri) ljudjé da pravednim možém po življenju stréžejo in kreposti nasprótujejo. 6. Praša se, je-li je bil Tarkvinius Ošábni sin Tarkvinija Priska, ali vnúk. 7. Neki filosofi zastran svetá niso védeli, ali je postal po nakljúču ali po božanskem umu. 8. Praša se jeli se Aleksander po pravici imenuje Véliki ali ne. 9. Anacharsis, ko so ga vprašali (*pass*), káj da je pri (= v) človéku naj slabše, in kaj naj bolje, odgovoril je: „Jezik.“ 10. Platon, ko so ga pítali (*pass.*) kakšen (*quid*) da je razlóček med pametnim (previdnim) in nespámetnim, odgovoril je: Kákoršen (*quod*) med léčnikom in bolnikom.“

71.

O umirajočem Epaminondi.

Epaminondas, quum vicisset Lacedaemonios apud Mantinēam atque ipse gravi vulnere exanimāri se vidēret, ut primum discepit, quaesivit, salvusne esset clipeus. Quum salvum esse flentes sui respondissent, rogāvit, essentne fusi hostes. Quum id quōque, ut cupiēbat, audivisset, extraxit eam, qua erat transfixus, hastam. Ita in laetitia et victoria est mortuus.

72.

O pravem dobru (*plur.*).

Megarae Demetrius cepērat, cognomīne Poliorectes. Ab hoc Stilpo philosophus interrogātus, num quid amisisset: „Nihil“, inquit; „namque omnia mea mecum sunt“. Atqui et patrimonium ejus in praedam cessērat, et filias rapuerat hostis, et patria in alienam dicionem venerat. Ille tamen se indemnem esse testātus est. Habēbat enim secum vera bona, doctrinam et virtūtem, in quae hostis manus injicere non potērat.

Kdo je blažen.

Socrātes, quum esset interrogātus, Archelāum, Perdiccae filium, qui tum fortunatissimus habebātur, nonne beātum putaret: „Haud scio“, inquit, „nunquam enim cum eo collocūtus sum. — *Am* (= aisne) tu? aliter id scire non potes? —“ „Nullo modo“. — „Tu igitur ne de Persarum quidem rege māgno potes dicere, beatusne sit?“ — „An ego possim“, quum ignōrem, quam sit doctus, quam vir bonus? — „Quid? tu in eo sitam vitam beātam putas?“ — „Ita prorsus existimo: bonos beātos, improbos misēros“. „Miser ergo Archelāus?“ „Certe, si injustus“.

Numeralia.

(Distributīva et adverbīa).

1. Caesar singūlis legionibus singūlos legātos et quaestōrem praefecit. 2. Lupa quinos fetus parere solet. 3. Quaterni quinique exercitus saepe in Etruria, Umbria, in Samnio, in Lucānis gerēbant bellum. 4. Ut apud Romanos consūles, sic apud Carthaginienses quotannis bini reges creabantur. 5. Pompēius in portu Brundisīno turres cum ternis tabulātis erexit easque multis tormentis et omni genere telōrum complevit. 6. Curius Dentātus quaterna dena agri jugera viritum populo divisit. 7. Marcus Marcellus quinquies consul fuerat, Cajus Marius septies. 8. Sulmo ab Urbe distat novies milia decem. 9. L. Siccus Dentātus centies vicies in proelio fuit. 10. Porcius Cato Censōrius quadragies quater accusātus gloriose absolutus est. 11. Caesar sestertium secagies¹⁾, quod aurum adveherat Domitius atque in publico²⁾ deposuerat, Domitio reddidit. 12. Omnis Gallia, quae saltu Pyrenaeo Alpibusque et monte Cevenna fluminibusque Rheno et Rhodāno continētur, patet circumītu ad bis tricies centum milia passuum.

1. Grlice navadno (*solere c. inf.*) znesējo po tri jájca. 2. Caesar se je tóliko odlikovál z živóstjo duhá, da je po štiri liste ob jednom tajnikom narekovál, ali ako ni nič drugega (= drugo) délal, po sédem. 3. Archidámus je (v) oporóki vsakemu prijátelju posébej po pet talentov zapisal. 4. Prsti človéčji imájo po tri sklépe (čléne), (a) palec po dvá. 5. Caesar je porazdélil med (*dat.*) narod po deset vagánov žita in ravno toliko funtov ólja, vrh tega po tri sto sestértijev na vsakega možá. 6. Zvézda Jóvova dokončá ték okóli sólnca vsákih dvanajst lét, Martóva se (pa) obrne (okoli njega) blizo vsaki dvé léti (*abl.*). 7. Korvínus je bil šestkrat,

Cinna štirikrat, (a) Augústus trinajstkrat konsuloval. 8. Dvakrat dá, kdo hitro dá, nič ne dá, kdor kesní z darovi. 9. Kdor se enkrat zateče (zasáči), drži se stókrat za krivca. 10. Človek raste v dolgost, tje do jedno in dvájsetega léta (= do trikrat po sédem lét). 11. Tri liste sem od Attika prejél, na vse sem ódgovóril. 12. Kóliko je 7×56 ? 13. Caesar se je z vójvodo sovražnikov med dvéma tabo-roma razgovárjal. 14. Déčki smo imajoči (*genit.*) po deset do (*vel*) štirinajst lét.

¹ Dodaj: *centena millia.* — ² Dodaj: *aerario.*

75.

O tiránu Dionysiju.

Duodequadráginta annos tyrannus Syracusanorum fuit Dionysius, quum quinque et viginti natus annos dominatum occupavisset. De hoc homine sic scriptum reperimus: virum fuisse acrem et industrium, in victu temperantem; eundem tamen maleficum naturam et injustum. Quum enim esset bonis parentibus atque honesto loco natus haberetque multos et familiares et propinquos: credebatur eorum nemini, sed vis servis, quos ex familiaribus locupletium delegerat, et quibusdam convenis et feris barbaris corporis custodiam committerat. Quin etiam, ne tonsori collum committeret, tundere filias suas docuit. Et quum in communibus suggestis consistere non auderet, concionari ex turri alta solebat.

Akusativ.

Akusativ razprostranja v času in prostóru na vprašanje: Kako dolgo? koliko lét imajóč (wie alt)? kakó daleč? kakó dólgo? kakó širók? kakó globòk? — in pri vsklikih.

76.

1. *Consules Romani imperium unum annum tenuerunt.* 2. *Arganthonius quidam octoginta regnavit annos, centum et viginti vixit.* 3. *Sudans versat Sisyphus saxum neque proficit hilum.* 4. *Elephas altus est duodecim pedes vel quatuordecim.* 5. *Erat inter oppidum Herdam et proximum collem, ubi castra Petrejus habebat, planities passus trecentos lata.* 6. *A recta conscientia non transversum unguem oportet discedere.* 7. *Decessit Alexander mensem unum, annos tres et triginta natus.* 8. *Cato maior primum stipendium meruit, annos natus decem septemque.* 9. *O fallacem hominum spem fragilemque fortunam et inanes nostras contentiones!* 10. *O curas hominum, a quantum est in rebus inane!*

1. Desét lét je eno (samo) mésto Graecija vsa skup oblégala (*pass.*). 2. Lákomnike nóč in dán (= dní in nočí) stráh in skrbí trapíjo (moríjo; *pass.*). 3. Sagúnčani, ko jih je Hánnibal obsédal (*pass.*), napravili so (*ducere*) pred svojim méstom nasip tristo črévljev dolg in dvajset črévljev visók. 4. Medmórje korinthsko se razprostira štiri tisóč korákov v širíno. 5. Imé Pythágorceev mnogo stolétíj je slulo. 6. Katon se je lóčil s tega svetá, imajoč pět in ósemdeset lét. 7. Scipio, imajoč štíri in dvajset lét, bil je poslán (kot) pověljník proti Karthagincem v Hispánijo. 8. Sagunt je bil kakih (= blizo) tisóč korákov daleč od morja. 9. Gora Aetna je 10.200 črévljev visóka. 10. O prekrásnega dné, kedar se bom selil na (= k) óni božánski zbor in shòd dúš! 11. O nespámetnosti ónih, ki se naj koristníšim (*saluber*) náukom rođiteljev in učiteljev protívijo (upirájo; *conjunct.*)! 12. Aleksander, Philippov sín, ko je bil (kot) děček od (svojega) učitelja slišal, da je brez števila svetóv (= da so svetóvi brezbrojni), vskliknil (zapil) je: „O mene bédnega, ki doslej ni jednega osvojil nisem (*conjunct.*).“

Dvoji akusativ

(*objecti et praedicati*).

Ta stoji: 1. pri glágolih imenovati, zvati; 2. za kaj voliti, izbrati, narediti, postaviti; 3. za kaj držati (v mislih), razglasiti, proglasiti; 4. za kaj imeti; pokazati se, skazati se (gl. dvoji nominativ pri istih glagolih v *pass.*, pag. 12).

77.

1. *Post Aenēae mortem Ascanius, ejus filius, regnum accēpit, urbemque condidit, quam Albam Longam nuncupāvit.* 2. *Philippus, Macedōnum rex, ad tumūlos, quos Cynoscephālas vocant, justo proelio cum Romanis certāvit.* 3. *Eos appellat Cicēro versūtos, quorum celestiter mens versatur.* 4. *Familiam dicimus plures persōnas, quae sunt sub unius potestate aut naturā aut jure conjunctae.* 5. *Cicerōnem universus populus Romanus honorificentissime consulem creāvit.* 6. *Valerius Publicola Sp. Lucretium, Lucretiae patrem, collēgam sibi fecit.* 7. *Atheniensibus nominatim Pythia praecēpit, ut Miltiādem imperatōrem sibi sumērent.* 8. *Themistocles non solum bello Corcyraeo, sed etiam reliquo tempore ferociorem reddidit civitatem.* 9. *Cicēro quaestōrem mitem, comem, humānum, officiōsum se praebuit.* 10. *Porsenna brevi infestum omnem Romanorum agrum reddidit.* 11. *Alcibiādes habuit socērum Hipponicum, virum ditissimum.* 12. *Epaminondas habuit philosophiae praecēptōrem Lysim, Tarentinum, Pythagorēum, cui sic fuit deditus, ut adolescens tristem ac severum senem omnibus aequalibus suis in familiaritate anteposuērit.*

1. Aenéas je sezidal mésto, ki ga je na (*in*) čast sopróge svoje nazvál Lavinij. 2. Ciceróna so vse trúbue brez kake razlike glasóv za kvaestorja izbrále. 3. Amúlius je Numitórjevega sinú iz (*per*) prevare (zaséde) umóril, a (= *in*) bratovo hčér, Rheo Silvijo, med vestálke utaknil (= za vestálko postavil). 4. Caesar se je sam za kónsula narédil. 5. Rómulus je bajð, imajoč osemnajst lét, Rim uteméljil in sebe za kralja temu méstu (*gen.*) postavil (narédil). 6. Vojaki se Vespasiána za cesarja proglásili (oklícali). 7. Nerva pokazal se je zeló pravičnega in zeló blagega cesarja. 8. Attalus, kralj Asijski, postavil (= písal) je narod Rimski za dedíča. 9. Tiresija predóčil (órisal) je Homér ko módreca, (a) Polyphéma ko neusmiljenca (= nečlovéškega) in divjáka. 10. Sokrates je sebe držal za stanovavca in državljána célega svetá. 11. Athénjani so vprašali orakul za svèt, koga da naj bi si vzéli za zapovedníka. 12. Lacedaemónci so jeden krat dobíli (= prejéli) od Athéncev Tyrtaeja za vójevdo proti (= zóper) Messencem.

78.

Quis est generosus?

Quis est generosus? Ad virtutem bene a natúra compositus. Non atrium plenum fumosis imaginibus nobilem facit, sed animus, cui ex quacunque condicione supra fortunam licet surgere. Patricius Socrates non fuit; Cleanthes aquam traxit et hortos rigavit; Platónem non accepit nobilem philosophia, sed fecit.

79.

Ní (je) veče slasti (*nom.:*) nego dobro délati.

Nulla vi verborum exprimi potest, quam sit laudabile posse hoc dicere: Parentibus meis parui, cessi imperio eorum, sive aequum, sive iniquum ac durum fuit, obsequentem submissumque me praebui: ad hoc unum contumax fui, ne beneficiis vincerer. Quid eo adolescente praeclarus, qui sibi ipsi dicere poterit: Patrem meum beneficiis vici! Quid eo fortunatius sene, qui omnibus ubique praedicabit a filio se suo beneficiis victum!

80.

Ponavljanje (od §. 62—77.).

1. Nékim živálim nakládamo tovóre in iga (jarme). 2. Sréča óne, ktere povzdígne, rada (*solere c. inf.*) napihuje (= dela ošabne). 3. Bábylon je bil z zidóvi po dvésto črevljev visókimi in po pédeset črevljev širokimi utrjen. 4. Tírana níti ljúbi kdó,

niti je (biva) kdo od njega ljubljen. 5. Kralj Attalus je umrl dva in sedemdesetega léta (*abl.*) dobe (svoje), ko je bil 44 lét kraljeval. 6. Antístius se je pokazal naj vnétišega branítelja obče vsém svobòde. 7. Gorovje (= rajda gôr), katero Persido obdája (= zapíra), prostíra se 1600 stadíjev v daljino, a (= in) 170 v šířino. 8. Alcibiades je umrl imajoč blizo 46 lét. 9. Za (*dat.*) vsako ból je potrpežljívo lék (zdravilo). 10. Néki človek, ki se je bil dolgo (na) jedni nogi stati naučil, zapital je nékega Lacedaemónca, jeli bi kdo od Lacedaemóncev to isto učiniti mógel. Oni je odgovóril: „Mi sicer ne (moremo), pač pa gosí.“ 11. Tarkviníus Prískus je néki (= bajò) 37 ali 38 lét kraljeval. 12. Vprašam te, jeli si posle (déla) svoje zvršil. 13. Kako da brezdélje (pohájkovanje) teló skvári (pohábi), vídite. 14. Themístokles, ko so ga pitali (*pass.*), čij glás bi naj raji slušal, odgovóril je: „(Glas) tega, kateri mojo zaslúgo naj bólje slavi (hvali, *pass.*).“ 15. Tega ne zapopadem, zakáj da ljudjé, ki ne mórejo pošténo živéti, sramòtno hóčejo pogíniti. 16. Pred bitko Marathónsko nastal (= bil) je med vójsvodami Athénskimi (= Athéncem) velik razpòr, jeli naj bi se izza (*abl.*) ozidja branili ali sovražnikom naspróti šli ter na planem udarili se (*acie decernère*).

Adverbia.

81.

a) Adverbia nominalia.

Slov. 871.

1. Nihil agite inconsiderate negligenterque. 2. Quidquid tibi scribo, dolenter mehercule magis quam inimice facio. 3. Admirari soleo gravitatem et justitiam et sapientiam Caesaris; nunquam nisi honorificentissime Pompejum appellat. 4. Ignis in aquam coniectus continuo exstinguitur. 5. Cito arescit lacrima, praesertim in alienis malis. 6. Serius aut citius sedem properamus ad unam. 7. Epicurus persequitur voluptates omnes nominatim. 8. Magis decet amicitias sensim dissuere quam repente praecidere. 9. Cultura animi philosophia est; haec extrahit vitia radicibus. 10. Dum ad Antium acriter certatur, interim Aequi arcem Tusculanam improviso capiunt. 11. Romulus non solum auspicio urbem condidisse, sed ipse etiam optimus augur fuisse dicitur. 12. Res gestas populi Romani Sallustius carptim perscribere statuit. 13. Plebei Romani, qui foris pro libertate et imperio dimicabant, domi saepe a civibus opprimebantur. 14. Videamus nunc strictim, quae post mortem Caji Caesaris facta sint.

1. Ciceron je bil Seksta Roscija srčno (= drzno) zagovarjal. 2. Vi ste nas častnéje pozdravili, nego smo pričakovali. 3. Volkóvi

se dajo (se dajo = *pass.*) kaj (= zeló) težkó ukrotiti. 4. Hrabro so se borévali Gallijani, hrabréje Rimljáni, (a) naj hrabréje Germáni. 5. Naj slabše (hujše) ljudjé déljajo (ravnájo), kedar v (*per*) jézi déljajo. 6. Brže se ozdrávi otók očí, nego se prežene dolgo-trajna krmežljívošt. 7. Resnično je Therámen Kritiji, ko mu je otrov napíjal, smrt prorokováł, ki se je v kratkem zgodíla (= sledíla). 8. Skoro nijedna kolčíkaj (*compar.*) važna réč ni se opravljala (započénjala) pri Rimljánih brez auspikovánja. 9. Caesar ko je videl, da so se Germáni počási priučali Rhén. prestopati, odlóčil je z vojskó iti nád nje. 10. Slabe (zle) naváde imajo se s koreníno vred iztrébíti. 11. Sókrat je bil po krivem zatóžen, in po nédolžnem na smrt obsójen. 12. Caesar je iz nenada okraj Helvétški, ki se je nazíval Tigurínski, napádel, dél stanovníkov posékal, (a) ostále v bég zapódlil.

82.

b) *Adverbia pronominalia.* *Slon 5 88*

1. *Quotiens Marcus T. Cicero ex P. Clodii telis et ex crucentis ejus manibus effugit!* 2. *Dextrā laevāque hinc a porta Collina illinc ab Naevia clamor redditur acriterque inter Romanos et Etruscos pugnatur.* 3. *Senatus consulesque nusquam alibi spem quam in armis ponēbant.* 4. *Ex principio oriuntur omnia, ipsum autem principium nulla ex re alia nascitur; nec enim id esset principium, quod gigneretur aliunde.* 5. *Maximae urbes maximorum flagitiorum sunt magistrae. In urbe luxuries creatur, ex luxuria existit avaritia, ex avaritia erumpit audacia: inde omnia scelera et maleficia gignuntur.* 6. *Quo se fortuna, eodem etiam favor hominum inclinat.* 7. *Ubiunque homo est, ibi beneficio locus est.* 8. *Pausanias, dux Lacedaemoniorum, ex Persis Colonas se contulit; ibi consilia quum patriae tum sibi inimica capiēbat. Mox deinde a Lacedaemoniis jussus est domum redire; huc ut venit, ab ephōris in vincula publica conjectus est.*

1. Kolikokrat govorimo, tolikokrat sódimo (*pass.*). 2. Thucydides je bajó tedaj (svoje) knjige písal, ko je žível na tujem. 3. Mnogi déli zemljé, ki so bili nékdaj neznani in ne naseljéni, sedaj se naseljévajo in obdelujejo. 4. Od obójud (obéh strani) so se pri Zami neizrečéno hudó (trdó) bili (*pass. 3. pers. sing.*). 5. Caesar si je bil s svojimi déli tóliko veljávo v Galliji pridóbil, da so od vsód (vséh strani) poslanstva k njemu prihájala ter ga dobrohótnosti in prijáteljstva prosila (*petere rem ab aliquo*) i za držávo i za posámezne (ljudí). 6. Kjer (si) koli móder človek stanišče izbère, (ondi mu) je domovina. 7. Nikdor izobráženih (ljudí) ni nikóli spremísleka (= proméne sklépa) imenovál nestanovítnost. 8.

a Od kó d smo vsí prišli (zšeli se)? Kam pojdemo (bomo šli)? 9. Attikus ko je videl, da je država s hrupom Cinnovim zmétena, odšel je (= podal se je) v Athéne. Ondi je tako živel, da se je po pravici Athéncem neizrečeno priljubil (= vrlo mil postal).

83.

O Pisonu govorniku in njegovem robu (sóžnju).

Piso, orātor Romanus, servis praecepērat, ut tantum ad interrogāta responderent neque quicquam praeterea dicerent. Evēnit, ut Clodium ad coenam invitāret. Hora coenae instabat; adērant cetēri convīvae omnes, solus Clodius exspectabātur. Piso servum, qui solēbat convīvas vocāre, aliquotiens emisit, ut vidēret, veniretne. Quum jam vesperascēret coelum et adventus ejus desperaretur, Piso servo: „Dic“, inquit, „num forte non invitasti Clodium?“ „Invitavi“, respondit ille. — „Cur ergo non venit?“ — „Quia venturum se negavit“. — Tum Piso: „Cur id non statim dixisti?“ Respondit servus: „Quia non sum a te interrogatus“.

II. Serv.

Dativ.

1. Dativ pri glágolu *esse* vécidel = i meti, n. pr. *Croeso duo erant filii*, Kroes je imel dva sina; *Nomen est mihi Alexander* ali *Alexandro*, imé mi je ali zovem se Aleksander. — 2. Dvoji dativ na vprašanje: komu? in čemu (za kaj? v kaj)? pri glágolih: *esse in fieri* (biti ali služiti komu na ali za kaj; *gereichen, dienen*); *tribuere, vertere, dare, ducere, habere* (šteti, računati, pisati komu kaj v, vzeti, jemati za kaj; wozu anrechnen, als etwas auslegen); *auxilio esse* (*venire, — mittere*), dono dare.

84.

1. *Dives est, cui tanta possessio est, ut nihil optet amplius.* 2. *Nulla potest esse voluptati cum honestate conjunctio.* 3. *Postremus fuit regum Romanorum Tarquinius, cui cognomen Superbo ex moribus erat.* 4. *Masinissa, Numidarum rex, amicus Scipionis factus est, ejus, cui postea Africāni cognomen fuit.* 5. *Cato in senātu ita est locutus: Nolite existimāre, Quirites, majores nostros armis rem publicam ex parva magnam fecisse. Si ita res esset, multo pulcherrimam eam nos haberemus; quippe sociorum atque civium, praeterea armorum atque equorum major copia nobis quam illis est. Sed alia fuere, quae illos magnos fecere: domi industria, foris justum imperium.* 6. *Eas discite artes, quae efficiunt, ut usui sibi civitati.* 7. *Potestne bonum cuiquam malo esse? aut potest quisquam in abundantia bonorum ipse esse non bonus?* 8. *In scenam prodire et populo esse spectaculo, nemini apud Graecos fuit turpitudini.* 9. *Lacedaemoniis crimini datum est, quod arcem Thebanam indutiārum*

tempore occupavissent. 10. Ampla domus dedecori domino saepe fit, si est in ea solitudo. 11. Latrocinium maris primis temporibus gloriae habebatur. 12. Pausanias, dux Spartaee, complures nobiles propinquosque regis Persarum, quos Byzantii cepserat, huic muneri misit. 13. Hortensio ignaviae tribuebatur, quod bello civili non interfuisset. 14. Chabrias adversum regem Persarum auxilio venit Aegyptiis.

1. Cvétje nima zmirom iste barve. 2. Narod Rimski nikdar ni imèl tólike množine zgodopiscev, kakor (= kólikoršno) Grki; ker ravno naj vrléjši (*optimus quisque sing.*) so rájši (*malle c. inf.*) délali nego govóřili. 3. Kralj Antiochus je imèl dva slóna po primkih glasovíta; jednemu je bilo imé Pátrokus, (a) drugemu Ajáks. 4. Gallijáni so imeli po natúri zavézo s Karthagínci; kajti obá národa bila sta sovražnika Rimljanom (*gen.*). 5. Mnogim ljudém je proti (*contra*) natúri teló na veselje (= slást), (a) dúša jim déla nadlego (= jim je na bréme). 6. Krepóst služi vsém ljudém na diko (okrás) in slavo. 7. Fabiju Piktorju, vrlo imenítnemu Rimljanu, ni se štélo v slavo (= hvalo), da (*quod*) je málal. 8. Tisóč Plataejanov prišlo je Athénjanom proti Persijáncem na pomoč. 9. Pompéjus v Rimu nič (= nobednih) vojákov za obrambo mészčanov ni pustil, ko se je na Grško (črez morje) prevážal. 10. Kserkses, kralj Persijánski, podáril je (— v dar dál) Themístoklu Myúnet, mésto Asijsko. 11. Karthagínci niso Hánibalalu ni denárja ni vojákov na pómoč posláli. 12. Ko je bil néki Athénec Anacharsiju očital (oponósil), ka (da) se je v Scythiji rodil (*conjunct.*), rékel je tá: „Meni déla (*esse*) domovína sramoto, ti (pa) domovíni. 13. Muciju so od izgube (*clades*) desne roke dáli (*indere; pass.*) príimek *Scaevola* (levíčnik).

85.

O zadovoljnem z malim Anacharsiju.

Quam parvo contentus est sapiens! quam parum paupertatem timet! Ducēbat pro nihilo pecuniam Anacharsis Scythes, cuius epistola fertur his verbis: „Anacharsis Hannoni salutem.¹ Mihi amicitui est Scythicum tegimen,² calceamentum solorum callum, cubile terra, pulpamentum fames; lacte, casco, carne vescor. Quare munera ista tua vel civibus tuis vel diis immortalibus dona“.

¹ Dodaj: *dicit* govóří = želí zdravje Hannónu, t. j. pozdravlja Han.

² Suknéne obléke Scythijáni niso poznávali, nego nosili so nékake kožúhe iz kóž divjih zverí, zlasti manjih, n. pr. lisic, kún, gornostájev (Hermelin) idr.

O zmérnosti Aleksandra Vélikega.

Quum Ada, Cariae regīna, delicatissimos cibos cum ipsis coquis et cupidinariis Alexandro dono misisset, hic respondit: se ipsum meliōres habēre coquos; ad prandium quidem iter antelucānum, ad coenam frugāle prandium.

O konju trojanskem.

Achaejci ko so bili užé deset lét Trojo brez uspéha obsédali, sklenili so napósled utéči se k lókvstvu (zvijáči). Hinili so torej bég, na otoku Ténédu zgrádili konja izvenrédne velikósti in poskrili v trebušini njegovi naj hrabréjše junáke. Ko so bili potlej (nanj) napisali té-le beséde: „Ovega konja Danajci Minervi poklánjajo (darújejo),“ spravili (prenesli) so ga s Ténéda na zapuščeno mésto tábora. Njega ko so bili uglédali Trojanci, mislili so (*véri*), da so sovražniki odšli, ter so ga, zastónj opomínjani po proročanstvih Kassandre, Príamove hčéri, z (*cum*) velikim veseljem (vriskánjem) odvlékli na grád, kjer je bil hrám Minérvin. Po nđči pa, ko so bili, od (*abl.*) igre spéhani in vina, pospáli, poskakáli (prodrli) so Achaejci iz kónja, poubili stražárje, odprli (vsa) vrata in mésto osvójili (polastili se ga).

Praepositiones.

Praeposicije z akusativom.

1. *Sophocles ad summam senectutem tragoedias fecit.* 2. *Uri sunt magnitudinis paullo infra elephantos, specie et colore et figura tauri.* 3. *Etiā post malam segētem serendum erit.* 4. *Cicero castra in radicibus Amāni montis habuit iuxta aras Alexandri Magni.* 5. *Ante Carthaginis excidium populus et senatus Romanus placide modestēque inter se rem publicam tractabant.* 6. *Coelum, non animum mutant, qui trans mare currunt.* 7. *Marius trans Alpes circa Aquas Sextias cum Teutonīs conflixit.* 8. *Supra modum laudāre et vituperāre insipientes solent.* 9. *Honōres fuerunt quondam rari et tenues ob eamque causam gloriōsi, nunc autem effusi et obsoleti.* 10. *Augustus Germanos trans Albim fluvium submōvit, qui longe ultra Rhenum est.* 11. *Antiochus, Syriae rex, apud Sipylum montem cum L. Scipione conflixit. Victus et ultra montem relegatus, a sodalibus, quos tenu-*

lentus in convivio pulsaverat, occisus est. 12. Quum penes unum est omnium summa rerum, regem illum unum vocamus et regnum ejus rei publicae statum. 13. Multos per annos summa potestas Romae penes tribunos militares erat. 14. Secundum Deum homines hominibus maxime utiles esse possunt. 15. Studiorum salutarium, etiam citra effectum, laudanda tractatio est.

1. Drugemu kaj (= nekaj) vzéti (zmakniti) je proti (*contra*) natúri. 2. Nékdanji Némci so róпали (= roparstva ugánjali) zunaj méj, in vsem je bilo dopuščeno tolovájiti. 3. Cilj in konec dobrega (*plur.*) je, velí Cicero, po (= primérno) natúri živéti. 4. Zemlja se v (*intra*) 24 urah okóli svoje osí obrne od zahoda proti (*versus*; zapostavlja se substantivu) vzhódu. 5. Velikrat ne vidímo, kaj leží (= je) pred našimi nogámi. 6. Naša blagohótnost do (= proti) prijáteljev bódi na jednák način primérna (= odgovarjaj) blagohótnosti ovih do nas. 7. Scipio Afričan je Hispanijo takraj in onkraj Ibéra oblásti (= gospodstvu) Rimski podvrgel. 8. Vso (= celo) Asijo, ki je s té strani gore Taura, vzéli (= iztrgali; *pass.*) so kralju Antiochu Rimljani. 9. Rhóne teče iz prva proti (*versus*) zahodu, (a) ondaj proti jugu. 10. Hěi G. Hortensija govorila je pred (= pri) triúmviru izvrsten góvor. 11. Lákomeci govoríjo: Denár se ima (= *conjug. periph. pass.*) naj préj pribaviti (pridobiti), a za denárjem (*nummi -orum*) krepóst. 12. Smrt zarád neizvéstnih (neznánih) prigod vsák dan pretí (je blizo). 13. Proti (*adversus*) Hannibalu izvolili (*pass.*) so Q. Fábija za poveljníka. 14. Semíramida je néki (= pravíjo da je) okoli (*circiter*) dvájsetega stolétja pred Kristusovim rojstvom živéla (= bila).

89.

Praeposicije z akusatívom in ablatívom.

1. *Temeritas sub titulo fortitudinis latet. 2. Xerxes primus semper in fuga, postremus in proelio fuit. 3. Aeneas cum Trojanis in Italiam venit et Lavinium in Latio condidit. 4. Super tabernaculum Darii imago Solis fulgebat. 5. Virtus omnia, quae cadere in hominem possunt, subter se habet. 6. T. Manlius perindulgens in patrem, idem acerbe severus fuit in filium. 7. In Bruttis Punicum exercitum super morbum etiam fames affecit. 8. Theophrastus vexatur ab omnibus in eo libro, quem scripsit de vita beata. 9. P. Scipio totam Hispaniam a Pyrenaeis montibus ad Herculis usque columnas et Oceanum sub dicionem populi Romani redegit. 10. Samnites legiones Romanas sub jugum miserunt. 11. Plato iram in pectore, cupiditatem subter praecordia collocat. 12. Comititia centuriata sub exitum Quintilis, qui mensis postea Julius appellatus est, habebantur.*

1. Priróda je kovíne in dragúlje pod (*subter*) zémľjo skrila. 2. Mnoge reči so takó májhene, da se ne čútijo (= ne padajo pod čút). 3. Miltiades je veliko ostrovov spravil pod oblást Athénsko (= Athéncev). 4. Mrknjenja solnea in méseca na mnogo lét se napréj napovedújejo. 5. Livius poróča, da so Sagunčani svoje hiše sami nad seboj (= nad seboj samimi) sežgáli. 6. Žerjávi, kedar spé, glavo pod kreljúti vtíkajo. 7. Ksenofán trdi, da so na méscu stanovavei (= se prebiva *habitare*), in da je on zemlja z (*gen.*) mnogimi mésti in gorámi. 8. Pod zor (jutro) je Caesar izpeljal vojsko iz tábora in udaril (= napad učinil) na sovrážnike. 9. Servius Tullius je razdélil (*distribuere*) narod v 6 razrédov. 10. Lovci ostajajo često vso (= célo) nóč pod milim nebom.

90.

Praeposicije z ablatívom.

1. *Plerique Belgae orti erant a Germanis.* 2. *Augustus bifariam laudatus est: pro aede divi Julii a Tiberio et pro rostris veteribus a Druso, Tiberii filio.* 3. *Hercules Tiberim fluvium, armentum prae se agens, trajecit.* 4. *De Athenarum urbis possessione propter pulchritudinem etiam inter deos certamen fuisse proditur.* 5. *Sic est vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa aestimat.* 6. *Male agitur cum domino, quem villicus docet.* 7. *Cantabit vacuus coram latrone viator.* 8. *Sine virtute nemo veram gloriam assequitur.* 9. *Domitius, classis praefectus, clam suis salutem fugam petivit.* 10. *Epaminondas coram frequentissimo legationum conventu sic Lacedaemoniorum tyrannidem coarguit, ut non minus illa oratione opes eorum concussērit quam Leuctricā pugna.*

1. Izmed (*ex*) Stóikov je edini (= sam) Panaetius prorokovanja astrolóžka zavrgel (*pass.*). 2. Pompéja so óni ljudjé izdali (*pass.*), od ktérjih je bil zmago úpal. 3. Cicero je spisal tri knjige o dolžnostih. 4. Pristoji se za zákone, za kralja, za domovino boriti se. 5. Brez poznánja Bogá ní (je) nobedne stalna sréce (= sréčnosti *nom.*). 6. Z življenjem vred se izgubijo tudi čúti. 7. Aleksander Véliki preobládal je vse národe (tje) do (*tenu*) oceana. 8. Z dvéma vojskovódoma so se borili (*pass.*) za (*de*) gospodstvo Italije, s Pyrrhom in Hánibalom. 9. Krdelo vojákov brez vodje je téló brez duše. 10. Kakor hitro* je pri Rimljanih lénost namésti (*pro*) déla (truda) in ošábnost namésti právednosti zavládala, promenila (*immutare*) se je z nravi vred sréca. 11. Manlius, ktéri je bil Kapitólj od Gallijánov osvobodil, bil je po tem s pečine Tarpejske (v globočino) vržen. 12. Kár je pravo in pošéno, to bom vpričo vséh govóril.

* O konstrukciji gl. 58, *),

91.

O Pausaniji.

Pausanias, Lacedaemoniorum dux, quum interrogatus esset cur de antiquis legibus nullam abolere liceret Lacedaemoniis: „Quia“, inquit, „legum in viros, non virorum in leges debet esse auctoritas.“ Idem, quum exsul in quadam Arcadiae urbe laudaret Lacedaemonios et quidam diceret: „Cur ergo non mansisti in patria?“ respondit: „Quia ne medici quidem apud sanos, sed apud aegrotos solent esse.“

92.

O Apellu.

Apell je bil v tekmi, ki jo je bil z inimi slikarji napravil, vro lopega konja naslikal. Ko se je pa on mnogim, katerih sód (o umótnosti) je bil spáčen, mánj dopádel, nego konji od tèkmecev njegovih naslikani, prizvál (obrníl) se je od ljudí na néme živali. Vvédel je namreč kónj, katerí, ko so bili slike (malarije) posámeznih uglédali, zaresgetáli so kónju jedínega Apella.

Konstrukcija imén mest z urbs, oppidum; imen otókov malih (Cypri) na in Sicilia); in besedí: domus, humus, rus.

[Slov. §. 46; II. 74, 75.]

U. Popravek.

93.

1. Marius quum pervenisset in oppidum Cirtam, legati ad eum a Boccho venerunt. 2. Demaratus Corinthius fugisse cum magna pecunia dicitur ac se contulisse Tarquinius, in urbem Etruriae florentissimam. 3. Cimon Cyprum cum ducentis navibus imperator missus est; ibi quum majorem partem insulae devicisset, in oppido Citio mortuus est. 4. Aeschines propter ignominiam iudicii Athenis cessit et Rhodum se contulit. 5. Cicero Rhodi Molonem, eloquentiae magistrum, audivit. 6. Pharnabazus regem hortatus est, ut in locum Tissaphernis navalis belli duce[m] Cononem eligeret, Atheniensem, qui tum Cypru exulabat. 7. Aristidis arbitrio multa talenta quotannis a Graeciae civitatibus Delum sunt collata. 8. Lacedaemonii Pausaniam cum classe Cyprum miserunt. 9. Deli complures gallinas alere permultas quaestus causa solebant. 10. Sextius Titius, quod habuit imaginem L. Saturnini domi suae, condemnatus est. 11. Aemilius Paullus nihil ex praedis domum suam detulit praeter memoriam nominis semipiternam. 12. Antiquis rei publicae Romanae temporibus domi militiaeque boni mores colebantur, concordia maxima, minima avaritia

erat. 13. Romani nihil belli domique sine auspiciis gerēbant. 14. Marius in contiōne populi ita est locutus: „Ego didici hostem ferire, hiēmem et aestatem iuxta pati, humi requiescere, eodem tempore inopiam et laborem tolerare.“ 15. Laelius et Scipio saepe rus ex urbe tamquam e vinculis evolaverunt. 16. Ruri vitam agere constitui. 17. Si vis, Marcelle, quiete et libere vivere, cogitandum tibi est, Romaene et domi tuae, an Mytilenis aut Rhodi malis vivere.

1. Horátius se je bil rodil v Venúsiji, malem méstu Apúlij-skem. 2. V méstu Ephesu je bil prekrásen hrám (bóginje) Diáne. 3. Ko je bil Cimon v mésto Citij prišel, naglo ga je bolézen vzela (*absumere; pass.*). 4. Konon je z večino (= naj bolj) na Cypru, Iphíkrates v Thráciji, (a) Timótheus na Lesbu živel. 5. Velíko slav-nih móž odpótovalo je na Rhod; med (*in*) temi je bil Aeschin, govórník Athénski, ki je na Rhodu šolo govorniško odprl. 6. Ko je bil Gracchus na Sardínijo prišel, spoménil se je (*recordari*), káj da mu (*sui*) se je na poljáni Mártovi proti (*contra*) auspícijam dogódilo (*accidere*). Takó se zdiš i tí, Kvintus na Sardiniji o praz-nih (*futilis*) rečéh v pokoju (= brezdelci) razmísljati (*recogitare*). 7. Duša prebiva (= je) v telésu kakor v ptuji hiši, in pride po (*post*) smrti v svobodno nebó, dejál bi v svojo hišo. 8. Tribún národni (= ljudstva) M. Drusus, vrlo imeniten človek in zastópník (zagovorník) države, bil je na svojem dómu ubít. 9. Philippus je živel dolgo v Thébah v hiši Epaminondovi. 10. Tiberij, sin Au-gustov, je dolgo živel na Rhodu. 11. Po bitvi leží (*jacere*) mnogo trupel ljudskih in konjskih po tléh. 12. Vrédni državljan bo v vojski in v miru trsil se (prizadéval si) blagor domovine pospeše-vati. 13. Mnogi rajši (*malle c. inf.*) živijo na kmétih nego v méstu. 14. Pisal Ti bóm, kdáj da se bóm na kméte selil, in kakó dolgo bóm na kmétih ostál (mudil se), in kdáj da se bom s kmétov v mésto vrnil. 15. Nočes li rájši brez nevárnosti v svoji hiši biti, nego z nevarnostjo v ptuji?

94.

Pred domačo obúko ima se javni prednost dati (= do-mači obuki ima se javna predpostaviti).

Utilius est puërum scholis et publicis praeceptoribus tradere, quam domi atque intra privatos parietes institere. Nam domi ea sola discet, quae ipsi praecipientur, in schola etiam, quae aliis. Audiēt multa cotidie probāri, multa corrigi; prodērit alicujus objurgāta desidia, prodērit laudāta industria; excitabitur laude aemulatio; turpe ei erit cedere pari, pulchrum superasse majores. Accendunt omnia haec animos, et licet ipsa vitium sit ambitio, frequenter tamen causa virtutum est.

Filosof Theodór in Lysímach.

Theodoro philosopho quum Lysimachus rex crucem minarētur: „Istis quaequo“, inquit, „ista horribilia minūtāre purpurātis tuis; Theodorus quidem nihil curat, humīne, an sublimē putrescat.

Verba impersonalia.

[Sl. §. 142.]

1. Nemīni licet contra patriam ducere exercitum. 2. Quae Sulla fecerit, pudet me disserere. 3. De tribunicia potestate taceo: nec enim reprehendere libet, nec laudare. 4. Quoniam mente et ratione estis praediti, semper cogitate, quid deceat, quid liceat. 5. Nuntiatum erat in Arcentino lapidibus pluisse. 6. Queritur, cur hieme ningat, non grandinet. 7. Vivere naturae te convenienter oportet. 8. Non lubet mihi deplorare vitam, quod multi et ii¹ docti fecerunt. 9. Conqueri fortunam adversam, non lamentari decet. 10. Eos, qui secus ac decuit, vixerunt, peccatorum suorum aliquando maxime poenitebit. 11. Helvetii petiverunt, ut sibi concilium totius Galliae in diem certam indictere idque Caesaris voluntate facere liceret. 12. Xenocrates philosophus quum maledicorum quorundam sermōni interesset, neque quicquam ipse loqueretur, interrogatus, cur solus taceret, respondit: „Quia dixisse me aliquando poenituit, tacuisse nunquam.“

1. Grustí mi (*acc.*) se, to govoriti, kar sta Marius in Sulla stóřila. 2. Ní dopuščěno, zbog svojega haska drugemu škóđiti. 3. Rimljanke gospé niso sméle (Rimljanam gospém ní bilo dopuščěno) vina piti. Mecénijeva sopróga bila je (za tó), ka (ker) se je bila vina iz sòda napila, od (svojega) možá (*maritus*) usmrčena. 4. Onega hváli in posnémaj, komúr ní žal (= kogar ne mrzí) za domovíno umréti. 5. To délati je pohválno (hvala), kar se pristojí, (a) ne kar se (komur) ljubi. 6. Nikóli mi (*acc.*) ni bilo žal, ka (*inf.*) sem koristil držávi. 7. Koga ne mrzí, to isto tisočkrat slíšati? 8. Po zimi z večíno snég gre, po létu (pa) děž in tóča (*sc.* gre). 9. Attiku (*acc.*) ni bilo nikdar žal, ka (*inf.*) je kàk pòsel prevzél. 10. Kedar v nebó pridemo,² ondaj še le bómo živéli; zakáj smrt je ovo življenje, ktero (življenje) bi (jaz) oplakováł, ako bi (mi) se dopadlo (= ljubilo). 11. Bolje je umréti, nego sramòtno (*per — ignominia, -ae*) živéti. 12. Dobro se žíví, ako se žíví krepóstno (*cum — virtus, -utis*).

¹ et is (*ea id*) velikrat = slov. in to, in sicer (und zwar). — ² Glej vaj. 33. 1).

Ponavljjanje (od §. 81—97.)*

1. Lukullus je pésnika Archijo v svojo hišo vzél. 2. Na Sámu in Méliti bili so krasni hramóvi Júnóne Régíne. 3. Rédko se je hujši bój bojeval, nego med Lacedaemónci in Messénci. 4. Caesar je vrlo velíke vojske (boje) hitro in sréčno dokončal. 5. V Neapolju, naj lépšem méstu dolénje (*inferior*) Italije, cvetle so jedenkrat umétnosti in véde. 6. Dva póta (*iter*) sta bila, (po) kterih so Helvečani mogli z dóma oditi (= iziti). 7. Kedar se Kvintus s sela (kmétov) povrne,* odrinili bómo v Italijo. 8. Thalétu Milécanu so očítali (*vizio vertère*) soméščani ubožtvo in trdili (*contendère*), da je úk filosofije brezkorísten. 9. Pythágoras je živel 30 let v Krotónu, slovécem méstu Vélíke Graecije (*Graccia Magna*). 10. Triúmff Metellov bil je naj glasovítíši, in dali (*pass.*) so mu príimek „Numídikus.“ 11. Zvézda Merkúrjeva svéti (*splendère*) sedaj pred vs-hodom solnea, sedaj po záhodu (solnea). 12. Konon je bival (*versari*) pri deželnih poglavárjih Persijskega kralja ter je bil Athéncem in Boeótom vrlo korísten (= na zeló velíko koríst; *usus, us*). 13. Vojáki imajo (= so dolžni) to, kar je povélnik zapovédal, natanko storíti. 14. Starost učini, da se to (človéku) ne ljubi, kar se ne spodóbi. 15. Nikóli se ne bóm kesal, ka (*inf.*) sem nevarnosti za domovino prestájal (trpel).

* Gl. vaj. 33. 4).

Genitiv.

Genitiv objektivni.

a) pri substantivih. [Sl. II. §. 45. c.]

Ta genitiv se slovéni in nemči večidel s predlogi (na, do, proti, k, za, po, o, od, v idr.; an, gegen, zu, nach, vor, für, um u. and.).

1. *Prodigi sunt, qui pecunias profundunt in eas res, quarum memoriam aut brevem aut nullam sunt relicturi omnino.* 2. *Conscientia bene actae vitae multorumque benefactorum recordatio jucundissima est.* 3. *Hannibal ingenti odio Romanorum flagrabat.* 4. *Quis nescit columbis aliisque avibus mirum esse sobolis-amorem?* 5. *Proposita spes utilitatis futurae plus proficit, quam praeteriti beneficii recordatio.* 6. *Callistheni philosopho, quem Alexander cum cane in cavea clauserat, Lysimachus venenum dedit in remedium calamitatum.* 7. *Putamus Alcibiadi maxime malo fuisse nimiam opinionem*) ingenii atque virtutis.* 8. *Injustissimum est justitiae mercēdem quaerere.*

9. *Mirum me desiderium tenet urbis, incredibile meorum atque impri-
mis tui.* 10. *Maximus in re publica nodus est inopia rei pecuniariae.* 11. *Quam aptas quamque multarum artium ministras manus homini Deus
dedit!* 12. *Ex omnibus fere civitatibus Graeciae legationes venerunt ad
Philippum non pacis amore, sed metu belli.* 13. *Quum suscepisset
imperium Alexander, prima ei fuit cura paternarum exsequiarum.* 14. *Magna fuit quondam reverentia capitis canis.*

* Které so drugi imeli o njem.

1. Tiberius Gracchus zapústil je pri národu Rimskem velíko hrepenénje za sebój. 2. Pri (= v) naj večih duhovih se često rodíjo želje častí, gospodstva, močí (in) slave. 3. Nič (*nullus*) úpa na ozdravénje nima (*esse*) ta bolnik, ktérega léčnik na nezmérnost nagovárja. 4. Ne stráh od kázne, temveč ljubézen do krepósti naj nas odvráča od krivíce. 5. Začétek in vzròk medsebójne vojske (boja), velí Florus, bila je Marijeva nezasitna želja za častmí. 6. V bogastvu je mnogo mamfl na zlo (*plur.*). 7. Spomín na pretekle nadloge je ugóden. 8. Naj bóljí lék (pomóček) zoper jézo je odlòg. 9. Velík je bíl v Rímu stráh od Germánov po porazu (razbitju) Várovem. 10. Da je (= ako bi bilo) hrepenénje za Ankom Mrcijem in číslanje zaslúg njegóvih velíko bilo, bíl bi národ spomín (na otca) z dobrodélstvi do (*in c. acc.*) sinov dokázal.

b) pri adjektivih relativnih: [Sl. II. §. 50.]

avidus, cupidus, studiosus, conscius, peritus, imperitus, gnarus, ignarus, memor, immemor, compos, impos, particeps, expers, plenus idr.

99.

1. *Hominum natura novitatis ac peregrinationis avida est.* 2. *Cato in senectute literarum Graecarum perstudiosus fuit.* 3. *M. Licinius Crassus non ignarus Catilinae consilii fuisse dicitur.* 4. *Ple-
rique Sullani milites, rapinarum et victoriae veteris memores, civile
bellum exoptabant.* 5. *Cn. Pompejus Magnus fuit potentiae cupidis-
simus, rei militaris peritissimus, amicitiarum tenax, pacis omnium
vitiorem expers.* 6. *Alexander, captus Cydni fluminis amoenitate, ple-
nus pulveris ac sudoris in praefrigidam undam se projecit.* 7. *Ira
ut insania sui est impotens.* 8. *Est animus hominis in partes tribu-
tus duas: quarum altera rationis est particeps, altera expers.*

1. Sekstus Aelius je bíl v državljanskem právu naj zvede-
néjši (od) vséh. 2. Po narávi vsi ljudjé márajo (= skrbni so) za
pošténost. 3. Mnogi ljudjé so željnéjši prepíranja nego resnice. 4.
Phoenícáni so bili užé v naj stáréjših časih véščí v voznji po mo-
rju. 5. Gallija je s poljskimi pridélki in vinom rodovitna (*fer-*

tūlis). 6. D. Brutus šel je nad (*profiscisci contra*) Mahlijance poln^{ssi} dobre nade in poln srčnosti (pogúma). 7. Srdit (človek) ní gospodar (*compos*) sebe (samega). 8. Naše življenje je polno nadlóg in nevárnosti. 9. Kdo ne vé, kako ubogi (*inops*) da so v prijáteljnih samosilniki? 10. Sulla je bil željen naslád, toda (še) želnejši slave. 11. Aleksander, ne vzdajóč jéze, usmrtil je Klita. 12. Sokrates ko so ga pítali (*pass.*), káki li (= ktéri li) ljudjé da živijo mirno (*tranquille*), odgovóril je: „Ti, ki se ni^{nij-}jedne maloprídnosti (= grdosti) krivi ne čutijo“.

100.

Euklίδes.

Athénci so nékdaj z odlóko ustanóvili, da, ako se kak méš-
čan Mégarski (*civis ali quis Megarensis*) v Athénah zateče (najde; *aliqui*
conj. plusq.), naj se on zdajci s smrtjo kazni (*multare*). Od (*abl.*)
tólike mrznje so proti sosédnim Megarjánom goréli. Sedaj pak
(*tum vero*) je Euklίδes, ki je pred ónim sklépom v Athénah često
mudit se (= biti) in Sókrata poslušati vaje bil (*consuesse*), pod
(*sub*) noč, v (*abl.*) žensko túniko oblečen, hodil (*commeare*) z Me-
gare v Athéne, da bi vsáj po nóci (= v nočni dobi) razgóvorov
meštra svojega udeleževáti (*participem esse*) se mogel, in se je po-
tem o svitu (= pod zór) kakih (= okoli) 20.000 korakov, s to
isto obléko várovan (krit), spét v Mégaro vračal (*remeare*).

Genitiv kákovosti (*qualitātis*):

[Sl. II. §. 46.]

za substantivom, v praedikatu brez substantiva, ki se pa v mislih dodati more.
Slovéni se ta genitiv sploh z genitivom (a neméi z večino s predlogom „von“
ali „mit“).

101.

m 1. Antiochus elephantis *immensae magnitudinis* aciem utrimque
vallaverat. 2. Titus imperator fuit (vir) *facilitatis tantae et libera-*
litas, ut nulli quicquam negaret. 3. Xerxis classis mille et ducentarum
navium longarum (classis) fuit. 4. Alcibiadem tres gravissimi
historici summis laudibus extulerunt: Thucydides, qui ejusdem
aestatis (homo) fuit, Theopompus et Timaeus. 5. Athenienses duos
belli duces deliquit, Periclem, spectatae virtutis virum, et Sophoclem,
scriptorem tragoedarum. 6. Hamilcar secum in Hispaniam duxit
filium Hannibalem annorum novem. 7. Tarquinius Priscus, quamvis
transmarinae originis, regnum tamen accepit ob industriam atque
elegantiam. 8. Lycurgus Lacedaemonius, vir generis regii, severissi-

marum justissimarumque legum auctor fuit. 9. Viriāthus Lusitānus, vir calliditātis acerrimae, ex venātore latro, ex latrōne subito dux atque imperātor existitit.

1. Opráva (*plur.*) velike céne ne déla vojákov hrabrih. 2. Ládja Pésejeva je bila néki (= pravijo da) neznáno velika (= nenavadne velikósti). 3. Človek nagle čúti (naráve) škóduje naj bolj samemu sebi. 4. Človek velikodušen (= visóke duše) zametáva bogastva. 5. Po bitvi Marathónski so dali Athénci Miltiádu floto sédemdesetih ládij, da bi otóke, ki so bili Barbarje podpírali, z vojskó pritiskal (*bello persequi*). 6. Za Kárana (= ob časih Káranovih) je žível (= býl) Hesíodus, človek jako olíkanega duhá in znamenit (oméne vréden) zarad (*abl.*) ljúbkosti (svojih) pésmi. 7. Hvalinsko morje hráni (= redí) kače strašno velike (= neizrečene velikósti). 8. Hram Díáne Epheške imel je dolžino (od) 425 črévljev a (= in) šírino (od) 220 (črévljev). 9. V lovišču (= lésu) ónega kraja, ki se zove Bazaira, ubíl (ustréлил) je Aleksander léva rédke veličíne.

Genitiv partitivni.

[Sl. II. §. 47.]

Ta genitiv stóji za: *uter, uterque, alter, neuter, nemo, quis, quidam, nullus, solus, nonnulli, multi, pauci* idr.; po tem za komparativ in za brojniki glavni in vrstivnimi (*cardinalia, et ordinalia*); v slov. rábi ali genit. ali pa predlogi: od, med, izmed (nem. von, aus ali unter).

102.

1. *In Cannensi proelio ducum effugit alter, alter occisus est.* 2. *Duo sunt aditus in Ciliciam ex Syria, quorum uterque propter angustias parvis praesidiis intercludi potest.* 3. *Trajānis solus omnium imperatorum intra moenia urbis humatus est.* 4. *Nemo mortaliū omnibus horis sapit.* 5. *Quis hominum sine labore clarus unquam evāsit?* 6. *Nobiliores Romanorum non facile sine comite in publicum prodibant.* 7. *Jactura rei familiaris nequāquam est damnorū maximū.* 8. *Xenocrātem, severissimū philosophōrum, ob eamque rem ipsam magnum clarumque fuisse tradunt.* 9. *Sueborū gens erat longe maximā et bellicosissima Germanorū omnium.* 10. *Alcibiādes primus Graecorū Thraciam intrāvit.* 11. *Patentibus oculis dormiunt lepores multique hominū.* 12. *Graecorū oratorū praestantissimi sunt ii, qui fuerunt Athenis, eorum autem princeps facile Demosthēnes.*

1. Tribúni národni (ljudstva) so obnarodováli predlog zákona, da naj se jeden od (obéh) konsulov vóli izmed (= iz) ljudstva.

2. Mnogi izmed naših neprijáteljev hásnijo nam s tém, ka (da) nam ne láskaajo (prilizujejo) se. 3. Med vsémi zvézami nijedna ni izvrstniša, nijedna stalnéjša, nego ako so dobri ljudjé (= mo¿je) po nra-
vilih podobni, (a) po prijateljstvu zvézani. 4. Naj odléniša kra-
lja Persijska bila sta Cyrus in Daríus, Hystáspov sin; prvi (*prior*)
od njih je bajò pri Massagétih v bitki poginil (= padel). 5. Tar-
kvinius Ošábni je bil sédmi in zádni med kralji Rimskimi. 6.
Pravih prijáteljev se v vséh časih redki najdejo. 7. Scipióna so
za naj boljega mo¿á izmed Rimljanov razglasili (*judicare; pass.*).
8. Kdo (od) nas ne bó prizná, da mnogih (rečí) ne vé! 9. Sta-
réjše izmed vojákov je Aleksander Vélíki nazáj domú poslál.

103.

Káj da so nam nékdanji (pisci) o Siciliji sporóčili.

*Proxima Italiae est Sicilia, insula omnium interni maris ma-
xima. Antiquissimis temporibus eam cum Italiae cohaesisse marisque
impetu aut terrae motu inde divulsam esse verisimile est. Forma
triangularis ita, ut literae, quam Graeci Delta vocant, imaginem re-
ferat. A tribus promontoriis vocatur Trinacria. Nobilissimus ibi mons
Aetna, tum ob altitudinem, tum ob ignes, quos evomit; quare Cyclo-
pum in illo monte officinam esse poëtae dicunt.*

Genitiv kolikosti (*quantitatis*).

[Sl. II. §. 48.]

Ta genitiv stoji za substantivi, ki poménjajo množino, méro, vágo; on-
daj za: *tantum, quantum, multum, plus, plurimum, minus, minimum, quid, al-*
quid, quidquam; nihil, satis, minus idr. *parum, nimis*

104.

1. *Indus magnam vim seminum secum deportare dicitur.* 2. *Samnitium legati Curio magnum auri pondus attulerunt.* 3. *Quo minus honoris erat poëtis apud Romanos, eo minora studia fuerunt.* 4. *Quantum quisque virium habet, tantum exerceat.* 5. *Multum habet jucunditatis coeli solique mutatio.* 6. *Prima est lex historiae, ne quid falsi dicatur.* 7. *Onëris tibi imponere nec ardeò quicquam nec debeo.* 8. *Justitia nihil expetit praemium, nihil pretii.* 9. *Habebat Cimon satis eloquentiae, summam liberalitatem, magnam prudentiam cum juris civilis, tum rei militaris, quod cum patre a puero in exercitiis erat versatus.*

1. Caesar je porazdélil med (*dat.*) národ Rimski po desét
vagánov žita in ravno tóliko funtov olja. 2. Katilína je bil velíko

število nevrédnih (izgubljenih) ljudi (okóli sebe) zbrál. 3. Servius Tullius šesti králj Rimski (= Rimljanov), napravil (sestavil) je dvánajst stotnjí kónjnikov. 4. Lahkovérnost vzrokuje dôstikrat přemného zla. 5. Attikus Athéncem ni dál tóliko denarja, kolikor so zah-tévali. 6. Krepóst ima v sebi dôstvarstva (*subsídium*) za (= k) i blázeno življenje. 7. Mnogi ne stóré nič od tega (*plur.*), kar so obljubili. 8. Radúj se (*lactari*), kedar si kaj (= kolikókrat si = r) nékaj dobrega zvršil. 9. Kólikor več síl, tóliko mánj časa imajo viháry. 10. Pythágoras ko je bil v mérstvu nekaj (*quiddam*) no-vega iznašel, pripoveduje se, da je Músam govédo žrtvával. v

105.

Masinissa.

Masinissa, rex Numidárum, nonaginta annos natus, quum ingressus iter pedibus est, in equum omnino non ascendebat; quum equo, ex equo non descendebat. Nullo imbri, nullo frigore adducebatur, ut caput operiret. Esequerentur omnia regis officia et munera. Potest igitur exercitatio et temperantia etiam in senectute conservare aliquid pristini roboris.

Genitiv pri esse (in fieri).

Ta genitiv Latinom rabi, ter naznánya, číga reč je (ali biva), kaj komu pripáda, číja je lastnána, lastnóst, svojína, pošel (opravilo), dolžnost, známenje, navada (wem gehörend, wessen Eigenthum, Eigenschaft, Eigenthümlichkeit, Geschäft, Pflicht, Zeichen, Gewohnheit). Namésti genitiva *pronominis personális* (*mei, tui etc.*) jémlje se vsélej *neutrum pronominis possessivi*: *meum*—, *nostrum est*, moja—, naša reč (dolžnóst) je.

106.

[Sl. II. §. 49.]

1. *Omnia trans Iberum praeter Saguntinos Carthaginensium erant.* 2. *Boni magistratus est non modo praesentia curare, sed etiam futura praecavere.* 3. *Magni et excelsi est animi divitias et voluptates contemnere et pro nihilo ducere.* 4. *Inter omnes hoc constat, nec doctos homines solum sed etiam indoctos, virorum esse fortium et magnanimorum toleranter dolorem pati.* 5. *Ut adversas res sic secundas immoderate ferre levitatis est.* 6. *Magni animi est injurias despiciere.* 7. *Judicis est cogitare non quid ipse velit, sed quid lex poscat.* 8. *Omnia scire cupere curiosorum est.* 9. *Temeritas est florescentis aetatis, prudentia senescentis.* 10. *Populi grati est praemiiis afficere bene meritos de republica cives.* 11. *Nostrum est aequo animo ferre injurias.* 12. *Qualis sim, non meum est dicere, propterea*

quod minime sibi quisque notus est. 13. In pericūlo patriae tuum est vidēre, quid reipublicae sit salutāre. 14. Vestes hae nostrae sunt, non vestrae.

1. Vsa Syrija je bila nekda/Macedónska (lastina Macedoncev).
 2. (O) vòjski Gallijski bilo je razun Kapitolija in gráda vse v rokah sovražnih (= svojina sovražnikov). 3. Dolžnóst je državljana hrabrega in vrédnega obéno sréčo svoji predpostaviti. 4. Lastnó je zapovedniku (navada je zapovednika), ne manj z zvijáčo nego z méčem (= želézom) premagovati. 5. Običáj je barbarski (= barbarjev), tje v dán živéti. 6. Kakor je dolžnóst rodíteljev, déco dobro odgajáti, takó je dolžnóst déce, rodítelje spoštovati in njim pokorni biti. 7. Ni naváda módrega možá temu istemu mnénju sedáj úpati (zaúpati), (a) sedáj ne úpati. 8. Držím za svojo dolžnóst, pokazati, káj da mislim. 9. Augustus je poklónil veteránom svoje vojske (armáde) tudi óne zemlje, ki niso bile njegóve. 10. Darovati mórete le óno, kar je váše.

Nepravilna perfecta in supina I. konjugacije.

107.

1. *Catilīna, quum oratiōnem apud conjuratōs habēret, maledictis omnes bonos increpuit, suorum unumquemque nominans laudāvit.* 2. *Dio in lecto, in quo cubuit, colligātus et gladio interfectus est.* 3. *Ante Leuctricam calamitātem in Hercūlis fano arma sonuisse dicuntur.* 4. *Elephanti facile domantur domitūque militānt et turres armatorum in dorso gestant.* 5. *Illo loco, quo Tomi fuērunt, Medēa membra Absyrti fratris sui consecuisse fertur.* 6. *Hispania olim ab Afrīca, Sicilia ab Italia maris impētu dicitur dissecta fuisse.* 7. *In India ii, qui sapientes habentur, nudi aetātem agunt et nives hiemalemque vim perfērunt sine dolore, quumque ad flammam se applicavērunt, sine gemītu aduruntur.* 8. *Nitimur in vetitum semper cupimusque negāta.* 9. *Postquam Deus terram separāvit ab undis, emicuit ignea vis convexi coeli locumque sibi in summa arce elegit.* 10. *Illyrii sub Alpibus degunt imasque valles carum quasi claustra quaedam custodiunt, abruptis torrentibus impliciti.* 11. *Ignis duobus potissimum modis fit: uno, si excitatur ex lapīde; altero, si attritu invenitur, sicut quum duo ligna inter se diutius sunt fricta.*

1. Célo Gallijo je Caesar premógel (presill; *pass.*). 2. Módrec je Aleksandru Vélikemu mógel reči: Tólikokrat si se vojskovál (= tóliko si vojská vojskovál), o kralj, tóliko narodov (plemén) premógel, nuj, premózi i togotnost (náglost) svojo. 3. Znano je, da so (si) Grški in Rimski borci živóte pred borbo z óljem nátrli. 4. Poséceno sétev Poljáne Mártove zmetáli (sesúli; *pass.*) so v

Tíbero. 5. Ko je bil Syrakúse z oróžjem dobil (*pass.*) Marcellus, razlégaló se je vse dáleč okoli (= na dolgo in široko) od (*abl.*) vékanja žen in déce. 6. Mnoge rečí v filosofiji niso še dovélj razložene. 7. Cicero se je na Rhodu Apollóniju Molónu, učitelju govorníštva, pridružil. 8. Rimske vojske (armáde) so se (v) drúgem bóju Poenskem pomnózile (*multiplicare*). 9. Róscius, kteremu so bili dali (*pass.*) pridévek „Komedijaš“ (glumec), vídel je dójko, ko je enkrat v zibéli ležal (= bil) s káčami ovíto. 10. Zákoní dvánajstih desák so prepovedali plač na (= v) pogrébih (sprevodih). 11. Držálo se je pri Rimljanih za sréčen pomén (dobro známenje), kedar je z (= od) léve strani nebá zagrmélo. 12. V Hispániji so se blizo dvé sto lét borili (boj bojeváli; *pass.*).

108.

Na dalje.

1. *Saepenuméro Gaditáni imperatores Romanos, quum bellum gerébant, commeātu pecuniāque juvērunt.* 2. *Quum de luctu tuo audivissem, vultum lacrimis lavi.* 3. *Illótis manibus ad coenam non accedébant Romani.* 4. *Vetēres Germani statim e somno lavabantur, lauti cibum sumébant, tum armati ad negotia procedébant.* 5. *Ingens erat numērus bello Punico captorum, quos Hannibal, quum a suis non redimerentur, venundédit.* 6. *Erat oraculum datum, si rex Atheniensium interfectus esset, victrices Athēnas fore.* 7. *Compūta urbium saecula, vidēbis quam non diu steterint, etiam quae vetustāte gloriāntur.* 8. *Nerviū in extrēma spe salutis tantam virtutem praestiterunt, ut ex jacentium corporibus pugnarent.* 9. *Pudet me amicis diligentiam non praestitisse, quam praestaturum (me) promisēram.*

1. Miltiada je pri (= v) naválih (v ptuje zemlje) ravno takó prevídno kakor sréča podpírala (*pass.*). 2. Nikári pristópati k mizi, dokler si rók ne umiješ (= predno roke umiješ; *fut. ex.*). 3. Vélik broj ujetníkov je Hannibal razprodál. 4. Nič božánstvenísega (*acc. neutr.*) ni Bog človeku dál od pámeti. 5. Nadmérna trošítva in nasládno življenje sté užé mnoge na nič spravili. 6. Ménim, da hrabrim vojákom ne bó nič branilo (napótovalo) zmago obdržati.* 7. Dognano je, da je Sókrates vse filosofe starih časov (= nékdanjosti) v módrosti prekosal (*praestare alicui aliqua re*). 8. César sréča dala ní, (tega) ne vzame (= iztrga). 9. Jednega Horátija so bili obstopili trijé Kuriátiji. 10. Od (*abl.*) žéje morjèn dotaknil se je Tántalus s podbradkom površja vode.

* *quominus*, gl. pag. 33.

O Publiju Nasíki in Enniju.

Nasica, quum ad počtam Ennium venisset eique ancilla dixeret Ennium domi non esse, sensit illam domini jussu dixeret et illum intus esse. Paulo post quum ad Nasicam venisset Ennius, et eum a janua quaereret, exclamat Nasica se domi non esse. Tum Ennius: „Quid? ego non cognosco vocem“, inquit, „tuam?“ Hic Nasica: „Homo es impudens. Ego quum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse, tu mihi non credis ipsi?“

110.

Ponavljánje (od §. 99—109.)

1. Dolžnóst hrabnih mož je, bõlj smrt prezírati (zaničevati), nego življenje sovražiti. 2. Kdor bo hotel kaj (= nékaj) od tega (*plur.*) popraviti (*corrigere*), kar je Bóg stóril (*pass.*), skázil bó (= napravil bo slabše). 3. Izródi se ondaj spanju, kedar drémež pride (*ad-sum*). 4. Živali ljudém jako mnogo koristi prinášajo. 5. Pésnik Lucilius je (glavno) mésto okrésal (prerešetal). 6. Zakáj hočeš v prepovédane zemlje oditi (*contendere*)? 7. Cicero je rékel starešínam: Vaša dolžnóst je odvrniti (*cavere*), da kaj škóde ne trpí država (da kaj ne = *ne quid*). 8. Epaminondas ní iskál za (*dat.*) sebe gospodstva, nego za domovíno; in na slavo ni bil polhlépníši nego na denár. 9. Cicero je bil v mladih létih (= mladénič) unogo časa filosofiji posvétil (*tribuere*). 10. Komú vas je pošténje Fabricíjevo neznáno? 11. Domalega vsa (= céla) Hispanija bila je Rimská (svojína Rimljanov). 12. Brutus, M. Ciceróna prijátelj, bil je zeló véšč v državljanskem právu. 13. Naj izvrstníši (*praestans*) med Grškimi besédniki so tí, ki so v Athénah živéli (= bili). 14. Vidimo, da je snég béle barve, (a) voda níkakoršne (= nobedne).

Ablativ.

Ablativus causae (vzročni).

[SI. II. §. 60.]

Po čem? zakáj? nad čim (wodurch? weswegen? worüber?) *irā, odiō, metu*; pri *gaudeo, laetor, glorior, mereo* idr.

111.

1. *Quod benevolentia fit, id tu odio factum crimināris?* 2. *Multi officia deserunt mollitia animi, id est, laborum et dolorum fuga.* 3. *Metu supplicii aut mortis multi vim tormentorum pertulerunt.* 4. *Qui-*

dam morbo aliquo et sensus stupore suavitatem cibi non sentiant. 5. Adolescentes senum praeceptis gaudent, quibus ad virtutum studia ducuntur. 6. Omnes boni interitu suorum maerent. 7. Nulla re tam laetari soleo, quam meorum officiorum conscientiam. 8. Sextus Roscius magis exsultare victoriam nobilitatis videbatur quam timere, ne quid ex ea calamitatis sibi accidere.

1. Grájati se imajo óni, ki iz slavohlépja krepósti izvršújejo. 2. Ne iz strahú od kázne, nego iz ljubézni do krepósti imámo se gréhov várovati. 3. Nad pregrého (*delictum*) se imámo žalostiti, nad svaritvijo se veseliti. 4. Znamenje zléga srca je, baháti se s svojimi napákami. 5. Rodítelji se radújejo sréči (svojih) otrók, (a) nad nesréčo njihovo se žalostíjo. 6. Nad smrtjo govorníka Hortensija je zeló (hudó) žaloval Attikus, Cicerónov prijátel. 7. Nad listi tvojimi, (dragi) Tiro, jako (močnó) sem se veselil. 8. Jugurtha je iz mrzénja nesréčnih prigódkov nazádne vse držal (*ducere*) za bólje (koristníše), nego vojskó (boj).

Ablatív ozíra [Sl. II. §. 63.],

v čem? po čem? gledé na kaj? (woran? wornach?) *re, nomíne, claudus altero pede*; prekósi v, úbertreffen an; soditi po, beurtheilen nach; *abundare, carere* idr.

112.

1. *Nemo Romanorum Ciceroni par fuit eloquentia. 2. Agesiláus claudus erat altero pede. 3. Sunt quidam homines, non re sed nomíne. 4. Doctrinā Graeci Romanos et omni litterarum genere superābant. 5. Meo iudicio maxima est in sensibus veritas. 6. In pugna ad Zaman et número Romanus superior erat et animo. 7. Parmenio Alexandro regi dignitate fuit proximus. 8. Pares cum paribus, vetēri proverbio facillime congregantur. 9. Atheas, Scytharum rex, Philippo dixit Scythas virtute animi et duritiā corpōris, non opibus censēri. 10. Atticus usum pecuniae non magnitudine, sed ratione metiri solēbat. 11. Chrysippus expōnit differentias animantium et ait alias earum corpore excellere, alias autem animo, nonnullas valere utraque re. 12. Cum essent consules M. Valerius et Spur. Verginius, annōnā propter aquarum intemperiam Romae laboratum est. 13. Aetna aliquando multo igne abundavit. 14. Misērum est carere consuetudine amicorum. 15. Imprōbi sunt misēri, etsi adfluant voluptatibus.*

1. Lacedaemonec Agesiláus je bil králj po iménu, (a) ne po módi (oblasti)? 2. Eumenes je prekósil vse v brígi, búdnosti, stanovítosti (potrpežljivosti), zvitosti in živáhnosti (= hitrini) duhá,

3. Sókrates je bil po spričevanju vséh učenjakov med vsémi filozofi Gracije gotovo (= lahko da) prvi (*princeps*). 4. Philippus, kralj Macedónski, bil je v délih (činih) in slavi od sina prekošen, v dobrósti (pa) in človéčnosti bil je (nad njim; *praestare*). 5. Réka Paktól iméla je obilo zlatá. 6. Ariovistus je bil po rodu Germán. 7. Sred (= med) ogromnih (strašnih) pustínj Afriških bilo je veliko in mogočno mésto po iménu Kapsa. 8. Za (*post*) Nervo je Trajanus, po ródu (narodu) Hispánec postal cesar Rimski. 9. Ne po velični podobe, ampak po hrabrem sreč sódijo se vojáki. 10. Trétji boj poenski bil je po času kratek (*exiguus*), ali vsákako naj vážniši gledé na konec (izhod), kajti (*quippe*) po njem se je končála Karthágina. 11. Nékdanja Hispanija obilovala je z mnogimi kovínamí. 12. Vojska (armáda), ktéro je bil Caesar proti Vercingetorigu povédel (odpéljal), stradala je več dní živeža in véndar naj hujši glád (lákot) potrpežljivo prenašala. 13. Ostrov Cyper, Véneri posvečen, imel je obilno starega bogástva. 14. Brez zraka ne mórejo biti ni ljudjé ni živáli.

113.

O potrebi prijateljstva.

De amicitia omnes ad unum idem sentiunt, et ii, qui ad rem publicam se contulerunt, et ii, qui rerum cognitione doctrinæque delectantur et ii, qui suum negotium gerunt otiosi* prostrẽmo ii, qui se totos tradiderunt voluptatibus, sine amicitia vitam esse nullam. Serpit enim — nescio quomodo — per omnium vitas amicitia. Quin etiam si quis naturã asper est et immãnis, ut hominum congressus fugiat atque odẽrit, tamen anquiret aliquem, apud quem evõmat virus acerbitatũ suae.

* t. j. brez državnih pravil.

Ablativ *modi* (načina) [Sl. II. §. 61.],

kakó? stoji s *cum* ali brez *cum*; brez adjektiva vsekdar s *cum*; *more, modo*, na naçin, po naçinu, kakor, po (*more Persarum* po Persijanski, nach Art), po pravici.

114.

1. *Massilienses foedus cum Romanis summã fide custodiẽrunt.* 2. *Duobus modis, aut vi aut fraude, fit injuria.* 3. *Sidẽra circos suos conficiunt maximã celeritatẽ.* 4. *Sapiens aequo animo fert injurias.* 5. *Vitellius cum multo dedẽcore imperãvit.* 6. *Aemilius Paulus Romanũ cum ingenti pompa rediit in nave Persõ, quae inusitatẽ magnitudinis fuisse dicitur.* 7. *Decimus Junius Brutus de Gal-*

laecis et Lusitānis triumphāvit magnā gloriā. 8. Pausanias, Lacedaemoniorum duce, more Persarum luxuriose epulabatur, superbe respondebat, crudeliter imperabat. 9. Nihil agite cum temeritate et imprudentia. 10. Beate vivere nihil aliud est nisi honeste, id est, cum virtute vivere. 11. Quid est aliud gigantum modo bellare cum diis, nisi faturae repugnare? 12. Rem publicam more nostro tuebimur, n
quamquam admōdum sumus defatigati.

1. Kaligula je divjal proti vsem z neizrečeno lakomnostjo, samovóljnostjo (in) okrutnostjo. 2. Markus Antónius je s provincijsami ravnal z veliko dobróstjo in umérjenostjo. 3. Truplo Domitiánovo je bilo z velikim sramočenjsem po grobárjih (iz mesta) iznešeno ter po prostáški v zemljo spravljeno. 4. Mladi Hánibal je bil z vrlo velikim kričem vséh za vojskovóda izvóljen. 5. Mitrídátes je nepremágane popréd Seythijáne z veliko sréčo (= sréčnostjo) podjárnil. 6. Sulla je z zelo velikim trudom Athéne osvóvil. 7. Philip-pus králj Macedónski, preobládal je Grke na dvóstrók način, s silo in zvijáčo. 8. Z boljó in gnjévom (nevóljo) zapústil je Hánibal Itálijo, ktero je bil mislil vso premágati. 9. Govorniki se slúšajo z résnostjo, (a) pésniki z veséljem (= s slastjo). 10. Ne pítam, jeli ste mi (= moji) neprijátelji po pravici ali krivíci. h
no

Ablativ ločenja [Sl. II. §. 69.], *separationis*

od česa? česa? (wovon?) odvrátati, vzdržati, odgnáti, osvobojati idr. a

115.

1. Quemcunque mortalium arcere tecto nefas habebatur apud veteres Germanos. 2. Camillus gentem Gallicam non contentus moenibus expulisse sic est persecutus, ut nulla postea Senonum vestigia superessent. 3. Hannibal Alpes, qui transitu prohibere eum conabantur, concidit, loca patefecit, itinera munit, copias traduxit et in Italiam pervenit. 4. Animus vivet post mortem, quum omnino corpore excesserit. 5. Julius Proculus affirmavit Romanum praecipere, ut seditionibus Romani abstinerent. 6. Timotheus, Cimōnis filius, Olynthios et Byzantios bello subegit, Samum cepit, Cyzicum obsidione liberavit. 7. Tenēros animos aliēna opprobria saepe absterrent vitiiis. 8. Non opibus mentes hominum curaeque levantur. 9. Thrasybulus patriam a trīginta tyrannis liberavit. 10. Quum sumus necessarius negotiis curisque vacui, tum avēmus aliquid vidēre, audire, addicere. e
11. Robustus animus et excelsus omni est liber curā et angore, cum et mortem contemnit, et ad dolores paratus est. 12. Quintum Curium censores senātu probri gratia moverant.

1. Filósofa Anakságoro so Athénci brezbožnosti obdólžili in iz mésta izgnáli. 2. Antónius za sovráznika domovine proglašēn,

bil se je iz Italije umaknil. 3. Rimljani so zahtevali od Antiocha, da naj se vzdrži gospódstva nad (*gen.*) Aegyptom. 4. Starešinstvo je naložilo Flaminínu, da naj bi Grško osvobodil od Nábida. 5. Nijeden dél življenja, niti v javnih poslih (rečéh) niti v domácih (privátnih), ne more biti brez (= prost) dolžnosti. 6. Sréčni ljudjé so vséh strasti (zmešnjáv duše) prosti. 7. Abydjáni so se tako trdokórno borili, da je Philippus po razkáčenosti njihovi prestrašén, od borbe odnéhal (vzdržal se). 8. Hispanija, ki popréj nikóli ní prosta bila velíkih vojská (bojev), ostala (= bila) je pod podvójvodama *Q.* Antistijem in *P.* Sílijem tudi razbójev (ropárstev) prósta.

116.

O Aleksandru in ujétih kraljícáh.

V bitvi pri Issu so med inimi tudi mater in soprógo in dvé hčéri Daríjevi ujéli (*pass.*). Aleksander ko je bil slišal, da so oné hudó pobíte, in Daríja kot (*tamquam*) mrtvega oplakújejo, poslál je Leonnáta, da (= ki naj) bi jih potolážil ter jim oznánil, da Daríus živí. Drugi dán (*abl.*) bilo jim je jávljeno, da Aleksander sam (k njim) gre (= prihaja), in malo potem stópi s Hephæstiónom v šator njihov. Kér (ko) je bil tá (*is*) v rásti (držanju živóta) Aleksandra prekósil, míslile so kraljíce, da je óni kralj, ter. so ga spoštóvale (*venerári*) po svoji domáči (= očetovski) šégi. Potlej, ko so bili Sisygambo, mater Daríjevo, zmote spóménili (*pass.*), vrgla se je pred Aleksandrom na koléna (Aleksandru pred noge), izgovarjáje se (na) svòjo nevédnost (neznánje). Kralj je pa rékel, prijázno jo z roko vzdígáje; „Nisi se zmotíla, mati, zakáj i óv (ta) je Aleksander.“

Ablativ qualitātis (kákovosti); v slov. genitiv.

(Gl. genitiv *qualitatis* pag. 62). [Sl. II. §. 66.]

117.

1. *L. Catilina, nobili genere natus, fuit magnā vi et animi et corpōris, sed ingenio malo pravōque.* 2. *Iphicrātes fuit et animo magno et corpore imperatoriāque formā, ut ipso aspectu curvis iniceret admirationem sui.* 3. *Omnes apud antiquos habebantur et dicebantur tyranni, qui potestate erant perpetuā in ea civitate, quae antea libera fuit.* 4. *Insula est Melita, in qua est eodem nomine oppidum.* 5. *Caesar fuisse traditur excelsā staturā, colore candido, nigris oculis, valetudine prosperā.* 6. *Vetēres Germani immāni magnitudīne corpōrum et incredibīli fortitudīne fuerunt.*

1. Kato je bil v vséh rečéh posebne previdnosti in marnosti.
2. Alcibiades je bil tólike bistrósti, da ga niso mógli goljufáti (*pass.*).
3. Bogú ní neznáno, kakih míslí (= ktére vólje) da je vsákdo izmed nas.
4. Na Siciliji je bila špilja (jáma) neskončno globòka (brezkončne globokosti).
5. Agesilaus je bil nizke postáve (= vzrásta) in nevidnega (májhenega) živòta.
6. Epaminondas bil je tólike nesamopridnosti in pošènosti (brezmádežnosti), da po (*post*) jako mnogih vojskah (bojih), s kterimi je bil móč Thébško (= Thebijánov) neverjétno vzvíšal, nič ní imèl med (= v) pohíšjem, razun bakrénega kòtla in ráznja.

118.

O prstanu Gygovem.

Gyges, regius pastor, quum terra discessisset magnis imbris, in illum hiatum descendit ac cumque equum animadvertit, cujus in lateribus fores erant. Has quum aperuisset, vidit corpus magnitudine inusitatā anulumque aureum in digito, quem, ut detraxit, ipse induit. Tum in concilium pastorum se recēpit. Ibi quum palam ejus anuli ad palmam convertērat, a nullo videbatur, ipse autem omnia videbat; idem rursus videbatur, quum in locum suum anulum invertērat.

Ablativ *mensūrae* (mére). [Sl. II. §. 72.],

pri komparatívu koliko? = za koliko? (o času) koliko pred tem?
koliko po tem = za koliko préj? za koliko pozněj?

119.

1. *Darū in Babylonia exercitus dimidiō major erat quum in Cilicia fuērat.* 2. *Pompējus biennio major fuit natu quam Cicēro.* 3. *Multo pauciōres oratōres quam poētae beni reperuntur.* 4. *Atheniensium res gestae satis amplae magnificaeque fuēre; verum aliquanto minōres tamen quam famā feruntur.* 5. *Quo quis versutior et calidior est, hoc inuisior et suspectior.* 6. *Cethūm actate consecutus est Cato, qui annis novem post eum consul fuit.* 7. *Themistocles fecit idem, quod viginti annis ante apud Romanos fecerat Coriolanus.* 8. *Corpus Alexandri a Ptolemaco Memphim et inde paucis post annis Alexandriam translatum est.* 9. *Roma condita est post Trojae excidium anno trecentesimo nonagesimo quarto.*

1. Turni na ozídjú Babylónskem bili so po desét črévljev viši nego zidóvi. 2. Dokázano je, da je solnce velíkrat (= za mnogo délov) véče nego zemlja. 3. Rhén réka je blizo za polovíco véča nego Laba. 4. Cim dalji so prijáteljev naših lísti, tém ugódníši so nam. 5. Mnogo téže je, nadvládati samega sebe, nego sovráznika.

6. Níkdor ne dvojí, da so déla dušna (= duše) veliko véča, nego telésna (= telésa). 7. Pésnik Homér je veliko lét prej žível nego Píndarus. 8. Karthágina se je za 82 lét préj utemeljila nego Rim. 9. Vòjska (boj) s Philippom se je malo mésecev po miru s Karthaginci sklenjenem započéla.

120.

O Suébih.

Sueborum gens, inquit Caesar, est longe maxima et bellicosissima Germanorum omnium. Hi centum pagos habere dicuntur, ex quibus quotannis singula milia armatorum belli causā ex finibus educunt. Reliqui, qui domi manserunt, se atque illos alunt. Hi rursus invicem anno post in armis sunt; illi domi remanent. Sic neque agricultura, nec ratio atque usus belli intermittitur. Sed privati ac separati agri apud eos nihil est, neque longius anno remanere in uno loco licet. Neque multum frumento, sed maximam partem lacte atque pecore vivunt, multumque sunt in venationibus. Quae res et cibi genere et quotidianā exercitacione et libertate vitae et vires alit et immāni corporum magnitudine homines efficit.

Perfecta in supina II. konjugacije.

121.

1. Quinto quōque anno tota Sicilia censa est. 2. Romulus triginta septem annos imperium tenuisse dicitur. 3. Aquae admixtum esse calorem ipse liquor aquae declarat. 4. Philosophia jacuit apud Romanos usque ad Ciceronis aetatem, nec ullum habuit lumen litterarum latinarum. 5. Placitum tibi esse librum meum suspicabar; tam valde placuisse, quam scribis, valde gaudeo. 6. Initium civilis belli saepe deflevi. 7. Jupiter optimus maximus saepe ventis vehementioribus aut immoderatis tempestatibus aut nimio calore aut intolerabili frigore hominibus nocuit, urbes delavit, fruges perdidit. 8. Adventus L. Nasidii summā spe et voluntate civitatem Massiliensem compleverat. 9. Tiberius aedes sacras vetustate aut vi abolitas Libero dedicavit et Cereri. 10. Porsennam incredibilis Romanorum audacia adeo terruit, ut haud ultra Romam expugnare tentaret.

1. Kato je bil tega mnénja, da se imá Karthágina razvaliti. 2. Sestra Horatijeva bila je vójni plašč, ki ga je brát njén triumfujóč nòsil, sama setkála (= sprédla). 3. Tri písmá sem prejél, ktera sem s svojimi solzámi skorej izbrisal. 4. Kóliko da je mésto v (in) Karthágini razdjáno bilo, móre se s trájanjem (trpéžem)

ognja (*plur.*) potrditi (= verjétno storiti). Kájti za (*acc.*) sédem-najst dni brez pretrga (= nepretrganih) kómej so požár ugásiti (*pass.*) zamógli. 5. Bog je svét z vsém dobrim napólnil, nič zléga ní priméšal. 6. Kremóna je vzrástla (*adolescere*) in razevetla se po broju naselnikov. 7. O da bi vás bila védno krepóst (= poštnje) sama od neprávde odvrácala. 8. Mnoga svetišča starih bogóv uničil je (*pass.*) ali čas (= stárost), ali káka (= neka) druga sila.

122.

Na dalje.

1. *Dio magnas divitias, quas a patre accepērat, muneribus Dionysii tyranni auxit.* 2. *Ludis*¹⁾, quos consecrāto Caesāri heres Augustus dedit, stella crināta per septem dies continuos fulsit. 3. *Decimae legiōni Caesar et indulserat praecipue et propter virtutem confidebat maxime.* 4. *Caput arsisse Servio Tullio dormienti historia prodidit.* 5. *Alexandrum mortuum omnes barbarae gentes, quas paullo ante dñicērat, non ut hostem, sed ut parentem luxerunt.* 6. *Carthaginienſes Regūlum vehementissime torsērunt tortumque necaverunt, quod Romanis suasērat, ne captivi permutarentur.* 7. *Quotiens jam ūs, qui aliis necem paraverant, sica de manibus extorta est?* 8. *Marcum Crassum semel ait Lucilius in vita risisse.* 9. *Stoici animos nostros diu mānsūros ajunt, semper negant.* 10. *Numīdae caput Hiempsālis, ut jussi erant, ad Jugurtham refērunt.* 11. *Si timidus essem, tamen ista tua epistola, Brute mi, omnem mihi metum abstersisset.* 12. *Pastōres lac, quod horis diurnis mulsērunt, nocte premunt.*

1. Po (= skozi) ktérih možéh in s ktérimi srédstvi da se je držáva (= cesárstvo) Rimska véčala, (to) je zadosti znano. 2. Čim bōlj se bóli udáš² (*indulgēre*), tem neprenesljíviša bóde. 3. Uvérjen sem, da bóde človeški dúh na véke trájal (= ostál). 4. Ocean zdí se da je kómaj tóliko rečí takó hitro pogólnil (= posrēbal), — velí Cícero — kólikor (jih je) Antónius. 5. 1 léta (*abl.*), kterege se je Mithridátes rodíl, i léta, ktérega je jel kraljevati, lesketála se je (zvézda) repáča sédemdeset dní tako, da se je celo nebó zgoréti zdélo. 6. Miltiada so Lemnjáni, ko je njihovo podájo zahtéval, zasmehováli (*pass.*). 7. Gospé (*matrōna*) Rimske so néki (= bajò) za (*acc.*) Junijem Brutom (jedno) léto kot (*ut*) za otcem žalovále. 8. Zópyrja so drugi zasmehováli (*pass.*), ka (ker) je napáke na (*in*) Sókratu grájal, kterih ta imèl ní. 9. Búdnost Cicerónova je izvíla (*pass.*) Katilíni iz rôk mēč, s kterim je híl vsém dobromíselnim (mēščanom) smrt (= klánje) pripravíl.

¹ za ali ob času igre. ² Glej vaj. 33. 1).

Na dalje.

1. Invidium mordet semperque momordit alterius fortuna. 2. Si quis, quod spondit, id non facit, jure perfidiae condemnatur. 3. Ovidius avos intonsos vocat, quia capillum non tondēbant. 4. Cantum est legibus, ut mortui post tertium diem sepelirentur. 5. Laudi et dignitati Cicerōnis Atticus semper favit. 6. Agamemnon cum devovisset Dianae, quod in suo regno pulcherrimum natum esset illo anno, immolavit Iphigeniam; nihil enim eo anno natum erat pulchrius. 7. Ex anatū ovīs, quae gallina fovit, pulli oriuntur, quos gallina tamquam mater alit. 8. Fugit visos agna novella hypos. 9. Curio Daciā tenuis venit, sed tēbras saltuum expavit. 10. Multa a Laelio et in senātu et in foro vel provisā prudenter, vel acūte responsa sunt. 11. Cur in hominū sceleribus maximis convivisti? 12. Duo fuere maximī unionēs per omne aevum; utrumque possedit Cleopātra. 13. Diogenēs ad prodigum quendam, qui in deversorio oleas* comedebat: Si sic prandisses, inquit, non ita coenāres.

1. Tirānu Dionysiju, pripovedújejo, da so hčeri lasé strigle. 2. Dúh mladega Philippa bil je obétal (spondere) slavnega (= velikega) možá. 3. O ko bi se bíli (ví) véndar zmirom družbe zlih ljudí varováli! 4. Brútus in Kassius, morivea J. Caesarja, napravila (pass.) sta silno velíko vojskó (bój). 5. Kvikáče (kokóši) z velíko skrbnostjo várujejo písčeta od njih (= sebe) izvaljene in gréte. 6. Zapovedniki Rimski često so v velíkih nevarnostih bogóvom temple obljubili (pass.; vovēre) in posvétih (pass.). 7. Právednost (vestnóst) cénijo (ljubijo) ljudjé celó pri (= v) ónih, ktérih niso nikdar vídeli. 8. Pésnik Horatius pripoveduje, da so Q. Arrija sinóvi, nasládnemu življenju udáni, velíkrat slavce rúčali (zájuterkovali). 9. Rimljani so mésto Véje desét lét obsédali. 10. To, kar sedāj ti posedúješ, pred tebój so ini (drugi) posedovali.

* Kájti olíve so lé bolj siromáki jédli.

O Philippu, králju Macedónskem.

Philippus, Macedonum rex, cum moneretur a quibusdam, ut Pythiam quandam caveret, fortem militem, sed regi alienatum, quod tres filios aegre aleret, neque a rege adjuvaretur, dixisse fertur: „Quid? si partem corporis habērem aegram, abscinderem potius, quam curārem?“ Deinde Pythiam ad se vocari jussit et, cum rei domesticae difficultatem audivisset, pecuniā eum instravit. Postea nullum militem rex habuit fidiōrem quam Pythiam.

125.

O Phociónu.

Phocion Atheniensis nunquam dicitur coram aliis aut risisse aut flevisse. Multum ejus consilium apud Athenienses valēbat. Itaque quum Alexander, rex Macedōnum, trirēmes aliquando ab Atheniensibus postulāret, ille a populo jussus suam de hac re sententiam dicere: „Ego,“ inquit, „et suāsi vobis antea et suadeo etiam nunc, ut aut ipsi armis potentiam obtineātis aut in amicitia maneātis potentium.“

Accusativus cum infinitivo

pri glagolih jubeo in veto.

Caesar je zapovédal vojákom tabor utrditi (= je zapovédal, da naj vojáki tabor utrdijo), *Caesar jussit milites castra munire*; Caesar je zapovédal, da naj se tabor utrdi = je dal — liess — tabor utrditi), *Caesar jussit castra muniri.*

tabor utrditi (= zapovédal,

126.

Caesar T. Labiēnum cum duabus legionibus summum jugum montis ascendere jussit. 2. Quum expugnasset Alexander Thebas vetuit milites Pindāri domum violare. 3. Mithridātes omnes cives Romanos, qui essent in Asia, interfici jussit. 4. Carmina Vergiliū Augustus cremāri vetuit. 5. Antigōnus vetuit ad Eumenem quemquam admitti et quotidiānum victum amovēri jussit. 6. Haeduurum leges duos ex una familia magistrātus creāri vetābant. 7. Caesar milites a lacu Lemanno ad montem Juram murum perducere jussit. 8. Cicēro Catilinam ex urbe egrēdi jussit. 9. Lacaena quaedam, quum duos filios in proclium misisset comperissetque eorum alterum in statione sua cecidisse: „Sepelīte hunc“, inquit, „et fratrem jubete in ejus locum succedere.“

1. Um nam zabranjuje podlágati se (= pokornim biti) strástim (= željam). 2. Caesar je zapovédal vojákom móst črez (*in c. abl.*) Rhén narediti. 3. Aleksander Vélíki se je dal klicati (zvátí) kralja vséh dežel. 4. Caesar je prepovédal vojákom tábor zapustiti. 5. Caesar je nalóžil praetorju Kuriónu, ko Sicilijo ósvojí (*conj. prop. plusqu.*), nemúdoma v Afriko vojskó prevēsti. 6. Zakon je pri Rimljanih prepovedoval mrtevece v (= znótraj) méstu pokápati. 7. Manlius Torkvátus dal je sinu (*acc.*), ker se je bil proti povēlju s sovražnikom boril, glavo odsékati (= s sekíro usmrítiti). 8. Scipio Afričan staréjši dal je kip (podobo) pésnika Ennija, ki je bil (junáška) déla Scipiónov v pémih poslávil, na (*in c. abl.*) grób pleména Kornélijevega postaviti.

O neusmiljenosti Védija Polijóna. e

Quum aliquando apud Vedium Polliónem coenaret Augustus, fregérat unus ex servis vas crystallinum. Rapi eum ad mortem Vedius iussit et obijci muraenis, quas ingentes in piscina continēbat. Evāsit e manibus puer et confūgit ad Caesāris pedes nihilque aliud petiuit, quam ut aliter periret, ne esca piscium fieret. Motus est uovitate crudelitātis, Caesar et illum quidem mitti, crystallina autem omnia coram se frangi iussit complerique piscinam.

Perfecta in supina III. konjugacije.

1. Sero resistimus ei, quem per annos decem aluimus contra nos. 2. Ipse Hector toto corpore tremuit, quum Ajax multā cum hilaritate progredere, ut depugnaret cum illo. 3. Scipio in pugna ad Ticinum in manus hostium venisset, nisi patrem praetextatus admōdum filius protezisset et ab ipsa morte rapuisset. 4. Vetēres philosophi de omnibus rebus in contrarias partes disseruisse traduntur. Putābant enim ita in quāque re veri simile posse inveniri. 5. Graecis litteris Romanorum rudes ferocesque animi exculti sunt. 6. Quum Catilina in senatu Cicerōnem obijurgare inciperet, omnes obstrepuerunt eumque hostem atque parricidam vocarunt. 7. Tegumenta corporis vel texta sunt vel suta. 8. Socrates suprēmo vitae die multa de animorum immortalitate disseruit. 9. Bello Punico primo a Lutatio Catulo finis est impositus. 10. Exercitus is, cui praepositus est sapiens et callidus imperator, omnibus partibus commodius regitur quam is, qui stultitia et temeritate alicujus administratur. 11. Nunquam immodica durarunt, nisi illa moderatrix ratio compescuit. 12. Quis terram populari potest, quae cum genuit et aluit? 13. Terrae motibus multae jam urbes corruerunt. 14. Post proelium apud Mutinam Octavianus odium suum in Caesaris percussores non diutius occuluit. 15. Petrejus a militibus postulavit, ut iurarent omnes se exercitum ducesque non deserturos neque prodituros.

1. Dejotarus, kralj Galatijski, bil je pred porazom (pobitjem) Pompēja vzdrževal veliko vojsko. 2. Kteri tudi srednji borec je kdaj vzdihal? kteri je kdaj lice promenil? 3. Vsem živálim je od (abl.) narave ljubézen (do) sebe (samih) vsajena. 4. Arrius je mrmlal, ka (da) se mu (sui) je kónsulstvo vzelo (iztrgalo conj.). 5. Ko je bil Vespasián Britannijo zópet predóbil (recuperare), umánilo se je úpanje sovražnikov. 6. Persijanci so Athéne, ko v tem mestu

nič (= nijednih) braniteljev našli niso bili, oplénili (razgrábili) in užgáli. 7. Kroesus je bil za (= o) kònec (izíd) vojske, którò je namérjal vojskováti, proročíšče vprašal. 8. Aleksander Vélíki bil je naj dragocéniše halje Pérsovskih králjev oblékel. 9. Súm je velikrat tiráne na okrútnost spodbódel (= naóstril). 10. Athénci so Sókrata brezbožnosti okrivili. 11. Vojaki, ki so bili boj (= bojni red) zapústili, bili so s smrtjo kážnjeni. 12. Kakor (je) krmívcu sréčna (povoljna) vòžnja, zdravníku zdrávje (bolníka), povélníku zmaga, tako je vladavcu držáve sréčno življenje državljánov za cilj in konec postávljeno.

129.

1. *Pecora finxit Deus prona et ventri oboedientia.* 2. *Midae dormienti, quum puer esset, formicae in os tritici grana congesserunt. Divitissimum fore praedictum est, quod evenit.* 3. *Lacedaemonii iurejurando a Lycurgo adstricti erant, ne quid de legibus suis mutarent.* 4. *Cato in oratione sua objecit ut probrum M. Fulvio Nobiliori, quod is in provinciam poetas duxisset; duxerat autem consul ille in Aetoliam, ut scimus, Ennium.* 5. *Gaudium multos pellexit, ut aperirent, quae melius tecta fuissent.* 6. *Aemilius Paullus tantum pecuniae in aetarium invecit, ut unus imperatoris praeda finem adtulere tributorum.* 7. *M. Cato tanta vi animi atque ingenii invectus est in conjurationem, ut omnes fere senatores in ejus sententiam discederent.* 8. *Caesar hostem ex paludibus silvisque elicit et cum eo conflixit.* 9. *Protagorae philosophi libri in concione Atheniensium combusti sunt.* 10. *Philippides, comoediarum scriptor, quum in poetarum certamine praeter spem vicisset et illam victoriam impense gauderet, eo ipso gaudio repente extinctus est.*

1. Sliko Hélenino naslíkal je (*pass.*) Zeuksis Herakléjan. 2. Po (*post*) porázu (= nesréči) Kannskem je národ Rímski še le (*primum*) Marcellová bitva pri Noli ohrábrila (= vzdignilá; *pass.*) 3. V zunanji podóbi (= vidu) človeškega obráza izrazil je Bóg globòko skrit (*penitus recondere*) značaj. 4. V bitvi z (*gen.*) Nervijani niso bili vojáki Rímski zarad náglega (nenádanega) napáda sovrázníkov niti štítnic (prevlák) s štítov snéli. 5. Držávo je Katilína zaničevál (*pass.*) 6. Athénci so bukve Protágorove, v kterih je tajíl (nikal), da so bogovi, (v) (národni) skúpsšcini spalili. 7. Truplo ubitega Héktorja privézal je (*pass.*) Achill za vóz ter okóli ozídja Trojskega (= Troje) vlékel (*pass.*) 8. Chabrias je ráji (*malle c. inf.*) pogínil, nego (da bi) zapústil (*inf.*) ládjo, na kteri se je bil vózil. 9. Sovrázníki, iz moévúrjev in gozdóv izvábljeni, udárilí so se (bitvo započéli).

O Merkuriju.

Merkúrius, sin Jova in Máje, pravijo, da je bil iznajdnik jezika (govorjenja) in govornosti ter da je s tem naj starejše ljudi od siróvega in divjega življenja (načina življenja) k blažim nrávim privédel (pripèljal.) Zavoljo blagoréčja in previdnosti je bil sèl (glasník) bogovom (*gen.*), soséбно Jovu. Držali so (*pass.*) ga tudi za iznajdnika lire in muzike, in vódil je duše mrtvih v podzémelje (=k spodnjim). Obrazili sò (*pass.*) ga kot lépega mladénica, (v) roki pálico (*caduceus*) z dvéma zmijama ovíto držéčega, zláte kriláte érvélje in krilat popótni klobúk nosečega (*gestäre*).

1. *Placet oratio, quae est conspersa quasi verbórum sententiárumque floribus.* 2. *Virtutes ita copulatæ connectæque sunt, ut alia ab alia separári nequeat.* 3. *Plato duas partes animæ, iram et cupiditátem locis¹ discússit: iram in pectóre, cupiditátem subter præcordia locávit.* 4. *Qui semel a veritáte deflexit, ei postea, etiam si verum dicat, fides haberi non solet.* 5. *Quis honestá in familia institútus et educátus ingenue non ipsá turpitudine, etiam si eum læsúra non sit, offenditur?* 6. *Omnis civitas Helvetia in quatuor pagos divisa erat.* 7. *Epicúri de vita beatá sententia ab omnibus acutioribus philosophis explósa est.* 8. *Si animus e corpóre evasérít tum diu vivet et vigébit.* 9. *Mors est migratio in eas oras, quas incólunt, qui e vita discesserunt.* 10. *Non ita leves atque inconsideráti sumus, ut si mures corrosérint aliquid, monstrum putemus.* 11. *Sera gratulatio reprehendi non solet, præsertim si nullá negligentia prætermissa est.* 12. *Livius narrat initio belli Marsici et decorum simulátra sudavisse et sanguinem fluxisse et discessisse coelum et ex oculo auditas esse voces a muribus esse derósos.* 13. *Omnia, quae nunc artibus conclusa sunt, quondam dispersa et dissipáta fuerunt.* 14. *Fruementum demessum rustici in horrea congerunt.* 15. *Socrátes colápho percussus nihil amplius traditur dixisse quam: molestum esse, quod nescirent homines, quando cum galea prodire debérent.*

¹ po —, glede na —.

1. C. Duillius je v pomorski bitvi pri Mylah dél brodovja Poenskega potópil. 2. Pri Aegos (= Kozji) reki je razstrésene po (= v) poljih Athénce Lysander brez trúda preóbladal (*pass.*). 3. Jánov hrám je bil po (*post*) krajjevánju Númovem dvákrat zaprt. 4. V káko (= ktéro) žalost in nevíljo (nadlégo) da smo porínjeni (pahnjeni) morémo kómaj povédati. 8. Vsa Gallija bila je razdeljena v trí dele; v jednom so stanovali Belgijáni, v drugem

Akvitanci, (a) v tretjem Celtje. 6. Stari Rimljani bili so takó praznovérni, da, ako so kaj miši zglodále (*pass.*; *conj. plusq.*), držálisho to zdajci za napóved (bodóčnosti). 7 Ako te kdó neprevídoma uvrédi (razžali),² nikári se nánj (*dat.*) srditi. 8. Nero od starešinstva za sovražnika domovíne razglašen, sam se je obódel z bodáloj (kratkim mečem). 9. Kdór se ni nič pregréšil, ne bojí se kázni. 10. Zgodovina učí, da so mnógi možjé sami po sebi (= po sebi samih) velki postáli (*evadère*). 11. Cicero, bojèč se hudodélskih naklépov Klodija, národnega tribúna, umaknil se je iz Italije. 12. Slišáli smo, da se je Kalábrija velikrat od (*abl.*) potrésa majála (= strésla). 13. V bitki pri jézeru Regillskem obljúbil je (*promittere*) Postumius, zapovednik Rimski, Kástorju in Pollúku tempel. 14. Jururtho so Rimljani po (*post*) dolgotrajni vojski zmágali (*pass.*) in v podzémeljsko temnéco vrgli (= porinili; *pass.*).

¹ po *c. l.* ali gledé na —. ² glej: vaj. 33. 1).

132.

O sedmérici modrijánov.

*Fiscatóres in Milesia regione verricúlo auream mensam Delphicam*¹ *extraxerunt, de qua orta controversia est. Itaque propter novitatem rei et magnitudinem pecuniae*² *causa ad universum ejus civitatis populum defertur. Placuit Apollinem Delphicum consuli, cuiusnam adjudicari mensa deberet. Deus respondit illi esse dandam qui sapientiam ceteros praestaret. Tum Milesium consensu Thalēti mensam dederunt. Ille cessit eam Bianti, Bias Pittáco, is protēnus alii, deincepsque per omnium septem sapientium orbem postrēmo ad Solōnem pervēnit, qui et titulum amplissimae sapientiae et praemium ad ipsum Apollinem transtulit.* Kleobulos, Periander, Chilon

¹ Nékaka miza za čaše. Take mize so se poséбно kot daróvi Apollonu v Delphe poklánjale. — ² t. j. céne ali vrédnosti.

133.

Na dalje.

1. *Legio decima per tribunos militum Caesari gratias egit, quod de se optimum iudicium fecisset.* 2. *Hasdrubal ad eum navium numerum, quem a fratre instructum paratumque acceperat, decem adjecit.* 3. *Platoni, sapientiae antistiti, Dionysius tyrannus vitatam navem misit obviam, ipse quadrigis albis in litore excepit.* 4. *Cato ille Censorius Celtiberos, id est robur Hispaniae, aliquot proebis frēgit.* 5. *Scipio Africānus, non contentus Pōenos expulisse, Hispaniam Romānis fecit stipendiariam, omnem citra ultrāque Iberum*

subjēcit imperio, primusque Romanorum ducum victor ad Gades et Oceāni ora pervēnit. 6. Agesilāum, cum decessisset, amīci, quod mel non habēbant, cerā circumfuderunt atque ita domum retulerunt. 7. Caesar Mosellam navāli ponte transgreditur ipsumque Rhenum, et Hercyniis hostes quaerit in silvis: sed in saltus et palūdes omnes diffugerant. 8. Carthaginienses, quum Romani portum eorum obsiderent, ab aliā urbis parte alterum portum foderunt. 9. Unus ducum Moesorum ante aciem; „Qui vos“, inquit, „estis?“ Responsum: „Romanigentium domini.“ Et illi: „Ita“, inquiunt, „fiet, si nos vicēritis.“ 10. Caput devicti et capti ad Carras Crassi recisum cum dextrā manu et ad regem Orōdem reportatum, aurumque liquidum in rictum oris infusum est. 11. Mummius sub ipsis Isthmi faucibus ducis Diaei exercitum fudit geminosque portus sanguine infecit. 12. Mettium Fufetium, Albanōrum ducem, cum foedus cum Romanis factum rupisset, Tullus Hostilius religari inter duos currus et pernicibus equis distrahi jussit.

1. Prijatelji (zaúpniki) in osvobojēnci Súllovi bili so za (*abl.*) malo céno imánja (kmetije) proskribovanih državljánov pokupili. 2. Nikdar ni Pompėjus védoma (= vedoč) pogódeb zanemáril (*pass.*), povrédil (*pass.*), prelōmil (*rumpere; pass.*). 3. Lusitánec Viriáthus je vse poskúse (svojih) protivnikov s svojo prekánjenostjo skrhal (uničil; *infringere*). 4. Cesar Trajanus je Hadriána za svojega naslednika izvōdil. 5. Avérnec Vereingetoriks je bajō mnogim tudi zavoljo manjih (*levis, e*) pregréškov ušesa odrézal, ali oči iztaknil ter jih (potem) domú nazáj poslal. 6. Vojsko (boj) s Phárnakom zvršil je tako hitro Caesar, da je starešinstvu (= k star.) pisal: „Prišel sem, videl, zmágal.“ 7. Thášane, ki so se na svoje blagostanje zanášali, pobil (= skršil; *pass.*) je Cimonov prihod. 8. Za (*abl.*) trétjega konsulovanja Tita Mánlija bili so Latini pri Vēseri potólčeni (*fundēre*) in v bég zapojēni. 9. Attallus, králj Pérgamski (= Pergamljanov), sin kralja Eumena, zapustil je to-le oporoko: „Narod Rimski naj bo dédič mojih dober (poséstev).“ 10. Kato Utičan je néki (= bajō) malo (*paullo*) pred svojim samomorstvom knjigo Platónovo o brezsmrtnosti dúše čital.

1. Micipsa sperans Jugurtham sacvitiā hostium facile occasurum, praefecit eum Numidis, quos in Hispaniam mittebat. 2. Philonides, cursor Alexandri Magni, uno die mille ducenta stadia currit. 3. Epaminondas fidibus praeclāre cecinisse dicitur. 4. Ingenuas didicisse fideliter artes emollit mores, nec sinit esse feros. 5. Quotiens non modo ductōres nostri, sed universi etiam exercitus ad non dubiam mortem concurrerunt! 6. Romani cum Carthaginiensi-

bus foedus pepigērunt, ut eosdem hostes et amīcos habērent. 7. Lavinia, Latini regis filia, ante Aeneae adventum Turno, Rutulorum regi, pacta erat. 8. Lacedaemonii Lysandrum ephōrum expulerunt, Agim regem, quod nunquam antea apud eos acciderat, necaverunt. 9. In via Fornicāta, quae ad Campum Martium erat, aliquot homines de coelo tacti exanimatique erant. 10. Male parta male dilabuntur. 11. Quum Catilina in rempublicam conjurasset, ex summa lasciviā, quam diuturna quies pepererat, repente omnes tristitia invāsūt. 12. Conclamābant omnes Carthaginienses satis magna supplicia a se pro temeritate unius hominis, Hannibālis, pensa esse. 13. Cleomēnes Lacedaemonius, quum triginta diērum essent cum hoste pactae indutiae, noctu populabātur agros, quod diērum essent pactae, non noctium indutiae. 14. Sol Phaēthonti filio facturum se esse dixit, quidquid optasset.³⁾ Optāvit, ut in currum patris tolleretur. Sublātus est, atque insānus, antequam constitit, ictu fulminis deflagravit.

1. Duhovniki (= predstojniki) Jova Hammóna so Lysandra, ki jih je hotel podkupiti, zelo (*multum*) prevārili (ukānili). 2. Ne déla práv on, ki, kar se je naučil, pozābi (= oduči se). 3. Ko je bil glās póčil (= raznésel se), da je Diónu sila učinjena, stekli (sešli) so se bili mnogi, kterim se ta čin ní dopádel. 4. Cimon je padel v isto mržnjo (zavist), v ktéro so bili njegov otec in ostali prvāki Athénski pádli. 5. Tácitus pripoveduje, da so stāri Némcī Arminija, in ine (druge) junake na (svojih) góstbah opévali. 6. Kakor je Verres v provincijo Sicilijo prišel (*tangere c. acc.*),¹ predal se je vés (= célega) lákomnosti. 7. Athénci so Themístokla, Cimóna, Aristida in (*que*) ine jako slavne možé, kterih vpliva (sile) so se báli (*extimescere*), iz držāve izgnāli. 8. Aleksandru (*acc.*) je bilo žal, ka (*inf.*) je Klita umóril. 9. Slísali smo, da so bili na Kapitólju nektéri ljudje od stréle ubíti (= zneba udárjeni). 10. Ako sem bil kaj neresničnega rékel, zakáj me niste spodbili (opovrgli)? 11. Kónsul Flamínus je za (*gen.*) nepremišljenost naj véco kázen pretrpel. 12. Kdor (si) krivično pridóbi (*parere*)² bogatstva, bóde na zél način izgúbil.

¹ Gl. vaj. 58. — ² Gl. vaj. 33. 1). — ³⁾ V slov. *indic. praes. verbi perfectivi*

O Ksenokratu.

135.

Xenocrates, quum legāti ab Alexandro quinquaginta ei talenta adtulissent, quae erat pecunia temporibus illis maxima, abduxit legatos ad coenam in Academiam; eis adposuit tantum, quod satis esset, sine ullo apparatu. Quum postridie rogarent eum, cui numerāri

jubēret: „Quid? vos hesternā“, inquit, „coenulā non intellexistis me pecuniā non egere?“ Quos quum tristiores vidisset, triginta minas accepit, ne aspernāri regis liberalitatem videretur.

136.

1. Ab Hannibāle, quum Alpes transgrederetur, multa saxa diffusa sunt. 2. Flaminius quum immolāret diis vitulusque jam ictus e manibus sacrificantium sese proripūisset, multos circumstantium cruōre respersit. 3. Qui rebellantium Carthaginiensium fuerit furor, vel hinc intelligi potest, quod in usum novae classis tecta domosque resciderunt: in armorum officinis aurum et argentum pro aere ferroque conflatum est; in tormentorum vincula matrōnae crines suos contulerunt. 4. Scipio Africanus minor, legis agrariae adversarius, repugnantiam suam morte luit. 5. Miltiadi, qui Athēnas totamque Graeciam Persarum dominatione liberarat, talis honos tribūtus est, ut in porticu, quae vocatur Poecile, in decem praetorum numero prima ejus imāgo poneretur. 6. Saguntus, vetus et opulenta Hispaniae urbs, ab Hannibāle dirūta est, quod Punicae perfidiae documentum alterius belli Punici initium fuit. 7. In pugna ad lacum Trasimēnum equus consulis Flamini repente corruit consulemque lapsus super caput effudit. 8. Aliquando Cambyses ad Ammōnem misit exercitum, quem arēna more nivis incidens texit, deinde obruit. 9. Nunquam immodica durarunt, nisi illa moderātrix ratio compescuit. Hoc multarum tibi urbium ostendet eventus, quarum in ipso flore luxuriōsa imperia ceciderunt, et quidquid virtute partum erat, intemperantiā corruit.

1. Hannibal je bājò, da bi (se) prēhod čez Planine slahkótíl, veliko pečín razbil. 2. Govéda, ovee in svinje imájo prekláne párkľje. 3. Móst čez (gen.) Rhódan je Caesar podrl (pass.), da nebi mógli Helvétje čez (acc.) réko priti (trajicēre). 4. Aleksander premagávec Asije, býl je najdragocēnišo oprávo (plur.) Persovskih kráľjev oblékel. 5. Nesrámná djánja cesárja Neróna je večina¹ Rimľjanov odurjávala (= opljevála). 6. Athēnci so Miltiádu, ki je bil deseterostróko števílo Persijancev nadvládal, največe časti skazali. 7. Bóde li vam se tó dopadlo, kar so srca vséh zaničevála in zavrgla (= opljevála)? 8. Rimľjani so Albo Longo, od koder so bili prišli (oriri), do tál razrúšili (dirúere). 9. Po bogástvu, ki se je bilo od vnánjih narodov (plemén) v Rim stéklo, izgínil je (razvézal se je) stráh in red, ter ostróst nrávov (obnášanja). 10. Prijáteljstvo, ki ga ne krepóst, nego korist skléne (= sestavi),² ne bo dólgo (= dolgo časa).

¹ Gl. vaj. 33. 2). — ² Gl. vaj. 33. 1).

137.

Na dalje.

1. Socrátes mihi videtur, id quod constat inter omnes, primus a rebus occultis et ab ipsa natura involutis avocavisse philosophiam et ad vitam communem adduxisse. 2. Apelles aliquando a sutore reprehensus in crepidis pictae imaginis, statim, quod peccatum erat, emendavit. 3. Quo magis virtutis vim animo et cogitatione comprehenderimus, eo magis eam admirabimur. 4. Caesar quum ad Bratuspantium, oppidum Bellocorum, accessisset, pueri mulieresque ex muro passis manibus pacem a Romanis petiverunt. 5. Cicero in juvenili aetate cum librum Xenophontis, qui inscribitur Oeconomicus, e graeco in latinum convertit. 6. Platoni quum in cunis dormienti apes in labellis consedissent, responsum est singulari illum suavitate orationis insignem fore. 7. Romani quum urbem Onusam vi cepissent captamque diripuissent, Carthaginem inde petiverunt ejusque tecta incendunt. 8. Tiberius Gracchus, fragmine subsellii ictus, vitam, quam gloriosissime degere potuerat, immatura morte finivit. 9. Est boni regis officium, quum rem publicam labefactam convulsamque videt, opitulari patriae.

1. Filozofi so mnoge reči, ktére so bile skrite in zapletène (zamótane), razkrili in razjásnili. 2. Govor, ki ga je bil Demóstheneš proti Aeschinu govóril, polatinil (*pass.*) je Cicero. 3. Tá-citus, glasoviti povéstnik Rimski, jako ostró je nrave (obnašanje) (svojih) sodržavljánov grájal (*reprehendere*). 4. Mnoga mésta — piše Cicero bratu svojemu (= k br. sv.) — ki so bila razdejána in skorej zapuščena, po tebi so, (dragi mój) Kvintus, ponovljena (= spet postavljena). 5. Svetónius Tranquillus pripovedúje, da je cesar Nero ne lé očitno pél, ampak tudi cítral. 6. Leséni most (= most na koléh), ktéri je bil čez Tiberó (na Tiberi), zeló hlabro je bránil Horátius Kokles proti Porsénovi vojski. 7. Cesar Augústus, ko je bil Varrov poráz (razbitje) zaslísal, pravijo, da si je lasé iz glave púlil. 8. Slišali smo, da so se Pompéji, glasovito mésto Kampánsko, po potrésu udrli (posédli). 9. Ako te razzálijo (*pass.*),¹ odpústi. 10. Bil je zákon pri Rimljanih, „ki se pri (= v) kráji zasačijo,¹ naj se šibajo.“²

¹ Gl. v 33. 1). — ² lat. II. imperativ.

138.

O Archimédu.

Quum Syracusas Marcellus cepisset, gravissime edixit, ne quis Archimēdi vim faceret. At is, dum oculis in terram defixis formas in pulvere describit, militi Romano, qui praedae causā in domum

irrupērat strictōque gladio, quisnam esset, interrogābat, propter nimium ardōrem studiū nihil respondet, nisi hoc: „Noli turbāre circūlos meos.“ Miles igitur ignōrans, quis esset, interfecit eum.

139.

Na dalje.

1. *Educatio maximam diligentiam desiderat. Facile est enim tenēros animos componere; difficulter reciduntur vitia, quae nobiscum creverunt.* 2. *Praenestinis militibus senatus Romanus duplex stipendium et quinquennālem militiae vacatiōnem decrevit.* 3. *Nihil est in animis mixtum atque concretum aut quod ex terra natum atque fictum esse videatur.* 4. *Oratores abstineant verbis, quae propter vetustatem obsoleverunt.* 5. *Cerēris sacra a Graecis adsēta populus Romanus maximā religione coluit.* 6. *Quid est tam futile quam quidpiam adprobare non cognitum?* 7. *Nunquam mihi veniet in mentem poenitere, quod a me ipse non desciverim.* 8. *Demosthēnes summa voce versus multos in ipso spiritu pronuntiare consuēvit.* 9. *Oppida, quae quodam tempore floruerunt, nunc prostrata ac diruta sunt.* 10. *Tantus fuit ad lacum Trasimēnum ardor armorum, ut motum terrae, qui multarum urbium Italiae magnas partes prostravit, nemo pugnantium senserit.* 11. *Lex est ratio summa, insita in natura, quae jubet ea, quae facienda sunt, prohibetque contraria.* 12. *Laudo ruris amoeni rivos et musco circumlita saxa nemusque.* 13. *Bello Punico secundo dux Carthaginiensium Hannibal Italiae opes maxime adtriverat.* 14. *Ager, qui multos annos quievit, uberiores efferre fruges solet.* 15. *Biennium Poeni et duces Romanos et milites spreverant.* 16. *Bellum ita suscipiatur, ut nihil aliud, nisi pax quaesita videatur.* 17. *Cum Horatius pro Romanorum libertate et imperio dimicaret, fugam capessivit, ut pugnam Curiatorum segregaret.* 18. *Propter socios, nullā ipsi injuriā lacessiti, Romani bellum cum Antiocho gesserunt.*

1. Z veličino národa Rimskega bile so tudi napáke rástle. 2. Po (post) zmagi, nad Antiochom obdržáni, prvič so Rimljani poználi nasládnó življénje Orienta (jútranjih dežel). 3. Govórník naj se vzdržuje zastáranih izrázov. 4. Augur Atus Navius, pravijo, da je zarad ubóžtva v mladosti svinje pasel. 5. Hannibal je, ko so bili poslanci rimski trdnjávico, v ktéri se je držal (se tenēre), z mnogo oroženikov obdáli, strúp vzél (= vžil), ki ga je védnó s seboj nōsil (consuesse c. inf.). 6. Abdérjáni so bajó nékdaj zavoljo velikega množtva žáb in miši domovíno (= dóm) zapustili in ina (druga) prebivališča (= sedíšča) poiskali. 7. Nič ni glasovítise, nego bitka Marathónska, kájtí nikdar ní tako májhena pešéica (vojákov)

tólikih krdél pobíla (*prosterněre*). 8. Kjer se ní posejalo, ondi tudi ni nič (= nijedne) žétve. 9. Čitali smo, da se je Kvinktius Cincinátus od plúga poklical (*accersěre*) in za diktátorja postavil. 10. Znáno je, da so se pri Persijáncih trupla umrlih naj préj z voskom omázala i ondaj shranila (pokopála). 11. Cynik Diógenes prezíral je vse daróve ponújene mu (= sebi) od Aleksandra Vélikega. 12. Parthi so vojsko Rimsko z védnimi napádi dražili (nagajali) in utrújenih od (*abl.*) hóda in bórbe vojákov niso pustili (*siněre*) počiti.

140.

O blagósti (milosrěnosti) Augústovi.

Ad Caesarem Augustum delatum est L. Cinnae insidias ei struere. Cinna ad se accessit, indicium exposuit, adjecit locum, socios, diem, ordinem insidiarum; et quum sua in eum beneficia plurima commemorasset, pro quibus ille infandam caedem paraverat, his verbis desit: „Ego te, Cinna, quum in hostium castris invenissem, servavi patrimoniumque tibi omne concessi. Vitam tibi iterum do, prius hosti, nunc insidiatori ac parricidae. Ex hodierno die inter nos amicitia incipiat; contendamus, utrum ego meliorem fide vitam tibi dederm, an tu debeas.“ Post hoc detulit ei ultro consulatum, amicissimum fidelissimumque habuit. Ex quo tempore nullis amplius insidiis a quoquam petitus est, idque clementiam est consecutus, quod antea severitate frustra quaesiverat.

142.

Ponavljanje (od §. 111—140).

1. Jaz sem bil védno óvega mišljenja, da sem vzbujěno (*parěre*) po vrlíni zavíst držal za slavo, (a) ne za zavíst. 2. Tarkvínius Ošábni bil je prisiljen z ženó in déco iz Rima pobegniti pókler (= ko) je bil 15 lét kraljeval. 3. Aleksander je dal (zapovédal) truplo usmrčenega Daríja po kraljévski šegi zakopati (= v zémľjo spraviti). 4. Dobitnik je prepovédal stare (*hiše*) preóbládaníh sovrázníkov opléniti (razgrabiti). 5. Themístokles ko je bil v Sparto prišel, ukázal je továrišem (v lužbi), da se domú vrnejo. 6. P. Klávdija niso sovrázníki zmágali (*pass.*), nego bogovi, ktérih auspícije je bíl žaničevál. 7. Astrológe (zvezdarje) so česěce cesárji Rimski iz mésta iztrali (*pass.*). 8. Rimljani so tri zeló velike vojske s Poenci vojskóvali (*pass.*). 9. Ribe in ptice v hitrosti prekásajo ostále živáli. 10. Ni lahko nesreče z mirnim srcem prenášati (nositi). 11. Ene Numantijánov je glad (lakota), (a) druge mēč pobrál (*absuměre; pass.*). 12. Konsuli Rimski so flóto, katero

so jim bili Poenci predáli (izróčili), pred očí (v pričo) mésta KartháGINE zapalili. 13. Čete (trume) Tigrána, kralja Arménskega, prècej (pri) prvem popádu Rimljánov obrnile so hrbet (okrenile pléča). 14. Caesar je kot zmagávec vsém nasprótnikom odpústil. 15. Stárim národom bili so lé trijé déli svetá (okolíša zémeljskega) znani.

Accusativus cum infinitivo

ali *ut* za glágoti, ki pomenjajo hotéti, želéti, dopuščati,

Accusativus cum infinitivo

ali *quod* za glágoti: radováti se, veselíti se, čuditi se.

142.

1. *Est mos hominum, ut nolint eundem pluribus rebus excellere.* 2. *Populus Atheniensis maluit Miltiadem innoxium plecti quam se diutius esse in timore.* 3. *Magna obtractio erat inter Antonium et Octavianum, quum se uterque principem orbis terrarum esse cuperet.* 4. *Hadrianus finem imperii esse voluit Euphratem.* 5. *Volo et opto, ut me absentem diligas et defendas.* 6. *Phaethon optavit, ut in currum patris tolleretur.* 7. *Augustus dominum se appellari ne a liberis quidem aut nepotibus suis passus est.* 8. *Illud natura non patitur, ut aliorum spoliis nostras facultates, copias, opes auceamus.* 9. *Patres feriatis quoque diebus non patiuntur liberos esse otiosos.* 10. *Rerum natura non patitur, ut unquam bona bonis nocent.* 11. *Philippus, Macedonum rex, Alexandro, filio suo, prima litterarum elementa tradi ab Aristotele, summo ejus aetatis philosopho, voluit.* 12. *Gaudeo id te mihi scire, quod ego mea sponte feceram.* 13. *Quod scribis te a Caesare quotidie plus diligere, immortaliter gaudeo.* 14. *Salvum te advenire gaudeo.* 15. *Clitum amicum, senem innoxium, a se occisum Alexander dolēbat.* 16. *Galli suos ab se liberos abstractos obsidum nomine dolēbant.* 17. *Dolēbat Cicero, quod in Hortensio non, ut plerique putabant, adversarium aut obtractatorem laudum suarum, sed socium potius et consortem gloriōsi laboris amisērat.* 18. *Veniet tempus, quo posteri nostri mirabuntur tam aperta nos nescire.* 19. *Quum interfuisset concioni Atheniensium Anacharsis, dixit: „Miror, quod apud Graecos verba faciunt sapientes, stulti vero judicant“* 20. *Quod hoc unum agis, ut te meliorem quotidie facias, et probo et gaudeo, nec tantum hortor, ut perseveres, sed etiam rogo.*

1. Aleksander Véliki je hotel, da ga ne samó Jóvovega sina imenujejo (*pass.*), nego tudi (zanj) držijo (*pass.*). 2. Naráva je hotela, da naj so vsákemu* svoji otróci in sorodníki najdraži. 3.

Hóčemo in želimo, da nas nenavzóčne (nepričujóče) cénite (štújete) in zagovárjate. 4. Tega ne dopúščamo, da z ugrábljenim blágom inih svój imétek množíte. 5. Attikus, dokler (= kakor dolgo) je v Grški bil (držal se), ní pustil, da bi mu (*sui*) sóho postavili (*pass.*); nenavzočni ni (tega) mógel braníti (ovréti). 6. Želimo, da družtva zlih vsigdar izbegávate. 7. Hóčem, da vi izgléde vrlosti, skrómnosti (tihosti) (in) pravičnosti védno posnémate. 8. Dragó nam je (= veselimo se), da ste se zdrávi vrnili. 9. Ka (da) se trúдите, da bi bili (= postáli) vsák dan bólji, ne samo odobrávam, temveč se tudi (tega) veselím. 10. Hánibal je žalovál, ko je bil brata, deležnika svójih trúdiv in nevárnosti, izgúbil. 11. Nikdor se nikóli ní (= kdaj) čúdil, ka smókva ne nósi (*conj.*) olív. 12. Ne čúdimó se, da so sólnčni žárki po létu topléjši nego po zímí.

* Gl. vaj. 65. 1).

143.

Kakó da so Rimljani otcomorstvo kažnjéváli.

Solon, quum interrogarētur, cur nullum supplicium constituisset in eum, qui parentem necasset, respondit se id neminem facturum putasse. Romani vero, quum intelligērent nihil esse tam sanctum, quod non aliquando violāret audacia, supplicium in parricidas singulāre excogitaverunt. Voluerunt insui in culcum vivos atque in flumen injici.

144.

O Paedarétu.

Paedarētus, Lacedaemoniorum dux, quum aliquando non lectus esset in trecentorum numērum, qui summus in civitate erat honoris gradus, hilaris ac renidens e comitiis discessit. Quod quum vidissent ephōri, interrogaverunt eum, cur risisset: „Quia“, inquit, „gaudeo, quod civitas trecentos me meliores habet cives.“

Perfecta in supina IV. konjugacije.

145.

1. Verres, nisi Pisōnem habuisset collēgam, lapidibus cooperatus esset in foro. 2. Ponticus Heraclides libros suos puerilibus fabulis refersit. 3. Mithridātes, rex Ponti, saepe venenum hausērat, ut sibi a clandestinis caveret insidiis. 4. Pherecydes, Pytagōrae magister, cum vidisset haustam aquam de jugi puteo, terrae motus dixit instare. 5. Natūra oculos membrānis tenuissimis vestivit atque saepit. 6. Cretum leges, quas sive Jupiter sive Minos sancit, itemque

Lycurgi laboribus erudiant juventutem. 7. *Cum Romulus et Remus adolevisent et forte comperissent, quis ipsorum avus, quae mater fuisset, Amulium interfecerunt et Numitori avo regnum restituerunt.* 8. *Quum victus rex Vercingetorix suplex in castra Caesaris venisset, et phaleras et sua arma ante genua ejus projecit. „Habe“, inquit, „fortem virum, vir fortissime, vicisti!“* 9. *Litterae posteritatis causam repertae sunt, ut oblivioni subsidio esse possent.* 10. *Catilina neque vigiliis, neque quietibus sedabatur: ita conscientia mentem excitam vastabat.* 11. *Municipia Italiae splendidissima sub hasta venierunt: Spoletium, Interamnium, Praeneste, Florentia.* 12. *Elæus Hippias gloriatus est se non solum omnes artes liberales scire, sed anulum, quem haberet*, pallium, quo amictus, soccos, quibus indutus esset*, se manu sua confecisse.*

1. Knjige starih zgodopiscev napólnjene (natláčene) so z básnami. 2. Rimljani so iz Grškega slóvstva, kakor iz neusahljivega studenca, skorej vso učenost svojo in izobraženost zajemali. 3. Rémi so se pri Caesarju po poslanceih pravíčili (čistili), da se niso ni z ostálimi Belgijanci združili (*consentire*), ni zóper národ Rimski se zarótili. 4. Krétje so vérovali, da je njihove (*suus*) zákone Jov potrdil (*pass.*). 5. Glás (govorica) je bíl, da je Rém na (*in*) zasméh brata (svojega) nove zide preskóčil. 6. Truplo cesárja Vitellija ní bilo ukopano, nego v Tíbero zagnáno (*abjicere*). 7. Gáganje gosí iz (*abl.*) spanja je vzbúdilo (*excire, pass.*) zaprte na Kapitólíju Rimljane. 8. Za (= ob času) mira obléčeni so bili Rimljani v (*abl.*) togo, (a) za (= ob času) vojske v ság (bojni plášč). 9. Cicero pripoveduje, da je našel (zaslédil) grób Archimédov od vséh strani ograjèn in strnjem obraščen (= obléčen).

* V slov. *indic.*

146.

O stáři Britanniji.

Verjétno je, da je otdk Britannija Phoeníčanom znán bil (*in-notescere*), in da so od onód i kositer i svíneec, ter kožúhovino dobívali (donášali). Rimljanom jo je Julius Caesar prvi odpri; vendar niso* počéli poznávati (*pass.*) jo préj, nego za (= pod) cesarja Kláudija. Hadriánus jo je z zidom, ki ga je od severnega óceana tje do Irskega morja napravil (= izpéljal), v dva déla razdélil, da bi dolénjo strán otóka, ki je Rimljanom pokórna bila, od zagónov (naválov) barbárkih plemén, ki so v Skóciji stanováli, vároval.

* vendar ne, *neque tamen.*

Deponentia in semideponentia.

147.

(II. conjug.).

Saepe senatus Romanus miseritus plebis decretisque suis inopia illius opitulatus est. 2. Hannibal optimum ratus est bellum cum Romanis in ipsa Italia gerere. 3. Si unam virtutem confessus fueris te non habere, nullam habebis. 4. Juliānus militibus praetorianis pro imperatoria dignitate ingentem pecuniae vim pollicitus est. 5. Simul cum Juliāno gener Pertinacis, occisi imperatoris, vile tum et projectum imperium Romānum licitus est. 6. Semiramis regina nec filio immaturo ausa est tradere imperium, nec ipsa palam tractare. 7. Memini gloriari solitum esse familiarem nostrum Q. Hortensium, quod nunquam bello civili interfuisset. 8. Protagoram philosophum, quod ausus fuerat scribere se ignorare, num dii essent, Athenienses urbe exterminarunt. 9. Lysander Lacedaemonius dicere solitus est apud Lacedaemonios esse honestissimum domicilium senectutis. 10. Mithridates tantum victus efficere potuit, quantum incolūmis nunquam est ausus optare.

1. Nádejamo se, da se bódete vselej usmílili ubogih in ne-srčēnih. 2. Rimljani so zmirom vérovali, da je bólje zunaj nego znótraj meš Italije vojskováti se (= vojsko vojskovati). 3. Nič ní prijétniše tožniku, nego ako toženec svojo krivnjo prizná (= je priznal). 4. Kdor je pózno tolázil, ní ráne, nego brazgotine (zarástke) léčil (célil). 5. Tólíka je bila ljudstva (mnóžee) mržnja na (in) Phocióna, da si nobeden (*nemo*) svobodnják ní úpal pokopati ga mrtvega. 5. Dva viteza Rimska, obljubila sta Katilíni, da bóta Ciceróna na njegovem dōmu usmrtila. 7. Poroča se, da se Caesar, ko so mu bili glás o umóru Cn. Pompéja prinèsi (*pass.*), nikàkor ni radoval. 8. Rimljani so davke, ktére so bili nékdáj národom nakládali (*solere c. inf.*), nazádnje samí Barbarjem plačeváli. 9. Mnogi starešine niso vérovali, da bo Katilína tólíko drznil (upal si) in kónsulstvo si po hudodélski svojíl (jemál).

148.

(III. conjug.).

1. *Si Metelli fidei diffisus essem, iudicem eum non retinuissem.*
 2. *Caesar virtuti militum suorum in omnibus rebus confisus est. 3. Divitiacus multis cum lacrimis Caesarem complexus est eumque obsecrare coepit, ne quid gravius in fratrem Dumnorigem statucret.*
 4. *Opulentissimo Asiae regi sors illa edita erat ab Apolline: „Croe-*

sus si Halym transgressus erit, magnam pervertet opum vim.“ 5. Quotienscunque cum populo Romano congressus est in Italia Hannibal, semper discessit superior. 6. Regia, crede mihi, res est succurrere lapsis. 7. Jugurtha legatis Romanorum respondit se ab adolescentia esse enisum, uti ab optimo quoque¹ probareretur. 8. Multa perpessus est Ulixes, sed nunquam oblitus est dulcis conjugis et cari filii et patriae, unde erat profectus. 9. Medici, quamquam saepe intelligunt (morbum), tamen nunquam aegris dicunt illo morbo eos esse morituros. 10. Saepe de luxuria atque avaritia civium questus est Cato multosque homines eā causā adversos habuit. 11. Prima redeuntis et reviviscentis imperii Romani spes Fabius fuit, qui novam de Hannibale victoriam commentus est, non pugnare. 12. Eudymion, si fabulas audire volumus, in Latmo, qui est mons Cariae, aliquando obdormivit et nondum est experrectus.

1. Kralj Kroesus je bil prevêč svojemu blagu in ozîdju zaupal. 2. Srêca ní le sama slépa, nego slepi (= narêja slépe) navadno tudi tiste, ktere je objéla. 3. Pésnik Eurípides rodil se je tega léta (abl.), ktereга se je pri Salamini bitka bila. 4. Livius pripodúje, da se je Hannibal pred bitko pri Zámi s Scipiómom razgovárjal. 5. Ne žívi takó, kakor da ne bi imel (fut. periphr.) nikdar umréti. 6. Elpinika je rékla, da ne (= je níkala da) bo trpéla (dopustila), da sín Miltiádov v državni ózi (jéci) pogíne. 7. Metellus se je za (acc.) begóčim Jugurthom gnál skózi Mauretánijo in Gaetúlijo. 8. Vêč (pl.) bóm pisal, kedar dobóm² vêč časa. 9. Ko so po (post) Aleksandrovi smrti govorniki Athénski nagovárjali somésčane svoje, da naj se ne pomísljajo (obotávljajo) zdajci vojskó zoper Macedónce započéti (lotíti se), rékel je Phocion: Počakajte, dokler kaj (= nékaj) izvéstnišega (gotóvišega; acc.) seznáte,² kájti ako je Aleksander danes umrl, bode tudi jutri mrtev.

¹ Gl. vaj. 58. ² Gl. vaj. 33. 1).

[*navno naj bolji (pl.); gl. vaj. 65, 9.*]

O Cn. Márciju Korioljánu.

Per secessionem plebis Spurius Cassius et Postumus Cominius consulatum inierant. Alter consul Romae mansit, alter ad Volscum bellum missus Antiates Volscos fudit fugavitque. Deinde Poluscam Volscorum cepit, tum magnam vi adortus est Coriolos. Erat tum in castris inter primores juvenum Cn. Marcius, adolescens et consilio et manu promptus, cui cognomen postea Coriolano fuit. Quum subito exercitum Romanum Coriolos obsidentem Volscarum legiones invasissent eodemque tempore ex oppido erupissent hostes, forte in statione

Marcus fuit. Is cum delecta militum manu non modo impetum erumpentium retulit, sed per patentem portam irrumpit ignemque aedificiis injecit. Clamor inde oppidanorum ortus et Romanis auxit animum et turbavit Volscos, qui ad ferendam opem venerant. Ita fusi Volsci Antiates, Corioli oppidum captum.

150.

O Menéniju Agrippi.

Ko se je bilo enkrat ljudstvo Rimsko od ocev (velikásev) odcépilo, ker¹ je davke in vojstvo (vojno službo) težko nosilo, ter² se povrniti ni dalo (*revocare — possum*), besedel je Menénij Agrippa pred (*apud*) njim tá-le govor: „Enkrat“, dejál je, „sprli so se (*discordare*) človeški údje, ko so videli želódec brez déla, z njím, in so mu odpovídali svoje službe. Ko so takó (*eo pacto*) i samí oslabéli, spoználi so, da želódec sprejéte jedí po (*per*) vséh údih razdeljúje, ter so se z njim pomírili. Tako tudi starešinstvo in ljudstvo, (ki sta) dejál bi jedno teló, po neslógi (razpóru) pogíbata, (a) po slógi se jáčita (jaka postájata).“ Ta básna je takó silno srca vséh ganila (*commovère; pass.*), da je ljudstvo pri téj pričí sklenilo v Rim se vrniti.

¹ *Quod* (ker je, kakor je mislilo ... [način]); gl. pred vaj. 59. pag. 38. — ² *ter ne = neque.*

151.

(IV. conjug.)

1. *Multi senatorum Catóni adsensi sunt, quum honorificentissimam dixisset in Cicerónem sententiam.* 2. *Phoenices antiquis jam temporibus multa maria sunt permensi.* 3. *Unde est orsa, in eodem terminetur oratio.* 4. *Nero parricidia et caedes a Claudio exorsus est.* 5. *Illud solum maxime colimus, in quo orti et educati sumus.* 6. *Romani Gallos multis bellis experti sunt.* 7. *Quis non delectatur aspectu solis oritur?* 8. *Quum Epaminondas crimina sibi facta in iudicio facete redarguisset, risus omnium cum hilaritate coortus est, neque quisquam ausus est de eo ferre suffragium.*

1. Verjèmite izkušènemu (izkusívšemu). 2. Vojniki Rimski so v réki obložene sovražnike prijéli (napadli), ter jih (*gen.*) velíko števílo posékali. 3. Ko se je Timótheus otóku Samu blízal, vzdignil se je velik viháar. 4. Znano je, da je povestnik Heródotus mnoge zemlje obhòdil (= preménil). 5. Sallustius poróča, da so mnénju Katónovemu o zarotnikih skorej vsi (= večína) starešíne pritrðili.

6. Zakáj ne nadaljújete, kjer (od kodar ste) započeli? 7. Sméšen je on, ki ine uči, česar sam ne zná (= ni izkúsil). 8. Velike možé smo vsèlej sodili (= mérili) po vrlíni, (a) ne po sréči.

152.

O Cyru mlajšem.

Cyrus minor, rex¹ Persarum, quum Lysander Laccedaemonius venisset ad eum Sardes, et ceteris in rebus communis erga Lysandrum atque humanus fuit, et ei quendam consaeptum diligenterque consitum agrum ostendit. Quum autem admiraretur Lysander et proceritates arborum et humum subactam atque puram et suavitatem odorum, tum dixit mirari se non modo diligentiam, sed etiam sollertiam ejus, qui illa esset dimensus atque descripsisset. Huic Cyrus: „Atqui ego omnia ista sum dimensus; mei² sunt ordines, mea descriptio; multae etiam istarum arborum mea manu sunt satae.“ Tum Lysander intuens ejus purpuram et nitorem corporis ornatumque Persicum: „Rite vero“, inquit, „Cyre, beatus diceris, quoniam cum virtute tua fortuna conjuncta est.“

¹ Cyr ni bil za práv sám kralj, nego enega kralja sin, a drugemu brát. Toda časih se zovejo tudi kraljeviči: *reges*. — ² moji ali od mené.

153.

Ponavljjanje (od §. 142—152.).

1. Pravi prijátelji se ne žalosté (zavoljo tega), ka (da) jih njihovi (*suus*) ali (v) talentu ali (v) sréči ali (v) dostojánstvu prekásajo (*pass.*). 2. (To) ràd imám (= lahkó trpim), da mój svèt odobrávaš (potrjaš; *pass.*). 3. Upajte mojemu prijáteljstvu, kakor sem jáz vašemu vsèlej úpal. 4. Trúplo ubítega Pompéja pokòpal je (*pass.*) jeden izmed (njegovih) robóv na obrézju morskem (= morja). 5. Caesar je dál (= zapovédal) državno blagajnico, kér je níso tribúni dosti zgódej (ne dosti zgódej = *tardius*) odpri, razbíti. 6. Grád samosílnika Dionysija bil je v jedno mér od stražníkov napólnjen (obséden). 7. Hannibal je vojskó Rimsko v tólik stráh spravil, da se nikdor ní úpal izza nazsipa izíti. 8. Beséda, ki je jedenkrat iz úst úšla (*elabi*), ne móre se povrniti (= nazáj poklicati). 9. Nékdaj so bili ujéti kralji in vojskovodje v (*abl.*) veríge uklénjeni in v triumfu vójeni. 10. Tudi óna pleména, ki so bila svobodna, občutila so móč (veličíno) države (= cesarstva) Rimske, in národ Rimski (kot) zmagovávca národov spoštovála (*revereri*).

Gerundium.*)

[Sl. II. §§. 253—258.]

Genitiv.

Ta stoji a) za substantivi na vprašanje: kako šen? b) za adjektivni relativnimi (nepopolnega smisla: *avidus, cupidus, peritus* etc.).

154.

1. *Parsimonia est scientia vitandi sumptus supervacaneos.* 2. *Avāri homines non parandi solum cupiditate sed etiam metu amittendi cruciantur.* 3. *Mala et impia consuetudo est contra Deum disputandi.* 4. *Puēris non omnem licentiam ludendi damus, sed eam, quae ab honestatis actionibus non est aliena.* 5. *Multi nocent sine voluntate nocendi.* 6. *Legendi semper occasio est, audiendi non semper.* 7. *Deus, creātor mundi, nullā re magis homīnem separāvit a ceteris animantibus quam dicendi facultate.* 8. *Titus imperator equitandi peritissimus fuit.* 9. *Plato solēbat dicere: „discipulus sit cupidus discendi, audiendi, interrogandi.“* 10. *Magna pars Babyloniorum constitērat in muris, avida cognoscendi Alexandrum.* 11. *Homīnes bellandi cupīdi magno dolore afficiuntur, ubi minus late vagāri possunt.* 12. *Docti non solum vivi atque praesentes studiosos discendi erudiunt atque docent, sed hoc idem etiam post mortem monumentis litterarum assequuntur.*

1. Pisánje (= umétnost pisanja ali pisati), pripovedújejo, da je iznašel Kádmus. 2. Mladost je čas učnja (= učiti se). 3. Filozofi učijo umétnost, resnico in láž (= resnične in neresnične [reči]) razločevati. 4. Lákomnost je želja (sljā) bogastvo črez méro množiti. 5. Nikoli ne puščaj v némar prilike, [dobro izvršiti (voditi) kako réč (= nékaj)]. 6. Agis, králj Lacedaemónski, ko so ga pitali (*pass.*), ktéri náuk da se v Sparti naj bolj tja (učí), odgovóril je: Znanje zapovedovánja in slúšanja (= zapovedovati in slúšati)! 7. Neizrečena (neznána) želja popadla je (*capēre*) Aleksandra Vélikega, vprašati (obiskáti) proročíšče Jova Hammóna. 8. Lóže se boš izogibal gréha, ako boš izbegával priliko za grešenje (= grešiti). 9. Junáki so željni nevárnostim se izvrgávati (v nevárnost se podájati). 10. Phoeníciani so bili zeló véšči (izúrjeni) v brodárstvu (= voziti se po mórju).

155.

O Sókratu in Kritónu.

Socrātes, quum in custodia de immortalitate animorum disputavisset et jam mcriendi tempus urgēret, rogātus a Critōne, quemad-

*) Slov. a) *infinit.*, b) *subst. verb.*, c) *ablat.* brez predloga, včasih = slov. *partic. praes.*

mōdum sepelīri vellet: „Multam vero“, inquit, „opĕram, amīci, frustra consumpsi: Critōni* enim nostro non persuāsi me hinc avolatūrum neque quicquam mei relictūrum. Verum tamen, Crito, si me assĕqui potuĕris aut sicubi nactus eris, ut tibi videbitur, sepelito; sed mihi crede, nemo me vestrum, quum hinc excessero, consequĕtur.

* persuadĕre (prepriĕcati, prevĕriti) sklada se v lat. z dativom.

Dativ

na vprašanja: komu? (za koga?) čemú? za káj?

Akusativ

s praeposicijama ad in inter.

156.

1. Aqua nitrōsa utilis est bibendo. 2. Limus ranas generat truncas pedibus, mox apta natando crura dat. 3. Quod cuique temporis ad vivendum datur, eo debet esse contentus. 4. Non solum ad discendum propensi sumus, verum etiam ad docendum. 5. Mores puerorum se inter ludendum simplicius detĕgunt. 6. Bene sentire recteque facĕre satis est ad bene* beatēque vivendum. 7. Fides nullā necessitate ad fallendum cogitur, nullo corrumpitur praemio. 8. Alia arma sunt ad tegendum, alia ad nocendum. 9. In loco opportunitas, in tempore longinquitas, in occasione commoditas ad faciendum idonea consideranda est. 10. Ut ad cursum equus, ad arandum bos, ad indagandum canis: sic homo ad duas res, intellegendum et agendum natus est.

1. Mnoge ptice so od natúre previdene (obdarováne) z nogami, ki so za plávanje prikladne. 2. Pivni papír ní za pisanje (— je za pisanje neráben). 3. Raván je za borjĕnje dōbra (= prikladna). 4. Žĕlo je bĕčlam dano za (ad) pĕkanje, (a) rĕlo za srkanje (= sesánje). 5. Krepōst je za (ad) srĕčno* živiljenje sama s sebój zadovoljna. 6. Za (inter) sprehájanja imájo se često naj prijetniši pogóvori. 7. Hrbet konja zdi se biti vrlo pripravĕn za nošĕnje, (a) prsi bika za vlĕčenje. 8. Parthi so bili bōlj pripravni (= pripravljĕni) za dĕlanje (ravnánje) nego za govorjĕnje. 9. Tudi jútrišnji dan mi bó nekaj za promišljanje dál. 10. Hvala (pohvála) spodbáda na (ad) pravo dĕlanje (ravnanje).

*) Sloveni li se gerundij (ali particip. futur. pass.) s substantivom verbalnim, izražava se po slov. adverb pred njim stoječi z adjektivom.

Ablativ

na vprašanje: s čim? po čem? kakó? [s praeposicijami a, de, in, ex (od česa?) o čem?] iz česa?)

157.

In omni disciplina peccando discitur. 2. Nihil agendo homines male agere discunt. 3. Audendo atque agendo res Romāna cre-

vit, non segnibus consiliis, quae timidi cauta vocant. 4. Vigilando, agendo, bene consulendo omnia prospere cedunt. 5. Non deteruit Aristotēlem in philosophia a scribendo amplitudo Platonis. 6. Prohibenda est ira in puniendo, optandumque, ut ii, qui praesunt reipublicae, legum¹ similes sint, quae ad puniendum non iracundiā, sed aequitate ducuntur. 7. Adhibenda est in jocando moderatio. 8. Hominis mens discendo alitur et cogitando. 9. Maximam ex discendo capimus voluptatem. 10. Multa de bene beatque vivendo a philosophis disputata sunt.

1. Zákonu Lykúrgovi izobražávali so (*erūdire*) mládež z nápori (trudi), z lovljenjem, tékanjem, žéjanjem, gladovánjem, prezebávanjem, znojénjem (*aestuāre*). 2. Mnogi so očinstvo raztēpli nepremišljeno darováje² (*inconsultus³ — largīri*). 3. Čésēe odpušćaje dajemo priliko (= mésto) krivici. 4. Kaplja kamen izdólbe ne s silo, nego s čestim pádanjem. 5. Krepósti se kažejo (vidijo) v délanju (dejánju). 6. Voják imá býti neutrúden v borjénju za domovino. 7. Hudóbneži se kažnjujejo, da bi se drugi (= ini) od grešénja odvrćali (= odstrášili). 8. On ne móre býti stróg v sojénju, kdor nóče, da bi bili ini ljudjé proti njemu (*sui*) strógi (ostri) sodniki. 9. Naráva nas prigánja (*pass*), da naj kar⁴ naj več (ljudem) korístimo, in (*que*) to (*is*) poséбно s podúkom (podučévánjem). 10. Prenašáje² krivíce bódeš si pridóbil véčo slávo (= hválo), nego mášćévaje se.

¹ V slov. = dat. — ² Gl. pag. 95. *Gerundium* *). — ³ Gl. vaj. 156*).
⁴ kar pred superl. = lat. *quam*.

158.

O M. Katónu in C. Caesarju.

Marcus Cato et Cajus Caesar ingenti quidem virtute, sed diversis moribus conspicui fuerunt. Caesar beneficiis ac munificentia magnus habebatur, integritate vitae Cato; ille mansuetudine et misericordia clarus fuit, huic severitas dignitatem addiderat; Caesar dando, sublevando, ignoscendo; Cato nihil largiendo gloriam adeptus est; in illo felicitas, in hoc constantia laudabatur. *facilitas.*

Particip futuri passivi ali gerundivum.

(*Honeste vivendum est*, ima [mora] se poščno živéti, treba je poščno živéti; *liberis (dat.) parentes colendi sunt*, otróci imájo rodítelje spoštovati; *inimicitiae occultae timendae sunt*, báti se je [treba] skritih sovráztevo).

159.

1. *Religioni parendum est, nec patrius mos contumaciter repudiandus.* 2. *Serviendum est iis etiam hominibus, qui multis post*

saeculis de nobis judicabunt. 3. Omnia, quae vindicaveris in altero, tibi ipsi* vehementer fugienda sunt. 4. Qui parat, speret se aliquo tempore imperaturum; qui imperat, cogitet brevi tempore sibi esse parendum. 5. Oratori, quid deceat, videndum est non in sententiis solum, sed etiam in verbis. 6. Cui in voluptate summum bonum est, huic omnia sensu, non ratione sunt judicanda eaque dicenda optima, quae sunt suavissima. 7. Semper ita vivamus, ut rationem nobis reddendam esse arbitremur. 8. Tantum severitatis legibus addendum est, quantum flagitia creverunt. 9. Militibus aut vincendum aut moriendum est. 10. Injuriae vobis non sunt ulciscendae.

1. Nijeden (*nemo*) modrijan nikóli ni veroval, da je tréba izdajaveu verjéti. 2. Vsákdo* imá se ogibati suma (*nom.*) hvas-tanja. 3. Pri Pythágori mórali so učenci pét lét molčáti. 4. Clovek* ne smé (*nima*) nič delati brez prevdárka. 5. Kato je bíl zmirom tega mnénja, da je treba Karthágino razrúšiti. 6. Tréba nam je védno bdéti (*čuti*), mnoge nevárnosti (= zaséde) pretijo (*esse*) do-brim. 7. Kdo nás ne priznáva (*izpovedúje*), da se ima* (*še*) mno-gih reči učiti. 8. Jaz právim, da se ima vés spomín razdorov z ve-éno pozábo izbrísati. 9. Ljudjé, s kterimi nam je (*treba*) živéti, so vrlo različnih čúdi (*naráv*) in nrávov. 10. Bojevati vam se je; kajti nikdor ne bó triumfovál, kdor se ne bo boríl (*fut. exact.*)

* Oséba, ki ima (*mora*) kaj storiti, stavlja se pri gerundívu (*partic. fut. pass.*) z večino v dativ, a ne v ablatív s predlogom *a*.

Pretvarjanje gerundija v gerundivum.

curo (dám, ich lasse), *do*, *trado* (izróčam, predám) z gerundivum.

160.

(Slovéni se *gerundivum* s svojim substantívom: *a*) z infinitívom, časi tudi z *da* [*cupídus ampliandi regni*, ž. kraljestvo razšíriti]; — *b*) s substantívom verbálnim in z dotičnim substantívom v genitívu [*ad portanda onera*, za no-šenje tovórov]; — *c*) ablatív brez predloga časih s participom *praesentis activi*, ali pa s: s tem, da... [*vincendis hostibus patriam defendimus*, zmagováje sovražnike, ali: s tem, da sovražnike zmagújemo, bránimo domovino]. Gl. Gerundivum *) pag. 97).

1. *Pacis inter cives conciliandae cupidus eramus* (namesti: *pacem conciliandi*). 2. *Multi propter gloriae cupiditatem cupidi sunt bellorum gerendorum* (namesti: *bella gerendi*). 3. *Sunt nonnulli acuedis puerorum ingenis non inutiles usus* (namesti: *acuendo ingenia*). 4. *Imbecilla est natura hominum ad contemnendam pecuniam*. 5. *Nemo ad dandam veniam difficilior est, quam qui illam petere saepius meruit*. 6. *Miltiades aeger erat vulneribus, quae in oppugnando*

debuisset

oppido accepērat. 7. Multum in bellis administrandis atque imperio militāri valet auctoritas. 8. Numa Pompilius sapientiam constituendae civitatis duobus prope saeculis ante cognōvit, quam Graeci. 9. Quare liberalibus studiis filios erudimus? Non quia virtutem dare possunt, sed quia animum ad accipiendam virtutem praeparant. 10. Multi in equis parandis adhibent curam; in amicis eligendis negligentes sunt. 11. Boum terga ipsa declārant non esse ea ad onus accipiendum figurāta. 12. Tradāmus nos philosophiae curandos; sanabimur, si volēmus. 13. Antigonus Eumēnem mortuum propinquis ejus sepeliendum tradidit. Hi ossa ejus in Cappadociam ad matrem atque uxorem deportanda curarunt.

1. Vidimo, da je človek rojen za (*ad*) ohranjenje in varovanje (*tuēri*) ljudi. 2. Pámet (spomin) tréba je úriti s tem, da se pésnike iz glave učimo. 3. V pridobivanju denárja so ljudje véci dél pridni, v izbiranju prijáteljev (*pa*) velíkrat neprevídni (nepazljívi) in nemárni. 4. Pri (= v) prelaženju Planín pokazal je Hannibal najvéčo prevídnost. 5. Krepóst se naj bolj káže (*vidi*) v prezíranju in zaničevánju naslád. 6. Pomlád znáči (poménja), dejál bi, mladóst in pokazuje bodóče plóde; ostále dóbe so prikládne za (*dat.*) žetev (košenje) in spravljánje plodóv. 7. Zgodopisci pripovedújejo, da je Rómula in Réma izróčil (*pass.*) pastir Fáustulus soprógi (svoji) Larentiji na odgajanje (*vzréjo*). 8. Naráva je oskrbljevánje domačih poslóv (opravíl) ženi izróčila. 9. Mithridátes je gòrel od želje, da osvoji (osvojiti, *occupāre*) célo Asijo. 10. Ko je bil Marcellus Syrakúse osvóvil (dobil), izróčil je (*concedēre*) mésto vojákom Rimskim na plénjenje (*dirípēre*). 11. Kserksés, da bi (*ad*) zatrl svobòdo Grške, oboróžil je velikansko vojskó (armádo). 12. Fúlvius Flakkus dál (*curāre*) je pét tisóč pešcey in štiri sto kónjnikov privéztí (*trajíčēre*) na Sardinijo.

161.

Uti contemnendus est, qui in navigando se quam navem mavult incolūmem, ita vituperandus est, qui in rei publicae discrimine suae plus quam commūnē salūti inservit. Multi enim, quum naufragium fecissent, incolūmes ex undis evaserunt, ex naufragio patriae salvus nemo potest enatāre. Quod mihi bene vidētur Decius Mus intellexisse, qui se devovisse diis manibus dicitur et pro legionibus in hostes immisisse medios; unde amisit vitam, at non perdidit.

162.

O Kallikrátidi.

Ko je Kallikrátidas zapovednik brodovja Lacedaemonskega (*Lacedaemoniorum classi praefectus*), za (*ad*) nabávo žíveža (= le-

tine) za (*dat.*) mornárje silno (= naj bolje) denárja potreboval, pristopili so k njemu nektéri prijátelji Lysándrovi ter mu ponudili 50 talentov, ako bi jim (*sui*) ednega od (*ex*) (njihovih) sovražnikov na usmrčenjé (*necāre*) izdál (= izročil; *plusq.*). Vendar Kallikrátidas, ki je poštnje bôlj čislal od denárja (bolj čislati *anteponēre alicui rem*), zapovēdal jim je oditi (*jubere* — *valere* = da naj ostánejo zdravi). Ko je bil nato Kleander, ki je bil ravno (= po naključju) navzoč rekel: Jaz bi bil pa (*vero*) ponújeni denár vzél (= prejél), da sem (= ako bi bil) Kallikrátidas. „I jaz“, odgovóril je Kallikrátidas „da sem Kleander.“

Supinum.

Supín na *-um* stoji za glagoli, ki pomenjujejo premikanje z mesta na mesto, in izražuje namero tega premikanja, kakor v slov. Ima aktiven pomēn in zahtéva padež glagola, od ktereга izhaja. — Supin na *-u* je práv za práv večidel ablativ ozira in stoji *a)* pri adjektivih: *honestus, turpis, jucundus, molestus, facilis, difficilis, dignus, horribilis* in dr. — *b)* pri substantivih: *fas, nefas, opus* (*est*, treba je). Slovéní se ali z infinitivom (in predlogom za pred njim), ali z *da c. verbo finito*, ali s substantivom verbalnim.

[Sl. II. §. 259. 260.]

163.

1. *Haedui cum se suaque ab Sequanis defendere non possent, legatos ad Caesarem miserunt rogatum auxilium* (ali: *ut [qui] rogarent auxilium; ad rogandum auxilium; auxilium rogandi causa; auxilium rogaturos*). 2. *Multi in forum non spectatum veniunt, sed ut ipsi spectentur*. 3. *Galli gallinacei cum sole cubitum eunt*. 4. *Lacedaemonii Agesilaum bellatum miserunt in Asiam*. 5. *Senatus decrevit, ut Jugurthae legati, nisi regnum ipsumque deditum venissent, in diebus proximis decem Italia decederent*. 6. *Totius fere Galliae legati ad Caesarem gratulatum convenerunt*. 7. *Venerunt legationes a Graecia Romam questum de injuriis regis Macedonum*. 8. *Ad Eumenum Olympias, mater Alexandri, cum litteras et nuntios misisset consultum, utrum repetitum Macedoniam veniret, huic ille suavit, ne se moveret et expectaret, quoad Alexandri filius regnum adpisceretur*. 9. *Pugna Cannensis memoratu dignissima est*. 10. *Humanus animus cum alio nullo, nisi cum Deo ipso, si hoc fas est dictu, comparari potest*. 11. *Quae tibi jucunda sunt dictu, saepe alteri molesta sunt auditu*. 12. *Clementia, justitia, benignitas, fides fortitudo in periculis communibus jucunda est auditu in laudationibus*. 13. *Quod optimum factu videbitur, facies*.

1 Porsena, králj Etruskovski, poslál je Arunta z délom vojske (= trúm) Aricijo obsédal. 2 Haeduánek Divitiákus prišel je v Rim (za) pómoč prosit zoper Ariovísta. 3 Mnogi pridejo pri-

játelje pozdrávljat, ne (pa) podpírat 4. Grki so pošiljali (*solēre c. inf.*) v važnejših (= večih) zadévah v Delphe Apóllona za svēt prášat, kaj da je storiti. 5. Hánnibala so iz Itálie nazáj poklčali (*pass.*) domovíno bránit. 6. Sabinci so bili prišli v Rim, glédat íger, ki jih je bíl Romulus naprávil. 7. Mnóge reči so láglje (za) reči, nego (za) storíti. 8. V bitvi Marathónski bilo je junaštvo posámeznih tóliko da se (mi) težkó zdi (za) reči, číja da je bíla sláva (= hvala) prva. 9. Ne smé (*nefas est*) se reči, da je táka stárost bíla bédna (*nesréčna*). 10. Themístokles je hitro nášel (*repērire*), kar je bílo tréba (*opus*) storiti. 11. Réka Dúnaj (Dónava) vrlo je težka za prestopiti.

164.

O Uliksu.

Ko sta se bíla Agamémnon in Menelaus s kralji in knézi Grške sešla, da bi šli s vojskó (*bello persēqui*) nad (*acc.*) Trojo, posláli so Palaméda na otók Ithako k Ulíksu, da bi ga pozvál (nagovoril) na udeléžbo vojske (boja). Ali temu so bili védeži prorokováli (*pass.*), ako pójde v bój (*conj. plusq.*) nad Trojo, da se bo stopram (še lé) érz dvajset lét (= po [*post*] dvájsétem létu) sam in siromášen domú vrnil. Ko je bíl tedáj zaslišal, (v) ktéri naméri Palamédes k njemu (*sui*) gre (= prihája), hinil (*délal*) se jé blaznega ter je uprégel kónja in vòla pred plúg. Njega (= kterege) kakor je Palamédes zapázil, vzél (= vzdígnil) je málega (*parvulus*) Telémacha iz zibéli, ter ga dejál pred plúg. Ondaj (*tum*) je Ulíkses, da (si) ne bi sina strl (zmečkal), kar (= nagloma) z brázde zavrníl, ter takó preváro svojo izdál (razodél). Palamédes pa ga je zgrábil za róko (ga za roko = njegovo róko) ter rekel: „Slišíš! pústi (= odloži) himbo ter hajd (= pridi) zmenój k druženi (*conjurātus*) knézom.“ In Ulíkses se ni dálje bránil, nego je obljúbil, da bo prišel.

Prestavljanje participijev (deležnikov).

[Sl. II. §§. 245—251.]

165.

Participij se rešava z relativom ali pa slovéní s participíjem (v nem. relativ).

1. *Fortitudo est virtus pro aequitate propugnans.* 2. *Nihil est tam magnum in rebus humanis, quam animus magna despiciens.* 3. *Scelerum promissio et exspectantibus perniciosissima est et promittentibus.* 4. *Odiosum est genus hominum officia exprobrantium.* 5. *Magna est admiratio copiose sapienterque dicentis.* 6. *Nullum vitium tetrius est*

quam avaritia, praesertim in principibus rem publicam gubernantibus. 7. Caesar Calpurniam, Pisōnis filiam, successuri sibi in consulātu, ducit uxorem. 8. Sperne voluptātes, nocet empta dolore voluptas. 9. Omnibus virtutibus instructos et ornātos tum sapientes tum viros bonos dicimus. 10. Quid est tam inhumanum, quam eloquentiam a natura ad salutem hominum et ad conservatiōnem datam, ad bonorum perniciem convertere? 11. Insula est Melita, satis lato ab Sicilia mari periculosōque disjuncta, in qua est eōdem nomine oppidum. 12. Lysander Lacedaemonius magnam reliquit sui famam, magis felicitate quam virtute partam.

1. Pravičnost je ona¹ krepóst, ktera vsakemu² svoje podeljuje (odkazuje). 2. Kdo bó človeka čislal, ki inim dobróte (= usluge) očita? 3. Kdor nič ne želí, njemu¹ ničesar ne majnka. 4. Dobrotnost in poštenje sta bogatsvo, ki bo na véke (= zmirom) trájalo (= ostálo). 5. Mnogi ljudjé rábijo (= obračajo) um, ki³ jim (*sui*) ga je Bóg dál, na (*in*) preváro in na zlóbo. 6. Lukrétius je triumfoval nad Aekvi in Volski (Volsčani), ktere³) je bil preobládal. 7. Kdor se marljívo učiti (poprijéti) hoče govornosti, naj góvore Athénca Demósthena čita. 8. Kleantes je nékomu (*quidam*), ki ga je prášal, kako bi kdó mógel obogatéti, odgovóril: „Ako se željá (*abl.*) oprosti (*vacare; act. fut. exact.*)“ 9. Thales je nekomu, ki (ga) je pital, káj da je lah-kó, odgovóril: „Drúgega (*in*ega) opomínjati.“

¹ Kedar se izpušča relativ, izpada tudi demonstrativ, na ktereга se ozira. — ² Gl. vaj 65, 1). — ³ Relativ se zamenjuje s participijem, samó ako v nominativu stoji, zato se mora véasih aktivni stavek dejati v passiv.

166.

Hamilkarjeva sanja.

Karthaginci so mésto Syrakúse oblegali, in užé malo da nè na (*ad*) podájo bili prisilili. Ko so bile užé reči v tem stánu (*is — status*), pozdélo se je¹ Hamílkarju njihovemu pověljniku, da je v sanjah zaslišal glas, ki (mu) je oznánjal, da bó drúgi (= najbliži) dan (*abl.*) v méstu obédoval². Vesél (*laetus*) tedaj, kakor da bi mu se bila z nebés zmága obljubila (*promittēre*), pripravljal je svojo vojsko za borbo. Ali ker (ko) je bila med tém v táboru Karthaginskem vstala buna (*pūnt*), iznenáda so Syrakúšani planili iz mésta, polastili se táborá ter so vódjo sovražnikov svojih vklenjenega odvlékli v mésto. Tako je Hamílkar, ktereга je bila bōlj nada nego sanja goljufála, v Syrakúšah obédoval, toda ne kot dobítnik, nego (*ampak*) kot ujetník.

¹ Meni se pozdi, *ego mihi videor*: glej *nom. cum inf.* pag. 25. — ² Lat. = da se bo zgodilo, da obéduje (*fore ut...*). [Sl. II. §. 237.]

167.

Participij se rešva s: kó, kedar, med tem ko, pokler, po tem ko, ali pa se slovéní s partic. ako stoji s nom. (V nemšk.: als, da, während, indem, nachdem).

1. L. Quintio Cincinnāto aranti nuntiatum est eum dictatōrem esse dictum. 2. Etrusci Romā discedentes dicere potuerunt: Romanos vicimus, ab Horatio victi sumus. 3. Consules Romani regem inimicissimum, moenibus jam adpropinquantem, monuerunt, a veneno ut caveret. 4. Alexandro coelestes honores concupiscenti non deerat perniciosa adulatio. 5. Adparet non minus alere ventrem quam ali, reddentem in omnes corpōris partes hunc, quo vivimus, sanguinem. 6. Quaerenti mihi multumque et diu cogitanti, quam re possem prodesse quam plurimis: nulla major occurebat quam si optimarum artium vias tradērem meis civibus. 7. Themistocles testarum suffragiis e civitate ejectus Argos habitatum concessit. 8. Dionysius tyrannus, Syracensis expulsus, Corinthi pueros docuit. 9. Pleraeque scribuntur orationes habitae jam, non ut habeantur. 10. Agesilaus, Traciam transiturus ad Macedonum regem nuntios misit, qui rogarent, utrum per hostium an amicorum terram iret. Quum ille respondisset se consultaturum: „Fiat igitur,“ inquit, „consultatio, nos interim iter faciemus.“

168.

O Hannibalu in filosofu Phormionu.

Quum Hannibal, Carthagine expulsus, Ephesum ad Antiöchum venisset exsul invitatusque esset, ut Phormionem philosophum audiret: locutus esse dicitur homo copiosus aliquot horas de imperatoris officio et de omni re militari. Tum, quum ceteri, qui illum audierant, vehementer essent delectati, quaerebant ab Hannibale, quidnam ipse de illo philosopho iudicaret. Hic Poenus non optime graece, sed tamen libere respondisse fertur: „multos se deliros senes saepe vidisse, sed, qui magis quam Phormio deliraret, vidisse neminem“. Neque mercede injuriā. Quid enim aut arrogantius aut loquacius fieri potuit, quam Hannibali, qui per tot annos de imperio cum populo Romano certavit, praecepta de re militari dare?

169.

O Mánija Kuriija zadovoljnosti z malim.

Contemplans Cato major M. Curii vitam, quae non longe aberat a sua, admirari satis non poterat vel hominis ipsius continentiam vel temporum disciplinam. Huic Curio, ad focum sedenti in

agresti scamno et ligneo catillo coenanti, quum Samnites magnum auri pondus adtulissent, repudiati ab eo sunt. Non enim aurum habere praeclearum sibi videri dixit, sed vis, qui haberent, aurum imperare.

* V slov. praes. indic.

170.

O Scipionu Afričanu starejšem.

Quum M. Naevius, tribunus plebis, accusaret Scipionem ad populum diceretque, accepisse (cum) a rege Antiöcho pecuniam, ut condicionibus gratiosis pax cum eo populi Romani nomine fieret, tum Scipio, pauca praefatus, quae dignitas vitae suae atque gloria postulabat: „Memoria,“ inquit, „Quirites, repeto diem esse hodiernum, quo Hannibalem Poenum, imperio nostro inimicissimum, magno proelio vici in terram Africam pacemque et victoriam vobis pepèri insperabilem. Non igitur simus adversum deos ingrati; et censeo, relinquamus nebulonem hunc; eamus hinc protinus Jovi Optimo Maximo gratulatum.“ — Id quum dixisset, avertit et ire ad Capitolium coepit. Tum concio universa tribunum reliquit Scipionemque in Capitolium comitata atque inde ad aedes ejus cum laetitia et gratulatione solemniter prosecuta est.

171.

Participij se rešava z: in, ter, ako, kedär, ali v nominativu stoječ, sloveni se še raji s partic. (V memšk. und, wenn).

1. Iphicrates subsidio Lacedaemoniis profectus Epaminondae retardavit impetus. Nam nisi ejus adventus adpropinquasset, non prius Thebani Spartam abscessissent quam captam incendio delessent. 2. Domus Ciceronis a Clodio disjecta a senatu restituta est. 3. Alexander detractum digito anulum Perdiccae tradidit. 4. Leones satiati innoxii sunt. 5. Magno gaudio completur animus sapientis, mundum intuentis et rerum naturam causasque indagantis et de vis rebus dies noctesque cogitantis. 6. Vetusto Macedonum more regi Alexandro nobilissimi pueri praesto erant sacrificanti. 7. Ciconiae abiturae in certum locum congregantur. 8. Imperatores Romani triumphum petentes extra urbem subsistere ibique decretum integri senatus expectare solebant. 9. Stultus est, qui equum empturus non ipsum inspicit, sed stratum ejus et frenos. 10. Galli gallinacei victi silere solent, canere victores. 11. Magna pars est hominum, quae navigatura de tempestate non cogitat. 12. Germani veteres Herculem, primum omnium virorum fortium, ituri in proelia cecinisse dicuntur.

172.

O Diógenū.

Diogēnes Cynicus projici se post mortem jussit inhumatum. Tum amici: „Volucribusne et feris?“ „Minime vero“, inquit, „sed baculum propter me, quo abigam, ponitote.“ „Qui poteris?“ illi; „non enim senties.“ „Quid igitur mihi ferarum laniatus obērit nihil sentienti?“

173.

Participij se rešava s: ker (ko), dasi, dasiravno, ako tudi, če ravno, a v nom. se sloveni še raji s partic. (V nemšk. weil [da], obgleich, wenn auch).

1. Multi homines se ad studium philosophiae contulerunt, expetentes beate vivere. 2. Dionysius tyrannus cultros metuens tonsorios candenti carbōne sibi adurēbat capillum. 3. Interdium stellas non conspicimus, solis luce obscuratas. 4. Democritus divitias projecit, onus illas bonae mentis existimans. 5. Sapienti non terribiles sunt mināces tyranni cultus, nihil nisi turpitudinem timenti. 6. Romani, compluribus proeliis ab Hannibale victi, tamen spem salutis non amiserunt. 7. Puēri Spartiatae non ingemiscunt verbērum dolore laniati. 8. Risus interdum ita repente erumpit, ut eum cupientes tenere nequeamus. 9. Darius Charidēnum, maxime utilia suadentem, abstrahi jussit ad supplicium.

174.

Participij z negacijo se rešava z: a, da, ako, če, dasi tudi itd., tudi z brez c. subst. verbali, a v nom. še raji s partic. (V nemškem z: ohne dass, ohne zu; ker je v teh besedah negacija zadržana, to se non izpušča, a nihil in nullus, nemči z etwas in einer); a partic. fut. z da, da bi, a v nom. tudi s hoteč itd. c. inf. (V nemšk. damit, um zu).

1. Crates Thebanus bona sua inter Thebanos divisit, nihil sibi servans praeter peram et baculum. 2. Oculus se non videns alia cernit. 3. Homines soli animalium non sitientes bibunt. 4. Temerarium est, aliquem in familiaritatem recipere non cognitum. 5. Quot et quanta beneficia a Deo accipimus ignorantes! 6. Bestiis ipsa terra fundit ex sese pastus varios atque abundantes nihil laborantibus. 7. Catilina ad exercitum profectus est, bellum patriae illaturus. 8. Pisander Lacedaemonius ingentem classem instruit, fortunam belli tentaturus. 9. Puer quidam, passeres in arbore conspicatus, clanculum subrepsit et arborem quassavit, passeres excepturus. 10. Alexander ad Jovem Hammōnem pergīt, consulturus et de eventu futurorum et de origine sua.

O Hannibalu in Antiochu.

Hannibal exsul ad Antiöchum, Syriae regem, venerat. Ostendit ei rex in campo copias ingentes, quas, bellum cum Romānis gesturus, comparaverat: exercitum auro et argento fulgentem, equitatum frenis, ephippiis, phaleris splendens, elephantos denique cum turribus. Tum contemplatione tanti ac tam ornati exercitus gloriabundus Hannibalem adspicit et: „Putasne,“ inquit, „satis esse Romanis haec omnia?“ Intelligebat vim exercitus, quaerens, num sufficeret bello Romano. At Hannibal, eludens ignaviam militum pretiose armatorum: „Satis plane,“ inquit, „satis esse credo Romanis haec omnia, etiamsi avarissimi sint.“

Participij sesloveni s substantivom verbalnim s praeposicijo in brez preposicije, ali z da, da na], (v nemšk. ravno tako).
[Sl. II. §. 250.]

1. *Haud facile dici potest, utrum hostes magis virtutem Cn. Pompeji pugnantes timuerint, an mansuetudinem victi dilexerint.* 2. *Alexander initio imperii sui multas gentes rebellantes compescuit, orientes nonnullas seditiones extinxit.* 3. *Probi amici mortui non sunt anxie lugendi, quia non amittuntur, sed praemittuntur.* 4. *Angēbant Hannibalem Sicilia Sardiniaque amissae.* 5. *Thabae ante Epaminondam natum et post ejus interitum perpetuo alieno paruerunt imperio.* 6. *Senatus Romanus per dies aliquot ab orto sole usque ad occidentem solem in curia mansit.* 7. *Aenēas et Antēnor reddendae Helēnae semper auctores fuerunt.* 8. *Anno trecentesimo et altero ab Urbe condita decemviri creati sunt, ut civitati leges scriberent.* 9. *Scire juvat, quae quoque tempore post Romam a Gallis captam deducta sit colonia jussu senatus.*

O nadležnem pésniku.

Caesari Augusto, descendentem a Palatio, solēbat honorificum aliquod epigramma porrigere Graeculus, spe praemii. Id quum saepe frustra fecisset, Augustus eum deterritus, sua manu in charta exaravit graecum epigramma, pergentique deinde ad se obviam misit. Ille legens laudat, miratur cum voce tum vultu gestuque; quumque accessisset ad sellam, qua Caesar ferebatur, paucos ex crimena denarios protulit, quos (= ut eos) Caesari daret, adjecitque se plus

datūrum fuisse, si plus habēret. Secūtus est omnium risus; Caesar autem dispensatōrem vocavit et satis magnam pecuniam numerāri Graeco jussit.

* Slov. da bi bil dal.

178.

Participij *praesentis activi* za glagoloma *audio* in *video*, v slov. splòh *inf.* ali *ki* (v nemšk. *inf.*). [Sl. II. §. 244. N.]

1. *Socrātem audio dicentem cibi condimentum esse famem, potiōnis sitim.* 2. *Heraclitum studiōse audivi contra Antiōchum disserentem, et item Antiōchum contra Academicos.* 3. *Adolescentium greges Lacedaemōne vidimus incredibili contentiōne certantes.* 4. *Timoleon lumina oculorum amīsit; quam calamitātem ita moderāte tulit, ut nemo eum querentem audiērit.* 5. *Socrātem Xanthippe ajēbat eodem semper vultu se vidisse exeuntem domo et revertentem.* 6. *Quum vidisset Diogēnes puērum cavā manu bibentem aquam, fregit protēnus calicem hac objurgatione sui: „Quamdiu, homo stultus, supervacaneas sarcinas habui!“*

Ablativus absolutus.

Participij (ali mesti njega kak substantiv ali adjektiv) s svojim substantivom stoji često v ablativu, da izrazi čas, vzrok, pogoj itd. Taki ablativi, neodvisni od konstrukcije stavka, zovejo se *ablativi absoluti* (neodvisni); slovenijo se ali 1) z vezniki: *ko*, *kedar*, po tem *ko*, *ako* itd., ali 2) s substantivi in primernimi praeposicijami, (ravno tako tudi v nemškem), ali 3) s *partic. praet. activi* v nom., ako je v lat. *partic. praeteriti pass.*

[Sl. II. §. 246. 2.]

179.

1. *Voluptate dominante¹ maximae virtutes jacent.* 2. *Jove tonante, fulgurante comitia populi habere nefas erat apud Romanos.* 3. *Magna spes patriae scholae sunt, his florentibus etiam res publica viget, his aegrotantibus morbus perfacile etiam patriam invadit.* 4. *Rex apum nonnisi migraturo examine foras procedit.* 5. *Antonius ingens bellum commovit cogente² uxore Cleopatra, regina Aegypti.* 6. *Artes innumerabiles repertae sunt docente natura.* 7. *Athenienses naves conscendunt et nihil³ sentientibus³ Lacedaemoniis totam Spartam diripiunt.* 8. *Senatus decrevit de reditu Ciceronis dissentiente nullo.* 9. *Fabricius, medico Pyrrhi promittente⁴ venenum se regi daturum, monuit Pyrrhum, ut caveret insidias.* 10. *Maximus terrae motus regnante Tiberio⁵ accidit magno urbium numero eodem die corruente.* 11. *Solon et Pisistratus Servio Tullio regnante flourerunt.* 12. *Pontifices, augures Romulo regnante nulli erant; ab Numa Pom-*

pilio creāti sunt. 13. Portus Cajētae celeberrimus ac plenissimus navium inspectante⁶ praetore a praedonibus est direptus. 14. M. Lepidus quum ceteris in campo exercentibus⁷ in herba ipse recubisset: „Vellem hoc esset,“ inquit, „laborare.“

1. Pythagoras je prišel v Italijo, ko⁸ je Tarkvinius Ošabni kraljeval. 2. Grki so ob priložnosti Persijancev (= ko so Persijanci prihajali) Termopyle zavzeli (obsédli). 3. Nič ne morejo (= veljajo) pravila in umétnosti razun ako (jih) naráva podpira. 4. Mráz žitu (*plur.*) po zimi nič ne škóduje, ker snég zemljó pokriva. 5. Ako dežjá májinka, vehnejo rastlíne. 6. V (*per*) spánju mínejo ure, da ne opázamo (čutímo). 7. Hannibal ní mógel, ker ga niso Kathagínci podpirali, Rimljanov popólnoma zmágati. 8. Ko so Karthagínci obsédali Syrakúse, prevézel se je Agathokles, vladár Syrakúski, v Afriko. 9. Solon je dál Athéncem bóljše zákone, ko so bili zakoni Drakónovi odpravljeni. 10. Za kraljevanja Anka Marcija bilo je mésto Rim razšírjeno po pridánju hribov Aventina in Janíkula. 11. Antónij zaslišávši smrt Kassijevo (= ko je bila [od njega] zaslišana smrt Kassijevo), pripoveduje se, da je zavpíl: „Dobil (zmágal) sem.“ 12. Kraljevsko čast odstranívši, izbirali so Rimljani po dva konsula. 13. Daríus, Persovski kralj, umrl je zapustivši (dva) sína, Kserksa in Cyra. 14. Syrakúse so Rimljani osvojili (*pass.*), ker so bile stráže mesta zanemarjene. 15. Hamilkar se je umaknil, ker so (mu) bili sovražniki 64 ladij potópili.

¹ ako, kedar. — ² ker. — ³ da, ali: brez kakoga znanja L., gl. vaj. 174. — ⁴ ko. — ⁵ ko je T. vladal, ali: za cesarjevanja Tib. — ⁶ pred očmi, v pričo pr. — ⁷ *exercere* = vaditi se, uriti se. — ⁸ *Partic. praes. rabi*, ako je dejanje odvisnega stavka, istočasno z dejanjem glav. stavka; *partic. praeteriti*, ako se dogaja pred, a *partic. futuri*, ako pčneje od dejanja glavnega stavka. Na čas glagola odvisnega stavka se ne gleda.

180.

Jedren odgovor.

Lacedaemonii Philippo minitante per litteras se omnia, quae conarentur, prohibitorum, quae siverunt, num se esset etiam mori prohibitorum?

181.

O stanovitosti Agesilajevi.

Agesilaus patre postulante, ut in quodam iudicio sententiam legibus adversam ferret: „A te, mi pater,“ inquit, „jam inde a pueritia edoctus sum, legibus parere. Itaque etiam nunc tibi obtemperabo nihil in leges peccando.“

182.

1. Sulla contracto¹ exercitū urbem Romam armis occupāvit.
 2. Antonius morte Cassii audita² exclamasse dicitur; Vici. 3. Latino tenente regnum Italiae Aenēas Trojā expugnata³ in Italiam venit. 4. Hannibal Capuā recepta in agrum Nolānum exercitum tradūcit. 5. Numantiā deletā⁴ P. Scipio dimittēre auxilia decrevit. 6. Hamilcāre occiso Hasdrūbal praefuit exercitui resque magnas gessit, ejusdemque post mortem Hannibal ab exercitū accēpit imperium. 7. Cleombrōtus Ambraciōtes e muro se in mare abjecisse dicitur lecto Platōnis de immortalitate libro. 8. Secerni blandus amicus a vero et internosci tam potest adhibita⁵ diligentia, quam omnia fucata et simulata a sinceris et veris. 9. Perditis rebus omnibus ipsa virtus se sustentare potest. 10. Democritus luminibus amissis alba et atra discernere non poterat; at vero bona mala, aequa iniqua, honesta turpia, utilia inutilia, magna parva poterat. 11. Sereno quoque coelo⁶ aliquando tonat. 12. Hannibale vivo⁷ nunquam se Romani sine insidiis futuros existimabant. 13. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio consulibus⁸ Carthago diruta est. 14. Bellum gallicum C. Caesare imperatore⁹ gestum est. 15. Magis auctoribus¹⁰ Xerxes inflammasse templa Graeciae dicitur. 16. Macedones multi rege Perse capto¹¹ Romae serviērunt.

¹ Slov. part. praet. activi. -ši, -vši. — ² ko. — ³ po osvojenju Troje, ali ko je bila Troja osvojena. — ⁴ Po razdjanju Num., razrušivši Num., ali ko je bil N. razrušil. — ⁵ ako, če. — ⁶ Kedar je (nebo) jasno. — ⁷ Dokler je bil Hannibal živ, ali za življenja Hannibalovega. — ⁸ Ko sta bila C. Lent. in L. Mum. konsula, ali za (unter) konsulovanja C. Lentula. — ⁹ Pod poveljstvom C. Caesarja. — ¹⁰ Po (auf) nasvetu magov. — ¹¹ ko ali po c. subst. verb.

183.

Aleksander je bil spominjan svojega človeškega rodú
 (postanka).

Alexander, quum jam in India vagaretur et gentes, ne finitimis quidem satis notas, bello vastaret, in obsidione cujusdam urbis dum circumit* muros et infirmissima moenium quaerit, sagittā ictus diu persedere et inceptu agere perseveravit. Deinde quum represso sanguine sicci vulneris dolor cresceret, coactus adsistere: „Omnes,“ inquit, „jurant esse me Jovis filium, sed vulnus hoc hominem esse me clamat.“

* V slov. perf. verbi imperfectivi.

O Pausaniji.

Pausanias Lacedaemonius et Spartam et cetēram Graeciam sub potestātem Persarum regis redigere voluit. His rebus ephori cogitatis jusserunt eum comprehendi. At ille in aedem Minervae confugit. Hinc ne exire posset, statim ephōri valvas ejus aedis obstruxerunt tectumque sunt demoliti, quo celerius sub divo interiret. Dicunt eodem tempore matrem Pausaniae vixisse eamque, postquam de scelere filii compērit, in primis ad filium claudendum lapidem ad introitum aedis adtulisse. Hic, cum semianimis de templo elatus esset, confestim animam efflavit. Sic Pausanias magnam belli gloriam turpi morte maculavit.

O zvitosti Hannibalovi.

Hannibal quum a rege Antiōcho¹ Cretam ad Gortynios venisset, vidit magno se fore in pericūlo, nisi quid providisset propter avaritiam Cretensium. Magnam enim secum pecuniam portābat, de qua fama exibat. Itaque capit tale² consilium; Amphōras complures complet plumbo, summas³ opērit auro et argento. Has praesentibus principibus deponit in templo Dianae, simulans se suas fortūnas illorum fidēi credere. His in errorem inductis, statuas aeneas, quas secum portābat, omni suā pecuniā complet. Gortynii templum magnā curā custodiunt non tam a cetēris quam ab Hannibālē, ne ille nescientibus his⁴ tolleret pecuniam secumque duceret. Sic conservatis⁵ suis rebus Poenus⁷ illūsis⁶ Cretensibus, ad Prusiam in Pontum pervēnit.

¹ pri kterem je v prognanstvu živel. — ² tá-le (tó-le). — ³ dodaj: amphōras, od vrha jih pa... — ⁴ brez njih znanja. — ⁵ naj se reši z in ali ter. — ⁶ slov. partic. praet. activi. — ⁷ brž ko ne Hannibal tukaj ní brez namere Poenus imenovan, kajti so se držali Poenci za posebno zvite in premedēne.

O Diogenu in Aleksandru.

Diogēnes Cynicus Alexandro roganti, ut diceret si quid opus esset: „Nunc quidem paullūlum,“ inquit, „a sole.“ Offecerat videlicet appticanti. Hoc audito Alexandrum dixisse ferunt: „Nisi Alexander essem, Diogēnes libenter essem,“

187.

O templu Janovem.

Numa, quum efferāri militiā civium animos vidēret, Janum indicem pacis bellique fecit, ut apertus in armis esse civitatem, clausus pacatos esse circa omnes populos significāret. Bis deinde post Numae regnum clausus fuit, semel Tito Manlio consule post bellum Punicum primum, iterum post bellum Actiācum ab imperatore Caesare Augusto pace terrā marique partā.

